

Suomenkielinen laitos

Tiedonantoja ja ilmoituksia

60. vuosikerta

12. joulukuuta 2017

Sisältö

IV Tiedotteet

EUROOPAN UNIONIN TOIMIELINTEN, ELINTEN, TOIMISTOJEN JA VIRASTOJEN TIEDOTTEET

Tilintarkastustuomioistuin

2017/C 426/01	Yhteenvedo EU:n tutkimusalan yhteisyrityksiä koskevien tilintarkastustuomioistuimen vuotuisten tarkastusten tuloksista: varainhoitovuosi 2016	1
2017/C 426/02	Kertomus biopohjaisten teollisuudenalojen yhteisyrityksen tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2016 sekä yhteisyrityksen vastaus	8
2017/C 426/03	Kertomus Clean Sky -yhteisyrityksen tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2016 sekä yhteisyrityksen vastaus	15
2017/C 426/04	Kertomus elektroniset komponentit ja järjestelmät Euroopan johtoasemaa varten -yhteisyrityksen tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2016 sekä yhteisyrityksen vastaus	23
2017/C 426/05	Kertomus ITERistä ja fuusioenergian kehittämistä vastaavan eurooppalaisen yhteisyrityksen tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2016 sekä yhteisyrityksen vastaus	31
2017/C 426/06	Kertomus polttokenno- ja vety-yhteisyrityksen tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2016 sekä yhteisyrityksen vastaus	42
2017/C 426/07	Kertomus innovatiivisia lääkkeitä koskevaa yhteistä teknologia-aloitetta toteuttavan yhteisyrityksen tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2016 sekä yhteisyrityksen vastaus	49
2017/C 426/08	Kertomus SESAR-yhteisyrityksen tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2016 sekä yhteisyrityksen vastaus	56
2017/C 426/09	Kertomus Shift2Rail-yhteisyrityksen tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2016 sekä yhteisyrityksen vastaus	64

IV

(Tiedotteet)

EUROOPAN UNIONIN TOIMIELINTEN, ELINTEN, TOIMISTOJEN JA
VIRASTOJEN TIEDOTTEET

TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIN

Yhteenveto EU:n tutkimusalan yhteisyrityksiä koskevien tilintarkastustuomioistuimen vuotuisten
tarkastusten tuloksista: varainhoitovuosi 2016

(2017/C 426/01)

SISÄLLYS

	Kohta	Sivu
JOHDANTO	1-6	2
Taustatietoja	1-2	2
Tutkimusalan yhteisyritykset – EU:n julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet teollisuuden ja jäsenvaltioiden kanssa	3-4	2
EU:n määrärahat tutkimusalan yhteisyrityksille	5-6	2
TARKASTUSTAPA	7-10	3
Nykyinen tarkastusjärjestely toimii mutta ei ole tehokas	7-10	3
TARKASTUSTULOKSET	11-34	3
Puhdas tarkastuslausunto tilien luotettavuudesta kaikille yhteisyrityksille	11	3
Puhdas tarkastuslausunto tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukai- suudesta kahdeksasta yhteisyrityksestä seitsemän kohdalla	12-13	3
Tilintarkastustuomioistuin kiinnitti huomiota riskeihin, jotka liittyvät EU:n rahoitus- osuuteen ITER-hankkeen kuluista	14-19	3
Tilintarkastustuomioistuimen erityisvuosikertomuksissa esitetyt huomautukset	20-33	4
Talousarvio- ja varainhallinto	21	4
Seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman päättämisvaiheessa havaittiin jonkin verran maksamattomia teollisuutta ja tutkimusalaan edustavien yhteistyökumppanei- den rahoitusosuuksia	22-24	4
Horisontti 2020 -puiteohjelman käynnistämisvaiheessa teollisuusalan yhteistyö- kumppanit osoittivat paljon rahoitusta täydentäviin toimiin	25-26	4
Sisäiset kontrollit olivat yleisesti ottaen vaikuttavia ja niiden ansiosta virhetasot pysyivät kahden prosentin alapuolella	27-33	5
Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta	34	5
JOHTOPÄÄTÖKSET	35-38	5
LIITE – YHTEISYRITYSTEN TOIMINNOT, MÄÄRÄRAHAT JA HENKILÖSTÖ		7

JOHDANTO

Taustatietoja

1. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut seuraavat kahdeksan EU:n tutkimusalan yhteisyritystä ja antanut lausunnot niiden tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta 31. joulukuuta 2016 päättyneeltä varainhoitovuodelta:

- F4E (ITER) – fuusioenergian kehittäminen
- BBI – biopohjaiset teollisuudenalat
- Clean Sky – puhdas lentoliikenneteknologia
- IMI – innovatiivisia lääkkeitä koskeva yhteinen teknologia-aloite
- FCH – polttokenno- ja vetyteknologia
- SESAR – uuden sukupolven eurooppalainen ilmaliikenteen hallintajärjestelmä
- ECSEL – elektroniset komponentit ja järjestelmät
- S2R – Shift2Rail, innovatiiviset raideliikennetkaisu.

2. Tässä kertomuksessa esitetään yhteenveto yhteisyrityksiä koskeissa vuoden 2016 erityisvuosikertomuksissa julkaistuja tarkastustuloksista (lausunnot ja huomautukset). Yhteenveto ei ole tarkastuskertomus eikä lausunto.

Tutkimusalan yhteisyritykset – EU:n julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet teollisuuden ja jäsenvaltioiden kanssa

3. Yhteisyritykset ovat julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia, joilla on tärkeä rooli Euroopan unionin (EU) tutkimuspolitiikan tiettyjen osa-alueiden täytäntöönpanossa. Komission edustaman EU:n lisäksi yhteisyritysten osakkaina on erilaisia teollisuus- ja tutkimusryhmittymiä edustavia julkisia ja yksityisiä yhteistyökumppaneita. Suurin osa yhteisyrityksistä toimii kahdenvälisellä mallilla, jossa osakkaina ovat komissio ja teollisuutta/tutkimusala edustavat yhteistyökumppanit, tai kolmenvälisellä mallilla, jossa ovat mukana myös jäsenvaltiot (ECSEL-yhteisyritys).

4. Osakkaat osallistuvat yhteisyritysten toiminnan rahoittamiseen. EU:n rahoitus on peräisin EU:n tutkimusmäärärahoista seitsemännestä tutkimuksen puiteohjelmasta ja Horisontti 2020 -puiteohjelmasta⁽¹⁾. Teollisuutta ja tutkimusala edustavat yhteistyökumppanit rahoittavat toimintaa luontois- ja käteissuorituksin. Neljän yhteisyrityksen (Clean Sky, FCH, BBI ja S2R) tapauksessa yksityiset osakkaat maksavat myös vähimmäismäärän luontoissuorituksia täydentäviin toimiin, jotka eivät sisälly yhteisyritysten työohjelmiin mutta jotka kuuluvat yhteisyritysten tavoitteiden soveltamisalaan.

EU:n määrärahat tutkimusalan yhteisyrityksille

5. Vuonna 2016 yhteisyritysten kokonaisbudjetti oli 1,8 miljardia euroa (2015: 1,4 miljardia euroa) eli 1,3 prosenttia EU:n yleisestä talousarviosta (2015: 1 prosentti). Teollisuutta ja tutkimusala edustavien yhteistyökumppanien luontois- ja käteissuoritusten kokonaismäärän odotettiin olevan yhtä suuri. Yhteisyritykset työllistivät vuoden 2016 lopussa 633 henkilöä (2015: 562).

6. Liitteessä esitetään tietoja yhteisyritysten toiminnoista, määrärahoista ja henkilöstömääristä.

⁽¹⁾ SESAR- ja S2R-yhteisyritykset saavat rahoitusta myös Euroopan laajuisia liikenneverkkoja koskevasta ohjelmasta (TEN-T).

TARKASTUSTAPA

Nykyinen tarkastusjärjestely toimii mutta ei ole tehokas

7. EU:n varainhoitoasetuksen 208 artiklan 4 kohdan ja 209 artiklan 2 kohdan mukaisesti kaikkien yhteisyritysten tilien luotettavuuden tarkastaminen on ulkoistettu riippumattomille ulkoisille tilintarkastusyriyksille. Riippumattomat ulkoiset tarkastusyriyksöt ovat tarkastaneet F4E- ja SESAR-yhteisyritysten tilien luotettavuuden vuodesta 2014 alkaen. Muiden yhteisyritysten (Clean Sky, BBI, FCH, IMI, ECSEL ja S2R) tilien luotettavuuden ne tarkastivat ensimmäistä kertaa vuonna 2016.

8. Tilintarkastustuomioistuin kävi läpi tilintarkastusyriytysten työn kansainvälisten tarkastusstandardien mukaisesti ja sai sen perusteella riittävän varmuuden siitä, että se voi hyödyntää niiden tekemää työtä laatiessaan yhteisyritysten vuoden 2016 tilien luotettavuutta koskevia tarkastuslausuntoja.

9. Tilintarkastustuomioistuin on aiempien vuosien tavoin yksinomaisesti vastuussa tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden (sääntöjenmukaisuuden) tarkastuksista. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustapa käsittää maksu- ja tulotapahtumista poimittujen edustavien otosten tarkastukset, analyttiset tarkastustoimenpiteet ja kunkin yhteisyrityksen valvontajärjestelmän ja sisäisen valvonnan järjestelmän keskeisten kontrollien arvioinnin. Lisäksi arvioitiin riippumattomille ulkoisille tilintarkastusyriyksille ulkoistettujen jälkitarkastusten laatua. Nämä ilmoitettujen kulujen jälkitarkastukset oli toimitettu seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman edunsaajien luona. Tilintarkastustuomioistuin sai riittävän varmuuden siitä, että se voi hyödyntää tilintarkastusyriytysten työtä maksujen laillisuutta ja asianmukaisuutta koskevien tarkastuslausuntojensa täydentävänä perustana.

10. Vuoden 2016 tarkastuksessa kävi kuitenkin ilmi, että tilien luotettavuutta koskevan tarkastusosuuden ulkoistaminen oli lisännyt hallinnollista rasitetta huomattavasti ja johtanut tarkastustyön päällekkäisyyteen.

TARKASTUSTULOKSET

Puhdas tarkastuslausunto tilien luotettavuudesta kaikille yhteisyrityksille

11. Kaikkien kahdeksan yhteisyrityksen taloudellinen asema 31 päivänä joulukuuta 2016 sekä niiden toimien tulokset ja rahavirrat mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta on esitetty niiden tilinpäätöksissä kaikilta olennaisilta osiltaan oikein voimassa olevien varainhoitoa koskevien säännösten ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpito-sääntöjen mukaisesti.

Puhdas tarkastuslausunto tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta kahdeksasta yhteisyrityksestä seitsemän kohdalla

12. Seitsemän yhteisyrityksen (F4E, BBI, Clean Sky, IMI, FCH, SESAR ja S2R) kohdalla 31 päivänä joulukuuta 2016 päättyneeltä varainhoitovuodelta annetun tilinpäätöksen perustana olevat toimet ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

13. Kuten vuonna 2015, tilintarkastustuomioistuin antoi varauman sisältävän lausunnon ECSEL-yhteisyrityksen tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. ECSEL-yhteisyritys sovelsi seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman avustusten edunsaajien luona jälkitarkastusjärjestelyjä, joiden avulla ei pystytäkään laskemaan luotettavasti seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman maksujen painotettua virhetasoa tai jäännösvirhetasoa. Tilintarkastustuomioistuin ei näin ollen kyennyt tekemään johtopäätöstä siitä, saadaanko jälkitarkastusten avulla riittävä varmuus tilien perustana olevien väli- ja loppumaksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta yhteisyrityksen hallinnoimien seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman hankkeiden osalta. Ongelma liittyy valvontajärjestelmään, jonka ECSEL-yhteisyritys peri edeltäjiltään (ENIAC- ja Artemis-yhteisyrityksiltä) ja joka ei tule enää olemaan relevantti Horisontti 2020 -hankkeiden täytäntöönpanossa.

Tilintarkastustuomioistuin kiinnitti huomiota riskeihin, jotka liittyvät EU:n rahoitusosuuteen ITER-hankkeen kuluista

14. F4E-yhteisyrityksen tilinpäätöstä koskeviin tilintarkastustuomioistuimen tarkastuslausuntoihin sisältyy tiettyjä seikkoja painottava kappale⁽²⁾, joka koskee EU:n rahoitusosuutta ITER-hankkeen kuluista.

⁽²⁾ Tiettyjä seikkoja painottavaa kappaletta käytetään, jotta saadaan kiinnitettyä huomio seikkaan, joka ei ole kirjanpidossa olennaisesti virheellinen mutta joka on siinä määrin merkittävä, että se on perustavanlaatuinen käyttäjien tileistä saaman käsityksen kannalta.

15. ITER-organisaation neuvosto vahvisti marraskuussa 2016 ITER-hankkeelle uuden aikataulun ja kustannusarvion, joissa asetetaan rakennusvaiheen ensimmäisen strategisen välitavoitteen ("ensimmäinen plasma") saavuttamisen määräajaksi joulukuu 2025 ja koko rakennusvaiheen arvioitun päätökseen saattamisen määräajaksi joulukuu 2035. Tämä merkitsee 15 vuoden viivästyä alkuperäiseen suunnitelmaan nähden.

16. F4E-yhteisyrittäjä laski asianomaiset kustannukset uudelleen ITER-hankkeen rakennusvaiheen päätökseen saattamisen yhteydessä hankkeen uuden perusuran perusteella. Tulokset esitettiin yhteisyrityksen hallintoneuvostolle joulukuussa 2016. Niissä arvioitiin, että EU:n rahoitusta tarvittaisiin lisää vuoden 2020 jälkeiseen rakennusvaiheeseen noin 5,4 miljardia euroa (mikä tarkoittaa 82 prosentin lisäystä aiemmin hyväksytyyn 6,6 miljardin euron määrään nähden).

17. Lisäksi F4E-yhteisyrityksen on rahoitettava ITERin toimintavaihetta vuodesta 2035 alkaen sekä sen jälkeen deaktivointi- ja käytöstäpoistovaiheita. Näitä kuluja ei ole vielä arvioitu.

18. Komissio antoi kesäkuussa 2017 tiedonannon, joka käsitteli EU:n rahoitusosuutta ITER-hankkeesta. Komissio haki tiedonannolla Euroopan parlamentin tukea ja EU:n neuvoston valtuutusta sille, että komissio hyväksyy uuden perusuran. Komission ehdotuksen mukaan enintään 24 kuukauden liikkumavara aikataulussa ja 10–20 prosentin liikkumavara budjetissa olisivat asianmukaisia. EU:n neuvoston vuonna 2010 hyväksymää 6,6 miljardin euron määrää käytetään nyt enimmäismääränä, jonka yhteisyrittäjä voi käyttää vuoteen 2020 mennessä.

19. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että ITER-hankkeen rakennusvaiheen johtamista ja valvontaa on onnistuttu parantamaan, mutta edelleen on olemassa riski, että kustannukset kasvavat ja hankkeen täytäntöönpano viivästyy.

Tilintarkastustuomioistuimen erityisvuosikertomuksissa esitetyt huomautukset

20. Asettamatta lausuntojaan kyseenalaiseksi tilintarkastustuomioistuin esitti yhteisyrityksiä koskeissa erityisvuosikertomuksissa useita huomautuksia, joissa painotettiin tärkeitä seikkoja ja ilmoitettiin, missä kohdin olisi parantamisen varaa.

Talousarvio- ja varainhallinto

21. Neljässä tapauksessa (Clean Sky, IMI, FCH ja SESAR) **vuoden 2016 maksumäärärahojen käyttöaste** oli huomattavasti odotettua alhaisempi. Tämä johtui siitä, että avustussopimusten allekirjoittaminen viivästyi (Clean Sky ja IMI), ehdotuspyyntömenettelyyn kuuluvan arvioinnin perusteella tehtiin odotettua vähemmän avustussopimuksia (FCH) tai että edunsaajien hanketäytäntöönpano viivästyi ja/tai ne esittivät kuluilmoituksensa viipeellä (SESAR). IMI:n kohdalla määrärahojen alhainen käyttöaste johtui myös siitä, että EBOLA+-häätäpuohjelman menot vähenivät huomattavasti epidemian laannuttua.

Seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman päättämävaiheessa havaittiin jonkin verran maksamattomia teollisuutta ja tutkimusalaa edustavien yhteistyökumppaneiden rahoitusosuuksia

22. Tilintarkastustuomioistuin raportoi yhteisyritysten monivuotisen talousarvion toteuttamisesta seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman, TEN-T-ohjelman ja Horisontti 2020 -puiteohjelman osalta.

23. **Seitsemännessä tutkimuksen puiteohjelmassa** teollisuutta ja tutkimusalaa edustavien yhteistyökumppanien rahoitusosuuksien (luontois- ja käteissuoritusten) kokonaismäärän odotettiin vastaavan vuoden 2016 lopussa EU:n käteissuoritusten määrää. Kaikkien yhteisyritysten kohdalla yksityisten yhteistyökumppaneiden rahoitusosuus oli kuitenkin hieman EU:n rahoitusosuutta pienempi. IMI-yhteisyrityksen kohdalla teollisuusalan rahoitusosuuksia jäi kuitenkin saamatta noin 220 miljoonaa euroa (osuus vastaa 30:tä prosenttia EU:n käteissuorituksista).

24. **Horisontti 2020** -puiteohjelma oli vuonna 2016 edelleen alkuvaiheessa, ja EU:n käteissuorituksia käytettiin teollisuusalan yhteistyökumppaneiden ja muiden edunsaajien kanssa tehtävien avustussopimusten ensimmäisen aallon ennakkorahoitukseen. Tämän vuoksi teollisuusalan yhteistyökumppanien vuoden 2016 lopussa ilmoittama luontoissuoritusaste oli melko alhainen.

Horisontti 2020 -puiteohjelman käynnistämävaiheessa teollisuusalan yhteistyökumppanit osoittivat paljon rahoitusta täydentäviin toimiin

25. Joissakin tapauksissa teollisuuden ja tutkimusalan yhteistyökumppanit voivat myös ilmoittaa **luontoissuorituksia täydentäviin toimiin**, jotka eivät kuulu yhteisyritysten työohjelmien piiriin (Clean Sky, BBI, S2R ja FCH). Vuoden 2016 lopussa yhteistyökumppanit olivat jo ilmoittaneet merkittävän osuuden koko Horisontti 2020 -kaudelle kunkin

yhteisyrityksen perustamisasetuksessa määritetyistä vähimmäismääristä (BBI: 17 %; Clean Sky: 36 %; S2R: 43 %; FCH: 66 %). Yhteisyrityksiä ei veloiteta ilmoittamaan täydentäviin toimiin osoitettuja luontoissuorituksia tilinpäätöksessään eikä tilintarkastustuomioistuimella ole valtuuksia tarkastaa ilmoitettuja määriä.

26. Tarkempia tietoja monivuotisen talousarvion toteuttamisesta esitetään yhteisyritysten vuotuisissa toimintakertomuksissa.

Sisäiset kontrollit olivat yleisesti ottaen vaikuttavia ja niiden ansiosta virhetasot pysyivät kahden prosentin alapuolella

27. Yhteisyritykset ovat ottaneet käyttöön rahoitusta ja operatiivista toimintaa koskeviin asiakirjatarkastuksiin perustuvat **ennakkotarkastusmenettelyt**, ja **edunsaajien luona toimitettavat jälkitarkastukset** on ulkoistettu riippumattomille ulkoisille tilintarkastusyriksille. Nämä tarkastukset muodostavat keskeisen välineen, jonka avulla arvioidaan tilien perustana olevien maksutapahtumien laillisuutta ja asianmukaisuutta, ja ne kattavat myös teollisuutta ja tutkimusalaa edustavien osakkaiden käteis- ja luontoissuoritukset.

28. Seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman avustuksia koskevista jälkitarkastustuloksista käy ilmi, että vuoden 2016 lopussa kaikkien yhteisyritysten (ECSELiä lukuun ottamatta) laskemat ja raportoimat jäännösvirhetasot olivat alle kaksi prosenttia. Tälle saatiin vahvistus ulkoisten tilintarkastusyriksien työtä koskevista tilintarkastustuomioistuimen arvioinneista.

29. Horisontti 2020 -puiteohjelman avustuksia koskevia jälkitarkastuksia ei saatu valmiiksi vuoden 2016 loppuun mennessä. Tämän vuoksi tilintarkastustuomioistuimen lausunto Horisontti 2020 -puiteohjelman maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta perustui ainoastaan yksittäisten tapahtumien tarkastamisesta ja yhteisyritysten sisäisen valvonnan järjestelmien analyysistä saatuihin tuloksiin. Kaikkien yhteisyritysten kohdalla virhetaso oli olennaisuusrajan (kaksi prosenttia lopullisesta talousarviosta) alapuolella.

30. Vuoden 2016 lopussa kaksi yhteisyritystä (Clean Sky ja IMI) oli saanut vasta osittain valmiiksi **Horisontti 2020 -puiteohjelmaan kohdistamiensa valvontajärjestelmien yhdistämisen** komission yhteisiin Horisontti 2020 -avustusten hallinnointi- ja seurantavälineisiin.

31. Vuoden 2016 aikana kaksi yhteisyritystä (SESAR ja S2R) myönsi Horisontti 2020 -avustuksia hankeconsortioille, vaikka tutkimuksen toimeenpanoviraston suorittamat **edunsaajien taloudellisen elinkelpoisuuden tarkastukset** osoittivat, että konsortioon kuuluneiden teollisuutta edustaneiden koordinoitujen taloudellisen elinkelpoisuus oli heikko.

32. Clean Sky -yhteisyrityksessä **Horisontti 2020 -puiteohjelman ennakkomaksujen seurantaan ja selvittämiseen** käytettävä järjestelmä salli noin 176 miljoonan euron avoinna olevien ennakkomaksujen kertymän, mikä lisäsi yhteisyrityksen rahoitusriskialttiutta.

33. **Palveluhankintamenettelyjen** yhteydessä kaksi yhteisyritystä (SESAR ja S2R) asetti sopimusbudjeteille ylärajan. Enimmäismäärät eivät kuitenkaan perustuneet systemaattiseen kulujenarviointiprosessiin tai kohtuullista markkinahintaa koskevaan viitehintajärjestelmään. Käytäntö on osoittanut, että suurin osa saaduista tarjouksista on lähellä budjetin ylärajaa, joten tällä tavoin ei varmisteta monivuotisten palvelusopimusten kustannustehokkuutta.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

34. Useimmissa tapauksissa yhteisyritykset toteuttivat korjaavia toimia tilintarkastustuomioistuimen edellisiin erityisvuosikertomuksiin sisältyvien **aiempina vuosina esitettyjen huomautusten johdosta**. Lisätietoja esitetään kyseisten kertomusten liitteissä.

JOHTOPÄÄTÖKSET

35. Tilintarkastustuomioistuin antoi vakiomuotoisen lausunnon tilien luotettavuudesta 31. joulukuuta 2016 päättyneeltä varainhoitovuodelta kaikkien yhteisyritysten kohdalla.

36. Tilintarkastustuomioistuin antoi vakiomuotoisen lausunnon tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta 31. joulukuuta 2016 päättyneeltä varainhoitovuodelta kahdeksasta yhteisyrityksestä seitsemän kohdalla. ECSEL-yhteisyrityksen tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta annettiin varauksellinen sisältyvä lausunto, koska seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman avustuksia koskevien sisäisten kontrollien luotettavuudesta ei voitu saada kohtuullista varmuutta.

37. Tilintarkastustuomioistuin teki talousarvion toteuttamisesta ja hallinnosta, sisäisen valvonnan järjestelmistä ja hankintamenettelyistä huomautuksia, jotka eivät kuitenkaan vaikuta sen antamiin lausuntoihin.

38. F4E-yhteisyrityksen osalta tilintarkastustuomioistuin katsoo, että ITER-hankkeen rakennusvaiheen johtamista ja valvontaa on onnistuttu parantamaan, mutta edelleen on olemassa riski, että kustannukset kasvavat ja hankkeen täytäntöönpano viivästyy.

LIITE

Yhteisyritysten toiminnot, määrärahat ja henkilöstö

YHTEISYRITYS	Vastuupääosaosto	Toimintaloikka	Toiminta-ala	Lopullinen talousarvio (milj. euroa)		Henkilöstön määrä	
				2015	2016	Tilanne 31.12.2015	Tilanne 31.12.2016
BBi	PO RTD	Tutkimus	Biopohjaiset tuotteet ja biopolttoaineet	21,1	66	13	20
CLEAN SKY	PO RTD	Tutkimus	Ilmailualan teknologiat	245,9	287,8	36	41
ECSEL	PO CONNECT	Tutkimus	Elektroniset komponentit ja järjestelmät	161,5	244,1	28	29
F4E – FUSION FOR ENERGY	PO ENER	Tutkimus	Ydinfuusio	586	720	383	415
FCH – FUEL CELLS AND HYDROGEN	PO RTD	Tutkimus	Polttokehto- ja vetyteknologiat	95,1	98,3	26	26
IMI – INNOVATIVE MEDICINES INITIATIVE	PO RTD	Tutkimus	Innovatiivisten lääkkeiden kehittäminen ja niiden saatavuus	195,4	209,3	35	41
SESAR	PO MOVE	Tutkimus	Ilmailuliikenteen hallinta	136,9	157,1	41	44
S2R- SHIFT2RAIL	PO MOVE	Tutkimus	Rautatieala	—	51,4	—	17
			Yhteensä	1 441,9	1 834	562	633

KERTOMUS

biopohjaisten teollisuudenalojen yhteisyrityksen tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2016 sekä yhteisyrityksen vastaus

(2017/C 426/02)

SISÄLLYS

	Kohta	Sivu
JOHDANTO	1-9	9
Biopohjaisten teollisuudenalojen yhteisyrityksen perustaminen	1-2	9
Hallinto ja ohjaus	3-5	9
Tavoitteet	6	9
Resurssit	7-9	9
LAUSUNTO	10-22	10
Lausunto tilien luotettavuudesta	11	10
Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta	12	10
Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta	13	10
Toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuudet	14-16	10
Tarkastajan velvollisuudet tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä	17-21	11
TALOUSARVIO- JA VARAINHALLINTO	23-27	11
Varainhoitovuoden 2016 talousarvion toteuttaminen	23	11
Monivuotisen talousarvion toteuttaminen Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä	24-27	11
SISÄISET KONTROLLIT	28	12
Sisäisen valvonnan kehys	28	12
LIITE – AIEMPINA VUOSINA ESITETTYJEN HUOMAUTUSTEN SEURANTA		13

JOHDANTO

Biopohjaisten teollisuudenalojen yhteisyrityksen perustaminen

1. Biopohjaisten teollisuudenalojen yhteisyritys (BBI) perustettiin Brysseliin toukokuussa 2014 ⁽¹⁾ kymmeneksi vuodeksi, ja se alkoi toimia itsenäisesti 26. lokakuuta 2015.
2. BBI-yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuteen perustuva, biopohjaisilla teollisuudenaloilla toimiva elin. Yhteisyrityksen perustajaosakkaat ovat Euroopan unioni (EU), jota edustaa komissio, ja teolliset kumppanit, joita edustaa biopohjaisten teollisuudenalojen yhteenliittymä (BIC).

Hallinto ja ohjaus

3. Yhteisyrityksen hallintorakenteeseen kuuluvat hallintoneuvosto, toimitusjohtaja, tieteellinen komitea ja valtioiden edustajien ryhmä.
4. Hallintoneuvoston kokoonpano on seuraava: viisi komission edustajaa unionin puolesta ja viisi muiden osakkaiden kuin unionin edustajaa, joista vähintään yhden olisi oltava pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritykset) edustaja. Hallintoneuvostolla on yleinen vastuu yhteisyrityksen strategisista suuntauksista ja toiminnasta, ja se valvoo yhteisyrityksen toimien toteuttamista. Toimitusjohtaja vastaa yhteisyrityksen päivittäisestä johtamisesta.
5. Tieteellinen komitea ja valtioiden edustajien ryhmä ovat neuvoa-antavia elimiä. Tieteellinen komitea antaa neuvoja siitä, mitä tieteellisiä painotuksia olisi käsiteltävä yhteisyrityksen vuotuisissa työsuunnitelmissa. Valtioiden edustajien ryhmä antaa lausuntoja strategiasta ja tavoitteiden saavuttamisesta.

Tavoitteet

6. Yhteisyrityksen tavoitteena on toteuttaa Euroopassa tutkimus- ja innovointitoimien ohjelma sellaisten uusiutuvien biologisten resurssien, joita voidaan käyttää biopohjaisten materiaalien valmistuksessa, saatavuuden kartoittamiseksi ja siten tukea kestävien biopohjaisten teollisuudenalojen arvoketjujen syntymistä. Nämä toimet olisi toteutettava sidosryhmien välisellä yhteistyöllä koko biopohjaisten teollisuudenalojen arvoketjun laajuudelta aina alkutuotannosta ja jalostusteollisuudesta tuotemerkkeihin, pk-yrityksiin, tutkimus- ja teknologiakeskuksiin sekä yliopistoihin.

Resurssit

7. EU osallistuu BBI-yhteisyrityksen toimintakuluihin enintään 975 miljoonalla eurolla. Määrä rahoitetaan Horisontti 2020 -puiteohjelmasta. Teollisuutta edustavien yhteisyrityksen osakkaiden rahoitusosuus on yhteisyrityksen toiminnan aikana vähintään 2 730 miljoonaa euroa ⁽²⁾. Määrä sisältää vähintään 975 miljoonan euron luontois- ja käteissuoritukset yhteisyrityksen toimintaan ⁽³⁾ ja vähintään 1 755 miljoonan euron luontoissuoritukset yhteisyrityksen täydentäviin toimiin ⁽⁴⁾.
8. BBI-yhteisyrityksen hallinnolliset kulut eivät saa olla yli 58,5 miljoonaa euroa ja ne katetaan rahoitusosuuksilla, jotka jaetaan tasan vuosittain unionin ja teollisuutta edustavien osakkaiden kesken ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Neuvoston asetus (EU) N:o 560/2014, annettu 6 päivänä toukokuuta 2014, biopohjaisten teollisuudenalojen yhteisyrityksen perustamisesta (EUVL L 169, 7.6.2014, s. 130).

⁽²⁾ Asetus (EU) N:o 560/2014, 4 artiklan 1 kohta.

⁽³⁾ BBI-yhteisyrityksen yhtiöjärjestyksen 12 artiklan 4 kohdan (asetus (EU) N:o 560/2014, liite) mukaan muiden osakkaiden kuin unionin rahoitusosuus toimintakustannuksista on vähintään 182,5 miljoonaa euroa.

⁽⁴⁾ Asetuksen (EU) N:o 560/2014 4 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan täydentävät toimet ovat luontoissuorituksia toimiin, jotka eivät kuulu yhteisyrityksen työsuunnitelmaan eivätkä sen talousarvioon mutta joilla tuetaan BBI-aloitteen tavoitteita. Asetuksen 4 artiklan 4 kohdan mukaisesti riippumaton ulkoinen tilintarkastaja varmentaa täydentävien toimien kustannukset, joita yhteisyritys, tilintarkastustuomioistuin tai jokin muu unionin elin eivät tarkasta.

⁽⁵⁾ BBI-yhteisyrityksen yhtiöjärjestyksen 12 artiklan 2 kohta (asetus (EU) N:o 560/2014, liite).

9. Vuonna 2016 BBI-yhteisyrityksen maksumäärärahat olivat 66 miljoonaa euroa (vuonna 2015: 21,1 miljoonaa euroa). Yhteisyrityksen henkilöstön määrä oli 31. joulukuuta 2016 yhteensä 20 (2015: 13)⁽⁶⁾.

LAUSUNTO

10. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat⁽⁷⁾ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta⁽⁸⁾ 31. joulukuuta 2016 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Lausunto tilien luotettavuudesta

11. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2016 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2016 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksytyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

12. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31 päivänä joulukuuta 2016 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

13. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31 päivänä joulukuuta 2016 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuudet

14. Toimiva johto vastaa SEUT:n 310–325 artiklan ja yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen mukaisesti tilinpäätöksen laatimisesta ja esittämisestä kansainvälisesti hyväksytyjen julkisen sektorin tilinpäätösstandardien pohjalta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Tähän velvollisuuteen kuuluu suunnitella, ottaa käyttöön ja ylläpitää sisäisen valvonnan järjestelmä, jonka pohjalta on mahdollista laatia ja esittää tilinpäätös, jossa ei ole petoksesta tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisuyttä. Toimivan johdon vastuulla on lisäksi varmistaa, että tilinpäätöksessä mainitut toiminnot, rahoitustoimet ja tiedot ovat niitä sääntelevien normien mukaisia. Yhteisyrityksen toimiva johto on viime kädessä vastuussa tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta.

15. Kun toimiva johto laatii tilinpäätöstä, sen vastuulla on arvioida yhteisyrityksen kykyä jatkaa toimintaansa. Toimivan johdon on tuotava tarvittaessa esiin toiminnan jatkuvuuteen liittyvät seikat ja laadittava tilinpäätös toiminnan jatkuvuuden periaatteen pohjalta.

16. Hallintoelinten vastuulla on valvoa organisaation tilinpäätösraportointia.

⁽⁶⁾ BBI-yhteisyrityksestä ja sen toiminnasta on saatavissa lisätietoa yhteisyrityksen verkkosivustolla osoitteessa: <https://www.bbi-europe.eu>

⁽⁷⁾ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

⁽⁸⁾ Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotapahtumat ja talousarvion liitetiedot.

Tarkastajan velvollisuudet tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä

17. Tilintarkastustuomioistuimen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus siitä, onko yhteisyrityksen tilinpäätöksessä olennaisia virheellisyyksiä ja ovatko tilien perustana olevat toimet lailliset ja asianmukaiset, ja antaa tarkastuksensa perusteella Euroopan parlamentille ja neuvostolle tai muille asianomaisille vastuuvapauden myöntäville viranomaisille tarkastuslausuma tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Kohtuullisella varmuudella tarkoitetaan korkeaa varmuustasoa. Kohtuullinen varmuus ei kuitenkaan ole tae siitä, että tarkastuksessa havaitaan kaikki olennaiset virheellisydet ja noudattamatta jättämiset. Virheellisydet ja noudattamatta jättämiset voivat johtua petoksista tai virheistä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

18. Tarkastuksessa suoritetaan toimenpiteitä, joiden avulla hankitaan tarkastusevidenssiä tilinpäätökseen sisältyvistä luvuista ja siinä esitettävistä muista tiedoista sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tarkastajan harkintaan ja arvioon siitä, kuinka suuri on riski, että petoksista tai virheistä johtuen tilinpäätökseen sisältyy olennaisia virheellisyyksiä tai että tilien perustana olevien toimien kohdalla on jätetty olennaisella tavalla noudattamatta Euroopan unionin lainsäädäntökehyksen vaatimuksia. Näitä riskejä arvioidessaan tarkastaja arvioi sisäisiä kontroleja, jotka ovat relevantteja tilinpäätöksen laatimisen ja sen oikein esittämisen sekä tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden kannalta. Tämän pohjalta tarkastaja suunnittelee olosuhteisiin nähden asianmukaiset tarkastustoimenpiteet, mutta tarkoituksena ei ole esittää lausuntoa sisäisten kontrollien vaikuttavuudesta. Tarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätösperiaatteiden asianmukaisuuden ja toimivan johdon esittämien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilien yleisen esittämistavan arvioiminen.

19. Tulojen alalla tilintarkastustuomioistuin tarkastaa komissiolta saadun tuen ja arvioi menettelyt, joilla yhteisyritys kerää palkkioita ja muita tuloja.

20. Menojen alalla tilintarkastustuomioistuin tarkastaa maksutapahtumat, kun menot ovat aiheutuneet ja ne on kirjattu ja hyväksytty. Tarkastus kattaa ennakkomaksuja lukuun ottamatta kaikentyypiset (myös omaisuuserien hankintaan liittyvät) maksut siinä vaiheessa, kun maksu on suoritettu. Ennakkomaksut tarkastetaan, kun varojen vastaanottaja esittää tositteet siitä, että varat on käytetty asianmukaisesti, ja yhteisyritys hyväksyy tosittien ennakkomaksun tilinpidollisen selvittämisen yhteydessä joko samana vuonna tai myöhemmin.

21. EU:n varainhoitoasetuksen 208 artiklan 4 kohdassa säädetyn mukaisesti⁽⁹⁾ tilintarkastustuomioistuin on tätä kertomusta ja tarkastuslausuntoja laatiessaan ottanut huomioon riippumattoman ulkopuolisen tarkastajan yhteisyrityksen tilien osalta suorittaman tarkastustyön.

22. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoja kyseenalaiseksi.

TALOUSARVIO- JA VARAINHALLINTO**Varainhoitovuoden 2016 talousarvion toteuttaminen**

23. Kun huomioon otetaan edeltäviltä vuosilta käyttämättä olevat maksumäärärahat (1,2 miljoonaa euroa), Horisontti 2020 -ohjelman täytäntöönpanoon käytettävissä oleviin varainhoitovuoden 2016 lopullisiin määrärahoihin sisältyi 194,3 miljoonaa euroa maksusitoumusmäärärahoja ja 67,2 miljoonaa euroa maksumäärärahoja. Maksusitoumusmäärärahojen käyttöaste oli 97,1 prosenttia ja maksumäärärahojen käyttöaste 95,8 prosenttia. Maksumäärärahoja käytettiin lähinnä vuosien 2014 ja 2015 ehdotuspyyntöihin perustuvien avustussopimusten ennakkorahoitukseen.

Monivuotisen talousarvion toteuttaminen Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä

24. BBI-yhteisyritys oli sitonut sille Horisontti 2020 -ohjelmasta osoitetuista 975 miljoonan euron määrärahoista vuoden 2016 loppuun mennessä 414,3 miljoonaa euroa (42,5 prosenttia) ja suorittanut maksuja 79,5 miljoonaa euroa (kahdeksan prosenttia osoitetuista varoista) ensimmäisten hankkeidensa täytäntöönpanoon.

⁽⁹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 966/2012 (EUVL L 298, 26.10.2012, s. 1).

25. Teollisuutta edustavien osakkaiden vastuulla olivat 975 miljoonan euron rahoitusosuudet yhteisyrityksen operatiivisiin toimiin ja hallinnollisiin kuluihin. Ne olivat raportoineet vuoden 2016 loppuun mennessä suorittaneensa 15,4 miljoonaa euroa operatiivisiin toimiin. Hallintoneuvosto oli validoinut osakkaiden yhteisyrityksen hallinnollisiin kuluihin suorittamat käteissuoritukset 3 miljoonan suuruisen osuuden osalta. Luontoissuoritusten vähäinen määrä kuvastaa sitä, että suurin osa BBI-hankkeista oli vuonna 2016 vasta alkuvaiheessa.

26. Täydentäviä toimia koskevista teollisuutta edustavien osakkaiden 1 755 miljoonan euron rahoitusosuuksista oli vuoden 2016 loppuun mennessä raportoitu ja todennettu 294,8 miljoonan euron määrä⁽¹⁰⁾.

27. Teollisuutta edustavien osakkaiden kokonaisrahoitusosuudet olivat näin ollen vuoden 2016 loppuun mennessä 313,2 miljoonaa euroa. EU:n käteissuoritukset olivat puolestaan 65 miljoonaa euroa. EU:n ja teollisuutta edustavien osakkaiden rahoitusosuuksien välinen merkittävä ero selittyy sillä, että teollisuutta edustavat osakkaat ilmoittivat jo huomattavan luontoissuoritusten määrän, joka liittyi täydentäviin toimiin.

SISÄISET KONTROLLIT

Sisäisen valvonnan kehys

28. Vuonna 2016 suurin osa BBI-yhteisyrityksen maksuista oli Horisontti 2020 -hankkeisiin liittyviä ennakkomaksuja, jotka suoritettiin, kun ensimmäiset avustussopimukset oli tehty. Riippumattomien ulkoisten tarkastajien on määrä käynnistää hankkeiden kuluilmoitusten jälkitarkastukset vuonna 2017.

Tilintarkastustuomioistuimen IV jaosto on tilintarkastustuomioistuimen jäsenen Baudilio TOMÉ MUGURUZAN johdolla hyväksynyt tämän kertomuksen Luxemburgissa 19. syyskuuta 2017 pitämässään kokouksessa.

Tilintarkastustuomioistuimen puolesta

Klaus-Heiner LEHNE

presidentti

⁽¹⁰⁾ Vuoden 2016 osalta raportoitiin lisäksi arvioitu 523,8 miljoonan euron määrä, jota ei ollut todennettu.

LIITE

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Vuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautus	Korjaavan toimenpiteen tilanne (Toteutettu / Kesken / Tekemättä / Ei relevantti)
	<i>Eturistiriidat</i>	
2015	Komissio julkaisi heinäkuussa 2015 yhteisyrityksille ohjeet eturistiriitoja koskevista säännöistä. Ohjeiden yhteydessä julkaistiin eturistiriidattomuudesta annettavan ilmoituksen yleismalli, joka yhteisyrityksen olisi otettava käyttöön menettelyissään.	Toteutettu

YHTEISYRITYKSEN VASTAUS

Yhteisyritys on ottanut tilintarkastustuomioistuimen kertomuksen huomioon.

KERTOMUS

Clean Sky -yhteisyrityksen tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2016 sekä yhteisyrityksen vastaus

(2017/C 426/03)

SISÄLLYS

	<i>Kohta</i>	<i>Sivu</i>
JOHDANTO	1-10	16
Clean Sky -yhteisyrityksen perustaminen	1-2	16
Hallinto ja ohjaus	3-5	16
Tavoitteet	6	16
Resurssit	7-10	16
LAUSUNTO	11-23	17
Lausunto tilien luotettavuudesta	12	17
Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta	13	17
Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta	14	17
Toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuudet	15-17	17
Tarkastajan velvollisuudet tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä	18-22	18
TALOUSARVIO- JA VARAINHALLINTO	24-31	18
Varainhoitovuoden 2016 talousarvion toteuttaminen	24	18
Monivuotisen talousarvion toteuttaminen seitsemännen puiteohjelman yhteydessä	25-27	19
Monivuotisen talousarvion toteuttaminen Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä	28-31	19
SISÄISET KONTROLLIT	32-34	19
Sisäisen valvonnan kehys	32	19
Horisontti 2020 -puiteohjelman avustusten hallinnointi	33	19
Ennakkomaksujen seuranta ja selvittäminen	34	20
LIITE – AIEMPINA VUOSINA ESITETTYJEN HUOMAUTUSTEN SEURANTA		21

JOHDANTO

Clean Sky -yhteisyrityksen perustaminen

1. Brysselissä sijaitseva Clean Sky -yhteisyritys perustettiin joulukuussa 2007 seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman yhteyteen ilmailualan yhteisen teknologia-aloitteen toteuttamiseksi. Yhteisyritys perustettiin kymmenen vuoden ajaksi, ja se alkoi toimia itsenäisesti 16. marraskuuta 2009 ⁽¹⁾. Neuvosto jatkoi 6. toukokuuta 2014 yhteisyrityksen toiminnan kestoja 31. joulukuuta 2024 saakka ⁽²⁾.

2. Clean Sky -yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuteen perustuva ilmailualan tutkimusta ja innovointia edistävä elin. Yhteisyrityksen perustajaosakkaita ovat uuden asetuksen mukaisesti Euroopan unioni, jota edustaa komissio, sekä teollisuutta edustavat integroitujen teknologioiden demonstraatiotoimien (ITD), innovatiivisten ilmailujen demonstraatioalustaa koskevien toimien (IADP) ja poikittaistoimien (TA) vetäjät ja ydinkumppanit, jotka valitaan kilpailuun perustuvien avoimien pyyntöjen perusteella ⁽³⁾. Clean Sky -yhteisyrityksen ensimmäisen vaiheen assosiaatiojäsenedustajat säilyttävät asemansa siihen saakka, kunnes asetuksen (EY) N:o 71/2008 nojalla käynnistetty niihin liittyvä tutkimustoiminta päättyy.

Hallinto ja ohjaus

3. Yhteisyrityksen hallintorakenteeseen kuuluvat hallintoneuvosto, toimitusjohtaja, valtioiden edustajien ryhmä sekä tieteellinen ja teknologinen neuvoo-antava komitea.

4. Hallintoneuvosto koostuu yhdestä komission edustajasta (unionin puolesta), yhdestä kunkin teollisen vetäjän edustajasta, yhdestä ydinkumppaneiden edustajasta kutakin ITD-toimea kohden, yhdestä assosiaatiojäsenten edustajasta kutakin ITD-toimea kohden ja yhdestä ydinkumppaneiden edustajasta kutakin IADP-toimea kohden. Hallintoneuvosto on yhteisyrityksen pääasiallinen päätöksentekoaikana, ja se vastaa yhteisyrityksen toiminnasta ja valvoo sen toimintojen toteutusta. Toimitusjohtaja vastaa yhteisyrityksen päivittäisestä johtamisesta.

5. Valtioiden edustajien ryhmä on EU:n jäsenvaltioiden ja muiden maiden edustajien muodostama verkko, joka antaa neuvontaa ja lausuntoja yhteisyrityksen strategisesta suuntautumisesta ja toimista. Tieteellinen ja teknologinen neuvoo-antava komitea koostuu tutkijoista ja insinööreistä. Komitea antaa neuvoja teknologiaan ja ympäristöön liittyvissä ja sosioekonomisissa kysymyksissä.

Tavoitteet

6. Yhteisyrityksen päätavoitteena on edistää merkittävästi ilmailualan teknologioiden ympäristövaikutusten vähentämistä ja parantaa Euroopan ilmailualan kilpailukykyä.

Resurssit

7. EU:n enimmäisosuus yhteisyrityksen ensimmäisen vaiheen tutkimustoimien ja hallintokulujen rahoituksesta on 800 miljoonaa euroa, joka suoritetaan seitsemänstä tutkimuksen puiteohjelmasta ⁽⁴⁾. Määrästä enintään 400 miljoonaa euroa on tarkoitus osoittaa ITD-toimien vetäjille ja enintään 200 miljoonaa euroa assosiaatiojäsenedustajille. ITD-toimien vetäjien ja assosiaatiojäsenten rahoitusosuuden on vastattava vähintään EU:n rahoitusosuutta. Jäljellä oleva vähintään 200 miljoonan euron määrä suunnataan kilpailuun perustuvien ehdotuspyyntöjen avulla valituille ydinkumppaneille ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Neuvoston asetus (EY) N:o 71/2008, annettu 20 päivänä joulukuuta 2007, Clean Sky -yhteisyrityksen perustamisesta (EUVL L 30, 4.2.2008, s. 1).

⁽²⁾ Neuvoston asetus (EU) N:o 558/2014, annettu 6 päivänä toukokuuta 2014, Clean Sky 2 -yhteisyrityksestä (EUVL L 169, 7.6.2014, s. 77).

⁽³⁾ Ydinkumppaneita koskevan ensimmäisen ehdotuspyynnön perusteella ohjelmaan liittyi vuonna 2015 yhteensä 76 uutta kumppania; Clean Sky -ohjelman toisen vaiheen osakasmäärä nousi näin ensimmäisen vaiheen osakasmäärää (66 kumppania) suuremmaksi. Vuonna 2015 yhteisyritys käynnisti toisen ydinkumppaneille tarkoitettua ehdotuspyynnön.

⁽⁴⁾ Asetus (EY) N:o 71/2008, 5 artiklan 1 kohta.

⁽⁵⁾ Clean Sky -yhteisyrityksen yhtiöjärjestyksen 13 artiklan 1 kohta (asetus (EY) N:o 71/2008, liite I).

8. EU osallistuu yhteisyrityksen toisen vaiheen toimintakuluihin enintään 1 755 miljoonalla eurolla. Määrä rahoitetaan Horisontti 2020 -puiteohjelmasta ⁽⁶⁾. Toimien vetäjien ja yhteisyrityksen ydinkumppaneiden rahoitusosuus on vähintään 2 193,7 miljoonaa euroa ⁽⁷⁾. Määrä sisältää vähintään 1 228,5 miljoonan euron luontoissuoritukset yhteisyrityksen toimintaan ja vähintään 965,2 miljoonan euron luontoissuoritukset yhteisyrityksen täydentäviin toimiin ⁽⁸⁾.

9. Clean Sky -yhteisyrityksen toisen vaiheen (Clean Sky 2 -yhteisyritys) hallinnolliset kulut eivät saa olla yli 78 miljoonaa euroa, ja ne katetaan rahoitusosuuksilla, jotka jaetaan tasan vuosittain unionin ja yksityistä sektoria edustavien osakkaiden kesken ⁽⁹⁾.

10. Vuonna 2016 Clean Sky 2- yhteisyrityksen talousarvio oli 287,8 miljoonaa euroa (vuonna 2015: 246 miljoonaa euroa). Yhteisyrityksen henkilöstön määrä oli 31. joulukuuta 2016 yhteensä 41 (2015: 36) ⁽¹⁰⁾.

LAUSUNTO

11. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat ⁽¹¹⁾ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta ⁽¹²⁾ 31. joulukuuta 2016 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Lausunto tilien luotettavuudesta

12. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2016 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2016 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosääntöt perustuvat kansainvälisesti hyväksytyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

13. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31 päivänä joulukuuta 2016 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

14. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31 päivänä joulukuuta 2016 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuudet

15. Toimiva johto vastaa SEUT:n 310–325 artiklan ja yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen mukaisesti tilinpäätöksen laatimisesta ja esittämisestä kansainvälisesti hyväksytyjen julkisen sektorin tilinpäätösstandardien pohjalta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Tähän velvollisuuteen kuuluu suunnitella, ottaa käyttöön ja ylläpitää sisäisen valvonnan järjestelmä, jonka pohjalta on mahdollista laatia ja esittää tilinpäätös, jossa ei ole petoksesta tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä. Toimivan johdon vastuulla on lisäksi varmistaa, että tilinpäätöksessä mainitut toiminnot, rahoitustoimet ja tiedot ovat niitä sääntelevien normien mukaisia. Yhteisyrityksen toimiva johto on viime kädessä vastuussa tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta.

⁽⁶⁾ Asetus (EU) N:o 558/2014, 3 artiklan 1 kohta.

⁽⁷⁾ Asetus (EU) N:o 558/2014, 4 artiklan 1 kohta.

⁽⁸⁾ Asetuksen (EU) N:o 558/2014 4 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan täydentävät toimet ovat toimia, jotka eivät kuulu yhteisyrityksen työsuunnitelmaan, mutta joilla tuetaan yhteisen Clean Sky -teknologia-aloitteen tavoitteita. Asetuksen 4 artiklan 4 kohdan mukaisesti riippumaton ulkoinen tilintarkastaja varmentaa täydentävien toimien kustannukset, joita yhteisyritys, tilintarkastustuomioistuin tai unionin elin eivät tarkasta.

⁽⁹⁾ Clean Sky -yhteisyrityksen yhtiöjärjestyksen 15 artiklan 2 kohta (asetus (EU) N:o 558/2014, liite I).

⁽¹⁰⁾ Yhteisyrityksestä ja sen toiminnasta on saatavissa lisätietoa yhteisyrityksen verkkosivustolla osoitteessa: <http://www.cleansky.eu>.

⁽¹¹⁾ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

⁽¹²⁾ Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotapahtumat, ja talousarvion liitetiedot.

16. Kun toimiva johto laatii tilinpäätöstä, sen vastuulla on arvioida yhteisyrityksen kykyä jatkaa toimintaansa. Toimivan johdon on tuotava tarvittaessa esiin toiminnan jatkuvuuteen liittyvät seikat ja laadittava tilinpäätös toiminnan jatkuvuuden periaatteen pohjalta.

17. Hallintoelinten vastuulla on valvoa organisaation tilinpäätösraportointia.

Tarkastajan velvollisuudet tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä

18. Tilintarkastustuomioistuimen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus siitä, onko yhteisyrityksen tilinpäätöksessä olennaisia virheellisyyksiä ja ovatko tilien perustana olevat toimet lailliset ja asianmukaiset, ja antaa tarkastuksensa perusteella Euroopan parlamentille ja neuvostolle tai muille asianomaisille vastuuvapauden myöntäville viranomaisille tarkastuslausuma tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Kohtuullisella varmuudella tarkoitetaan korkeaa varmuustasoa. Kohtuullinen varmuus ei kuitenkaan ole tae siitä, että tarkastuksessa havaitaan kaikki olennaiset virheellisyudet ja noudattamatta jättämiset. Virheellisyudet ja noudattamatta jättämiset voivat johtua petoksista tai virheistä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

19. Tarkastuksessa suoritetaan toimenpiteitä, joiden avulla hankitaan tarkastusevidenssiä tilinpäätökseen sisältyvistä luvuista ja siinä esitettävistä muista tiedoista sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tarkastajan harkintaan ja arviointiin siitä, kuinka suuri on riski, että petoksista tai virheistä johtuen tilinpäätökseen sisältyy olennaisia virheellisyyksiä tai että tilien perustana olevien toimien kohdalla on jätetty olennaisella tavalla noudattamatta Euroopan unionin lainsäädäntökehyksen vaatimuksia. Näitä riskejä arvioidessaan tarkastaja arvioi sisäisiä kontroleja, jotka ovat relevantteja tilinpäätöksen laatimisen ja sen oikein esittämisen sekä tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden kannalta. Tämän pohjalta tarkastaja suunnittelee olosuhteisiin nähden asianmukaiset tarkastustoimenpiteet, mutta tarkoituksena ei ole esittää lausuntoa sisäisten kontrollien vaikuttavuudesta. Tarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätösperiaatteiden asianmukaisuuden ja toimivan johdon esittämien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilien yleisen esittämistavan arvioiminen.

20. Tulojen alalla tilintarkastustuomioistuin tarkastaa komissiolta saadun tuen ja arvioi menettelyt, joilla yhteisyritys kerää palkkioita ja muita tuloja.

21. Menojen alalla tilintarkastustuomioistuin tarkastaa maksutapahtumat, kun menot ovat aiheutuneet ja ne on kirjattu ja hyväksytty. Tarkastus kattaa ennakkomaksuja lukuun ottamatta kaikentyyppiset (myös omaisuuserien hankintaan liittyvät) maksut siinä vaiheessa, kun maksu on suoritettu. Ennakkomaksut tarkastetaan, kun varojen vastaanottaja esittää tositteet siitä, että varat on käytetty asianmukaisesti, ja yhteisyritys hyväksyy tosittien ennakkomaksun tilinpidollisen selvittämisen yhteydessä joko samana vuonna tai myöhemmin.

22. EU:n varainhoitoasetuksen 208 artiklan 4 kohdassa säädetyn mukaisesti⁽¹³⁾ tilintarkastustuomioistuin on tätä kertomusta ja tarkastuslausumaa laatiessaan ottanut huomioon riippumattoman ulkopuolisen tarkastajan yhteisyrityksen tilien osalta suorittaman tarkastustyön.

23. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoja kyseenalaiseksi.

TALOUSARVIO- JA VARAINHALLINTO

Varainhoitovuoden 2016 talousarvion toteuttaminen

24. Seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman ja Horisontti 2020 -puiteohjelman toteuttamiseen käytettävissä olevaan varainhoitovuoden 2016 lopulliseen talousarvioon sisältyi 310,5 miljoonaa euroa maksusitoumusmäärärahoja ja 287,8 miljoonaa euroa maksumäärärahoja. Maksusitoumusmäärärahojen käyttöaste oli 97,5 prosenttia ja maksumäärärahojen käyttöaste 87,9 prosenttia. Maksumäärärahojen alhaisempi toteuttamisaste liittyy lähinnä Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeiden käynnistysviiveisiin ja etenkin siihen, että merkittävän avustussopimuksen tekeminen yhteisyrityksen osakkaan kanssa viivästyi.

⁽¹³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 966/2012 (EUVL L 298, 26.10.2012, s. 1).

Monivuotisen talousarvion toteuttaminen seitsemännen puiteohjelman yhteydessä

25. Yhteisyritys oli tehnyt sille seitsemännestä puiteohjelmasta osoitetuista 800 miljoonan euron määrärahoista vuoden 2016 loppuun mennessä 784,5 miljoonan euron operatiiviset sitoumukset ja suorittanut 754,7 miljoonan euron operatiiviset maksut. EU myösi hallinnollisiin menoihin käteissuorituksena 13,9 miljoonaa euroa. Yhteisyritys ei enää voi käynnistää ehdotuspyyntöjä seitsemännen puiteohjelman yhteydessä, joten jäljellä olevat sitoumukset käytetään osakkaiden lopullisiin kuluilmoituksiin perustuviin maksuihin kunkin ITD-toimen täytäntöönpanon yleisen edistymisen perusteella ⁽¹⁴⁾.

26. Yhteensä 800 miljoonan euron luontois- ja käteissuorituksista, jotka muiden osakkaiden on määrä maksaa yhteisyrityksen operatiiviseen toimintaan, hallintoneuvosto oli validoinut vuoden 2016 loppuun mennessä 554,7 miljoonan euron luontoissuoritukset. Lisäksi osakkaat olivat raportoineet 33,5 miljoonan luontoissuoritukset. Osakkaiden käteissuoritukset hallinnollisiin menoihin olivat 14,5 miljoonaa euroa.

27. Osakkaiden kokonaisrahoitusosuudet seitsemännen tutkimuksen puiteohjelmaan liittyviin yhteisyrityksen toimiin olivat näin ollen vuoden 2016 lopussa 602,7 miljoonaa euroa. EU:n käteissuoritukset olivat puolestaan 775,2 miljoonaa euroa.

Monivuotisen talousarvion toteuttaminen Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä

28. Yhteisyritys oli sitonut sille Horisontti 2020 -puiteohjelmasta osoitetuista 1 755 miljoonan euron määrärahoista vuoden 2016 loppuun mennessä 694 miljoonaa euroa ja suorittanut maksuja 282 miljoonaa euroa (16 prosenttia osoitetuista varoista). Maksujen alhaisempi toteutumistaso johtui osittain neuvotteluviveistä, joita liittyi Horisontti 2020 -avustussopimuksiin.

29. Yhteensä 1 229 miljoonan euron suorituksista, jotka teollisuutta edustavien osakkaiden on määrä maksaa yhteisyrityksen operatiiviseen toimintaan, hallintoneuvosto oli validoinut 39,2 miljoonan euron luontoissuoritukset. Lisäksi osakkaat olivat vuoden 2016 loppuun mennessä raportoineet 104,0 miljoonan luontoissuoritukset. Teollisuutta edustavat osakkaat myönsivät hallinnollisiin menoihin käteissuorituksina 6,4 miljoonaa euroa.

30. Yhteensä 965,2 miljoonan euron suorituksista, jotka osakkaiden on määrä maksaa yhteisyrityksen täydentäviin toimiin, osakkaat olivat raportoineet ja varmentaneet 199,2 miljoonan euron suoritukset vuoden 2016 loppuun mennessä. Lisäksi osakkaat olivat raportoineet 152,6 miljoonan suoritukset.

31. Teollisuutta edustavien osakkaiden kokonaisrahoitusosuudet olivat näin ollen vuoden 2016 loppuun mennessä 348,8 miljoonaa euroa. EU:n käteissuoritukset olivat puolestaan 310,2 miljoonaa euroa.

SISÄISET KONTROLLIT**Sisäisen valvonnan kehys**

32. Yhteisyritys on ottanut käyttöön rahoitusta ja operatiivista toimintaa koskeviin asiakirjatarkastuksiin perustuvat ennakkotarkastusmenettelyt. Lisäksi se toimittaa avustuksiin liittyvien kuluilmoitusten jälkitarkastuksia. Nämä tarkastukset muodostavat keskeisen välineen, jonka avulla arvioidaan tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus, ja ne kattavat myös yhteisyrityksen muiden osakkaiden luontois- ja luontoiskäteissuoritukset. Yhteisyritys raportoi vuoden 2016 lopussa jälkitarkastusten jäännösvirhetasoksi 1,51 prosenttia seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman hankkeiden ja 0,95 prosenttia Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeiden kohdalla ⁽¹⁵⁾.

Horisontti 2020 -puiteohjelman avustusten hallinnointi

33. Vuosi 2016 oli Horisontti 2020 -puiteohjelman kolmas toteutusvuosi. Sen lopussa yhteisyritys oli saanut vasta osittain valmiiksi valvontajärjestelmiensä yhdistämisen komission yhteisiin Horisontti 2020 -avustusten hallinnointi- ja seurantavälineisiin.

⁽¹⁴⁾ Ks. talous- ja varainhallintoa koskeva Clean Sky -yhteisyrityksen kertomus varainhoitovuodelta 2015, s. 22.

⁽¹⁵⁾ Clean Sky -yhteisyrityksen vuoden 2016 toimintakertomus, s. 123 ja 124.

Ennakkomaksujen seuranta ja selvittäminen

34. Yhteisyritys ei ollut vielä vuoden 2016 lopussa selvittänyt lainkaan ennakkomaksuja (176 miljoonaa euroa), jotka suoritettiin teollisuutta edustaville osakkaille Horisontti 2020 – avustussopimusten mukaisesti. Yhteisyrityksen taloudellinen riski pienenisi, jos ennakkomaksut selvitettäisiin säännöllisesti osakkaiden raportoimia kuluja koskevien ilmoitusten avulla.

Tilintarkastustuomioistuimen IV jaosto on tilintarkastustuomioistuimen jäsenen Baudilio TOMÉ MUGURUZAN johdolla hyväksynyt tämän kertomuksen Luxemburgissa 19. syyskuuta 2017 pitämässään kokouksessa.

Tilintarkastustuomioistuimen puolesta

Klaus-Heiner LEHNE

presidentti

LIITE

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Vuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautus	Korjaavan toimenpiteen tilanne (Toteutettu / Kesken / Tekemättä / Ei relevantti)
	<i>Eturistiriidat</i>	
2015	Komissio julkaisi heinäkuussa 2015 yhteisyrityksille ohjeet eturistiriitoja koskevista säännöistä. Ohjeiden yhteydessä julkaistiin eturistiriidattomuudesta annettavan ilmoituksen yleismalli, joka yhteisyrityksen olisi otettava käyttöön menettelyissään.	Toteutettu

YHTEISYRITYKSEN VASTAUS

28. Ohjelman alhainen toteutumisaste johtui erityisestä demonstraatio-ohjelmasta, jonka tiettyjen monimutkaisten toimien ja avustusten täytäntöönpano on vienyt enemmän aikaa.

33. Clean Sky 2 -yhteisyritys oli päättänyt jatkaa seitsemännessä puiteohjelmassa kehitetyn oman erityisen avustusten hallinnointisovelluksensa (avustusten hallinnointityökalu, Grant Management Tool (GMT)) käyttämistä, koska jotkin Clean Sky 2 -avustusten edellyttämät erityisominaisuudet eivät olleet käytettävissä Horisontti 2020 -ohjelman yleisissä avustusten hallinnointityökaluissa, esimerkiksi luontoissuorituksena annettavasta avusta raportointi.

Clean Sky 2 -yhteisyritys on aloittanut yhteistyön asiaankuuluvien Euroopan komission yksikköjen kanssa toteuttaakseen tarvittavat kehitysvaiheet jäsenten avustussopimusten (Grant Agreements for Members, GAM) ottamiseksi mukaan Horisontti 2020 -ohjelman avustusten hallinnointia ja niistä raportointia koskeviin työkaluihin vuoden 2017 loppuun mennessä. Sujuvan siirtymisen varmistamiseksi kahden järjestelmän välillä nykyistä yhteisyrityksen kehittämää työkalua käytetään edelleen siihen asti, kun siirto on saatu kokonaan päätökseen. Tarkoituksena siis on, että vuoden 2017 raportointijakso toteutetaan avustusten hallinnointityökalussa ja jäsenten avustussopimuksia hallinnoidaan kattavasti Horisontti 2020 -ohjelman työkaluilla vuoden 2018 raportointijaksosta alkaen.

34. Horisontti 2020 -ohjelman sääntöjen (Horisontti 2020 -ohjelman avustussopimuksen mallia koskevan 21 artiklan) mukaisesti ennakkomaksut selvitetään vasta hankkeen lopullisella raportointijaksolla, tai sitä ennen, jos ennakkomaksujen ja välimaksujen määrä on yli 90 prosenttia avustuksen enimmäismäärästä. Clean Sky 2 -yhteisyritys noudatti tätä yleistä sääntöä vuoteen 2016 asti Horisontti 2020 -ohjelman allekirjoitettujen jäsenten avustussopimusten osalta. Rahoitusriskien lieventämiseksi Clean Sky 2 -yhteisyritys teki vuonna 2017 aloitteen käynnissä olevista jäsenten avustussopimuksista kaudella 2014–2016 maksettujen ennakkomaksujen selvittämisestä. Tästä lähestymistavasta sovittiin jäsenten avustussopimusten edunsaajien kanssa, ja sitä sovelletaan nyt vuoden 2016 kuluvaatimuksia koskeviin maksuihin.

KERTOMUS

elektroniset komponentit ja järjestelmät Euroopan johtoasemaa varten -yhteisyrityksen tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2016 sekä yhteisyrityksen vastaus

(2017/C 426/04)

SISÄLLYS

	Kohta	Sivu
JOHDANTO	1-9	24
ECSEL-yhteisyrityksen perustaminen	1-2	24
Hallinto ja ohjaus	3-5	24
Tavoitteet	6	24
Resurssit	7-9	24
LAUSUNTO	10-27	25
Lausunto tilien luotettavuudesta	11	25
Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta	12	25
Varauman sisältävä lausunto tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta	13-18	25
Perustelut varauman sisältävälle lausunnolle tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta	14-18	25
Toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuudet	19-21	26
Tarkastajan velvollisuudet tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä	22-26	26
TALOUSARVIO- JA VARAINHALLINTO	28-32	27
Varainhoitovuoden 2016 talousarvion toteuttaminen	28	27
Monivuotisen talousarvion toteuttaminen seitsemännen puiteohjelman yhteydessä	29	27
Monivuotisen talousarvion toteuttaminen Horisontti 2020 -ohjelman yhteydessä	30-32	27
SISÄISET KONTROLLIT	33-34	27
Seitsemännen puiteohjelman hankkeiden ennakkorahoituksen seuranta	33	27
Eturistiriidat	34	27
LIITE – AIEMPINA VUOSINA ESITETTYJEN HUOMAUTUSTEN SEURANTA		29

JOHDANTO

ECSEL-yhteisyrityksen perustaminen

1. Brysselissä sijaitseva elektroniset komponentit ja järjestelmät Euroopan johtoasemaa varten -yhteisyritys (ECSEL) perustettiin toukokuussa 2014⁽¹⁾ toimikaudeksi, joka jatkuu 31. joulukuuta 2024 saakka. ECSEL-yhteisyritys korvasi ENIAC- ja ARTEMIS-yhteisyritykset, joiden toimintakausi päättyi 26. kesäkuuta 2014. ECSEL-yhteisyritys alkoi toimia itsenäisesti 27. kesäkuuta 2014.
2. ECSEL-yhteisyritys on nanoelektroniikan ja sulautettujen tietotekniikkajärjestelmien tutkimukseen liittyvä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus. ECSEL-yhteisyrityksen perustajaosakkaita ovat Euroopan unioni (EU), jota edustaa komissio, ECSEL-osallistujavaltiot⁽²⁾ sekä AENEAS-, ARTEMIS-IA- ja EPoSS-järjestöjen edustamat teollisuusalojen osakkaat sekä muut sulautettujen ja kyberfyysisten järjestelmien, älykkäiden integroitujen järjestelmien sekä mikro- ja nanoelektroniikan aloilla toimivat tutkimusorganisaatiot.

Hallinto ja ohjaus

3. Yhteisyrityksen hallintorakenteeseen kuuluvat hallintoneuvosto, toimitusjohtaja, julkisten tahojen neuvosto ja yksityisten osakkaiden neuvosto.
4. Hallintoneuvosto koostuu yhteisyrityksen osakkaiden edustajista. Se vastaa yleisesti yhteisyrityksen strategisista suuntauksista ja toiminnasta ja valvoo yhteisyrityksen toimien toteuttamista. Toimitusjohtaja vastaa yhteisyrityksen päivittäisestä johtamisesta.
5. Julkisten tahojen neuvosto koostuu komission edustajasta ja yhdestä yhteisyrityksen kunkin osallistujavaltion edustajasta. Se päättää julkisten varojen osoittamisesta valittuihin ehdotuksiin. Yksityisten osakkaiden neuvosto koostuu yhteisyrityksen yksityisten osakkaiden edustajista ja laatii strategista tutkimus- ja innovointiohjelmaa koskevan ehdotuksen.

Tavoitteet

6. ECSEL-yhteisyrityksen päätavoitteena on edistää vahvan ja maailmanlaajuisesti kilpailukykyisen elektronisten komponenttien ja järjestelmien alan teollisuuden kehittämistä EU:ssa. Lisäksi yhteisyrityksen tarkoituksena on varmistaa keskeisillä markkinoilla ja yhteiskunnallisten haasteiden käsittelyssä tarvittavien elektronisten komponenttien ja järjestelmien saatavuus sekä ylläpitää ja lisätä puolijohteiden ja älykkäiden järjestelmien valmistuskapasiteettia Euroopassa. Yhteisyrityksen tavoitteena on myös yhdenmukaistaa jäsenvaltioiden strategiat yksityisten investointien houkuttelemiseksi ja julkisen tuen vaikuttavuuden lisäämiseksi välttämällä toimien turhaa päällekkäisyyttä ja hajautumista sekä helpottamalla asiaankuuluvan tutkimus- ja innovointialan toimijoiden osallistumista.

Resurssit

7. EU osallistuu yhteisyrityksen toimintakuluihin enintään 1 185 miljoonalla eurolla. Määrä rahoitetaan Horisontti 2020 -puiteohjelmasta⁽³⁾. Osallistujavaltioiden⁽⁴⁾ on myönnettävä yhteisyritykselle vähintään vastaavansuuruinen määrä varoja. Teollisuusalojen osakkaiden rahoitusosuuden on oltava vähintään 1 657,5 miljoonaa euroa⁽⁵⁾.
8. Yhteisyrityksen hallinnolliset kulut katetaan osakkaiden käteisrahoitusosuuksilla; EU:n rahoitusosuus on enintään 15,3 miljoonaa euroa ja teollisuusalojen osakkaiden 19,7 miljoonaa euroa⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Neuvoston asetus (EU) N:o 561/2014, annettu 6 päivänä toukokuuta 2014, ECSEL-yhteisyrityksen perustamisesta (EUVL L 169, 7.6.2014, s. 152).

⁽²⁾ Alankomaat, Belgia, Bulgaria, Espanja, Irlanti, Israel, Italia, Itävalta, Kreikka, Latvia, Liettua, Luxemburg, Malta, Norja, Portugali, Puola, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Slovenia, Suomi, Tanska, Tšekki, Unkari, Viro ja Yhdistynyt kuningaskunta.

⁽³⁾ Asetus (EU) N:o 561/2014, 3 artiklan 1 kohta.

⁽⁴⁾ Asetus (EU) N:o 561/2014, 4 artiklan 1 kohta.

⁽⁵⁾ Asetus (EU) N:o 561/2014, 4 artiklan 2 kohta.

⁽⁶⁾ ECSEL-yhteisyrityksen yhtiöjärjestyksen 16 artiklan 2 kohta (asetus (EU) N:o 561/2014, liite). Lisäksi kaudella 2014–2017 on maksettava ENIAC-yhteisyrityksen perustamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 72/2008 (EUVL L 30, 4.2.2008, s. 21) ja ARTEMIS-yhteisyrityksen perustamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 74/2008 (EUVL L 30, 4.2.2008, s. 52) mukaisesti käynnistettyjen toimintojen päättämiseen liittyviä ECSEL-yhteisyrityksen hallintokuluja varten seuraavat rahoitusosuudet: a) 2 050 000 euroa unionilta, b) 1 430 000 euroa AENEAS-järjestöltä ja c) 975 000 euroa ARTEMIS-IA järjestöltä.

9. Vuonna 2016 yhteisyrityksen maksumäärärahat olivat 244 miljoonaa euroa (vuonna 2015: 161,5 miljoonaa euroa). Yhteisyrityksen henkilöstön määrä oli 31. joulukuuta 2016 yhteensä 29 (2015: 28)⁽⁷⁾.

LAUSUNTO

10. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat⁽⁸⁾ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta⁽⁹⁾ 31. joulukuuta 2016 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Lausunto tilien luotettavuudesta

11. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2016 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31 päivältä joulukuuta 2016 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksytyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

12. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31 päivänä joulukuuta 2016 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Varauman sisältävä lausunto tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

13. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että kohdissa 14–18 kuvatun ongelman mahdollisia vaikutuksia lukuun ottamatta 31 päivänä joulukuuta 2016 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Perustelut varauman sisältävälle lausunnolle tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

14. ECSEL-yhteisyritys on ottanut hoitaakseen ARTEMIS- ja ENIAC-yhteisyritysten seitsemännen puiteohjelman hankkeet. ECSEL-yhteisyrityksen näihin hankkeisiin vuonna 2016 suorittamat maksut, joiden perusteena olevista kuluista ECSELin osallistujavaltioiden kansalliset rahoitusviranomaiset olivat antaneet hyväksymistä koskevan todistuksen, olivat määrältään 118 miljoonaa euroa. Tämä vastaa 54:ää prosenttia yhteisyrityksen operatiivisten maksujen kokonaismäärästä vuonna 2016.

15. ARTEMIS- ja ENIAC- yhteisyritysten kansallisten rahoitusviranomaisten kanssa tekemiä hallinnollisia sopimuksia sovelletaan edelleen, koska nämä yhteisyritykset sulautettiin ECSEL-yhteisyritykseksi. Kansalliset rahoitusviranomaiset toimittavat näiden sopimusten nojalla seitsemännen puiteohjelman hankemaksuja koskevat jälkitarkastukset yhteisyrityksen puolesta. ARTEMIS- ja ENIAC- yhteisyritysten jälkitarkastusstrategiat perustuivat suurelta osin siihen, että kansalliset rahoitusviranomaiset tarkastivat hankkeiden kuluilmoitukset⁽¹⁰⁾.

16. ECSEL-yhteisyritys on arvioinut kansallisten rahoitusviranomaisten jälkitarkastusten täytäntöönpanoa. Se on saanut kansallisilta rahoitusviranomaisilta kirjalliset lausunnot, joiden mukaan tapahtumien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta saadaan kohtuullinen varmuus kansallisten menettelyjen täytäntöönpanon perusteella. ECSEL-yhteisyritys ei kuitenkaan voi laskea yhtä luotettavaa painotettua virhetasoa eikä jäännösvirhetasoa, koska kansallisten rahoitusviranomaisten soveltamat menetelmät ja menettelyt vaihtelevat huomattavasti.

⁽⁷⁾ Lisätietoja yhteisyrityksen toiminnasta esitetään sen sivustolla: www.ecsel.eu/.

⁽⁸⁾ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

⁽⁹⁾ Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotapahtumat, ja talousarvion liitetiedot.

⁽¹⁰⁾ ARTEMIS- ja ENIAC-yhteisyritysten hyväksymien jälkitarkastusstrategioiden mukaisesti yhteisyrityksen on arvioitava vähintään kerran vuodessa, saadaanko osakasvaltioiden toimittamien tietojen perusteella riittävä varmuus tapahtumien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta.

17. Tilintarkastustuomioistuin ei näin ollen voi päätellä, toimivatko jälkitarkastukset vaikuttavalla tavalla, eikä arvioida, saadaanko tämän keskeisen kontrollin perusteella riittävä varmuus tilien perustana olevien seitsemännen puiteohjelman toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta ⁽¹¹⁾.

18. Kansallisten rahoitusviranomaisten soveltamien menetelmien ja menettelyjen erilaisuutta koskeva ongelma ei ole enää merkityksellinen Horisontti 2020 -hankkeiden täytäntöönpanon kannalta, sillä jälkitarkastukset ovat jatkossa ECSEL-yhteisyrityksen ja komission vastuulla ⁽¹²⁾.

Toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuudet

19. Toimiva johto vastaa SEUT:n 310–325 artiklan ja yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen mukaisesti tilinpäätöksen laatimisesta ja esittämisestä kansainvälisesti hyväksytyjen julkisen sektorin tilinpäätösstandardien pohjalta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Tähän velvollisuuteen kuuluu suunnitella, ottaa käyttöön ja ylläpitää sisäisen valvonnan järjestelmä, jonka pohjalta on mahdollista laatia ja esittää tilinpäätös, jossa ei ole petoksesta tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä. Toimivan johdon vastuulla on lisäksi varmistaa, että tilinpäätöksessä mainitut toiminnot, rahoitustoimet ja tiedot ovat niitä sääntelevien normien mukaisia. Yhteisyrityksen toimiva johto on viime kädessä vastuussa tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta.

20. Kun toimiva johto laatii tilinpäätöstä, sen vastuulla on arvioida yhteisyrityksen kykyä jatkaa toimintaansa. Toimivan johdon on tuotava tarvittaessa esiin toiminnan jatkuvuuteen liittyvät seikat ja laadittava tilinpäätös toiminnan jatkuvuuden periaatteen pohjalta.

21. Hallintoelinten vastuulla on valvoa organisaation tilinpäätösraportointia.

Tarkastajan velvollisuudet tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä

22. Tilintarkastustuomioistuimen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus siitä, onko yhteisyrityksen tilinpäätöksessä olennaisia virheellisyyksiä ja ovatko tilien perustana olevat toimet lailliset ja asianmukaiset, ja antaa tarkastuksensa perusteella Euroopan parlamentille ja neuvostolle tai muille asianomaisille vastuuvapauden myöntäville viranomaisille tarkastuslausuma tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Kohtuullisella varmuudella tarkoitetaan korkeaa varmuustasoa. Kohtuullinen varmuus ei kuitenkaan ole tae siitä, että tarkastuksessa havaitaan kaikki olennaiset virheellisydet ja noudattamatta jättämiset. Virheellisydet ja noudattamatta jättämiset voivat johtua petoksista tai virheistä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

23. Tarkastuksessa suoritetaan toimenpiteitä, joiden avulla hankitaan tarkastusevidenssiä tilinpäätökseen sisältyvistä luvuista ja siinä esitettävistä muista tiedoista sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tarkastajan harkintaan ja arvioon siitä, kuinka suuri on riski, että petoksista tai virheistä johtuen tilinpäätökseen sisältyy olennaisia virheellisyyksiä tai että tilien perustana olevien toimien kohdalla on jätetty olennaisella tavalla noudattamatta Euroopan unionin lainsäädäntökehyksen vaatimuksia. Näitä riskejä arvioidessaan tarkastaja arvioi sisäisiä kontroleja, jotka ovat relevantteja tilinpäätöksen laatimisen ja sen oikein esittämisen sekä tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden kannalta. Tämän pohjalta tarkastaja suunnittelee olosuhteisiin nähden asianmukaiset tarkastustoimenpiteet, mutta tarkoituksena ei ole esittää lausuntoa sisäisten kontrollien vaikuttavuudesta. Tarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätösperiaatteiden asianmukaisuuden ja toimivan johdon esittämien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilien yleisen esittämistavan arvioiminen.

24. Tulojen alalla tilintarkastustuomioistuin tarkastaa komissiolta saadun tuen ja arvioi menettelyt, joilla yhteisyritys kerää palkkioita ja muita tuloja.

25. Menojen alalla tilintarkastustuomioistuin tarkastaa maksutapahtumat, kun menot ovat aiheutuneet ja ne on kirjattu ja hyväksytyt. Tarkastus kattaa kaikentyyppiset (myös omaisuuserien hankintaan liittyvät) maksut siinä vaiheessa, kun maksu on suoritettu.

⁽¹¹⁾ Ks. myös ECSEL-yhteisyrityksen vuoden 2016 toimintakertomuksen 9. luku.

⁽¹²⁾ Asetus (EU) N:o 561/2014, 13 artikla.

26. EU:n varainhoitoasetuksen 208 artiklan 4 kohdassa säädetyn mukaisesti⁽¹³⁾ tilintarkastustuomioistuimien on tätä kertomusta ja tarkastuslausumaa laatiessaan otettava huomioon riippumattoman ulkopuolisen tarkastajan yhteisyrityksen tilien osalta suorittaman tarkastustyön.

27. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

TALOUSARVIO- JA VARAINHALLINTO

Varainhoitovuoden 2016 talousarvion toteuttaminen

28. Kun huomioon otetaan edeltäviltä vuosilta käyttämättä olevat maksumäärärahat (1,6 miljoonaa euroa), täytäntöönpanoon käytettävissä oleviin varainhoitovuoden 2016 lopullisiin määrärahoihin sisältyi 169,3 miljoonaa euroa maksusitoumusmäärärahoja ja 245,6 miljoonaa euroa maksumäärärahoja. Maksusitoumusmäärärahojen käyttöaste oli 99 prosenttia ja maksumäärärahojen käyttöaste 91 prosenttia.

Monivuotisen talousarvion toteuttaminen seitsemännen puiteohjelman yhteydessä

29. ARTEMIS- ja ENIAC- yhteisyritysten toiminta päättyi kesäkuussa 2014. Ne olivat siihen mennessä tehneet sitoumuksia seitsemänneistä puiteohjelmasta rahoitettavia operatiivisia toimia varten 623 miljoonan euron verran (ARTEMIS-yhteisyrityksen osalta 181 miljoonaa euroa ja ENIAC-yhteisyrityksen osalta 442 miljoonaa euroa). ECSEL-yhteisyrityksen tileille oli vuoden 2016 loppuun mennessä kirjattu asiaankuuluvia maksuja yhteensä 411 miljoonan euron verran (ARTEMIS-yhteisyrityksen osalta 132 miljoonaa euroa ja ENIAC-yhteisyrityksen osalta 279 miljoonaa euroa).

Monivuotisen talousarvion toteuttaminen Horisontti 2020 -ohjelman yhteydessä

30. ECSEL-yhteisyritys oli sitonut sille Horisontti 2020 -ohjelmasta osoitetuista 1 185 miljoonan euron määrärahoista vuoden 2016 loppuun mennessä 415 miljoonaa euroa ja suorittanut maksuja 156 miljoonan euron verran (13 prosenttia osoitetuista varoista) ensimmäisten hankkeidensa täytäntöönpanoa varten.

31. ECSEL-yhteisyrityksen 28 osallistujavaltion on rahoitettava ECSEL-yhteisyrityksen operatiivisia toimia ainakin 1 170 miljoonalla eurolla. Vuoden 2014, 2015 ja 2016 ehdotuspyyntöihin osallistui 19, 21 ja 24 osallistujavaltiota. Vuoden 2016 loppuun mennessä niiden tekemien sitoumusten määrä oli 371 miljoonaa euroa ja niiden suorittamien maksujen määrä oli 56,8 miljoonaa euroa (4,9 prosenttia kaikista vaadituista rahoitusosuuksista). Horisontti 2020 -hankkeiden täytäntöönpano oli tosin vasta alussa, mutta osallistujavaltioiden rahoitusosuuksien ilmeisen alhainen taso johtui siitä, että tietyt osallistujavaltiot ottavat kulut huomioon ja raportoivat niistä vasta tukemiensa hankkeiden loppuvaiheessa.

32. Teollisuusalan osakkaiden oli suoritettava 1 657,5 miljoonan euron rahoitusosuudet yhteisyrityksen toimintaa varten. Vuoden 2016 lopussa yhteisyritys arvioi, että ne olivat suorittaneet tästä määrästä luontoissuorituksia 202 miljoonan euron verran, kun taas EU:n käteissuoritusten määrä oli 264 miljoonaa euroa.

SISÄISET KONTROLLIT

Seitsemännen puiteohjelman hankkeiden ennakkorahoituksen seuranta

33. Yhteisyritykselle tiedotettiin kahta edunsaajaa koskevista maksukyvyttömyysmenettelyistä vuonna 2012, mutta se yritti periä kyseisille edunsaajille suoritettua ennakkomaksut takaisin vasta vuonna 2016. Siihen mennessä menettelyt olivat päättyneet ja jäljellä olevista 230 000 euron ennakkorahoitussaatavista oli luovuttava.

Eturistiriidat

34. Yhteisyritys hyväksyi eturistiriitojen ehkäisemistä ja hallintaa koskevat säännöt, joiden tarkoituksena on lieventää hallintojärjestelmään liittyviä riskejä. Yhteisyritys ei kuitenkaan soveltanut sääntöjä johdonmukaisesti vuonna 2016. Eturistiriitoja koskevat ilmoitukset käsittävää sisäistä rekisteriä ei hallinnoitu sisäisten ohjeiden mukaisesti eikä sitä myöskään päivitetty säännöllisesti.

⁽¹³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 966/2012 (EUVL L 298, 26.10.2012, s. 1).

Tilintarkastustuomioistuimen IV jaosto on tilintarkastustuomioistuimen jäsenen Baudilio TOMÉ MUGURUZAN johdolla hyväksynyt tämän kertomuksen Luxemburgissa 3. lokakuuta 2017 pitämässään kokouksessa.

Tilintarkastustuomioistuimen puolesta

Klaus-Heiner LEHNE

presidentti

LIITE

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Vuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautus	Korjaavan toimenpiteen tilanne (Toteutettu / Kesken / Tekemättä)
	<i>Petostentorjuntastrategia</i>	
2015	<p>Yhteisyrityksen varainhoitoa koskevien säännösten mukaan yhteisyrityksen talousarvio on toteutettava vaikuttavien ja tehokkaiden sisäisen valvonnan standardien mukaisesti; sisäisessä valvonnassa on otettava huomioon petosten ja sääntöjenvastaisuuksien ehkäisy, havaitseminen, korjaaminen ja seuranta ⁽¹⁾.</p> <p>Komissio vahvisti petostentorjuntastrategian kesäkuussa 2011, minkä jälkeen ensimmäinen yhteinen tutkimusalan petostentorjuntastrategia hyväksyttiin heinäkuussa 2012. Sitä päivitettiin maaliskuussa 2015, jotta voitiin ottaa huomioon Horisontti 2020 -puiteohjelmasta aiheutuvat muutokset ⁽²⁾. Tutkimusalan petostentorjuntastrategiaan sisältyy toimintasuunnitelma, joka on tarkoitettu tutkimusalan yhteisyritysten toteutettavaksi.</p> <p>ECSEL-yhteisyrityksessä on jo käytössä sisäisen valvonnan menettelyt, joiden avulla on tarkoitus saada kohtuullinen varmuus siitä, että petokset ja sääntöjenvastaisuudet ehkäistään ja havaitaan (maksujen ennakkotarkastukset, eturistiriitoja koskevat periaatteet, jälkitarkastukset avustusten saajien luona). ECSEL-yhteisyrityksen petostentorjunnan toimintasuunnitelma hyväksyttiin 11. marraskuuta 2016 ja sitä pannaan parhaillaan täytäntöön.</p>	Kesken
	<i>Eturistiriidat</i>	
2015	Komissio julkaisi heinäkuussa 2015 yhteisyrityksille ohjeet eturistiriitoja koskevista säännöistä. Ohjeiden yhteydessä julkaistiin eturistiriidattomuudesta annettavan ilmoituksen yleismalli, joka yhteisyrityksen olisi otettava käyttöön menettelyissään.	Toteutettu

⁽¹⁾ ECSEL-yhteisyrityksen varainhoitoa koskevien säännösten 12 artikla.

⁽²⁾ Muun muassa yhteisen tukikeskuksen perustaminen; keskukseen kuuluu keskitetty tarkastusyksikkö ja se kattaa EU:n tutkimusalan elinten yhdenmukaistetut liiketoimintaprosessit.

YHTEISYRITYKSEN VASTAUS

16. ECSEL-yhteisyritys haluaa korostaa, että tämä ongelma liittyy seitsemännän puiteohjelman oikeudelliseen kehikseen eikä se näin ollen ole seurausta yhteisyrityksen suoritusasosta.

Varainhoitovuoden 2015 tapaan yhteisyritys toteutti tammikuussa 2017 kansallisia varmistusjärjestelmiä koskevan laajan vuoden 2016 arvioinnin, jossa otettiin huomioon kansallisilta rahoitusviranomaisilta saadut seitsemännestä puiteohjelmasta rahoitettuja hankkeita koskevat 1 656 hankkeen päättymistä koskevaa todistusta ja 610 tilintarkastuslausuntoa. ECSEL-yhteisyritys on lisäksi pyytänyt tammikuusta 2017 alkaen kansallisia viranomaisia toimittamaan sille vuosittaisen vahvistuslausuman. ECSEL-yhteisyritys on saanut 21 lausumaa, mikä vastaa 97,97:ää prosenttia rahoituksesta. Voimme todeta, että tarkastuskertomus ja lausumat takaavat kohtuullisen suojan yhteisyrityksen osakkaiden taloudellisille eduille.

33. Kahden edunsaajan konkurssi tapahtui ENIAC-yhteisyrityksen aikana, siis ennen sen sulauttamista ECSEL-yhteisyritykseen. ECSEL-yhteisyritys otti syyskuussa 2015 käyttöön menettelyn ENIAC- tai ARTEMIS-avustussopimusten edunsaajien maksukyvyttömyys- tai konkurssitapausten käsittelyä varten. Menettelyssä eritellään vaiheet ja aikataulu, joita on noudatettava, kun saadaan tieto maksukyvyttömyydestä tai konkurssista. Menettelystä on tiedotettu kansallisille rahoitusviranomaisille. Artemis- ja ENIAC-yhteisyritysten yhdeksän toimintavuoden aikana noin 3 000 edunsaajasta ainoastaan 16 tapauksessa on tullut tieto konkurssista, joista kuudessa tapauksessa edunsaajalle ei suoritettu yhtään maksua, viidelle lähetettiin hankkeen päättymistä koskeva todistus ja loput viisi toimittivat teknisillä raporteilla näyttöä siitä, että hankkeen edunsaajilla oli ollut riittävästi toimintaa.

34. Hallintoneuvoston kokousten pöytäkirjaan tehdään merkintä kaikista edustajien ilmoittamista eturistiriidoista. Nämä ovat perusasiakirjoja, joilla rekisteriä täytetään. Vastedes kun edustaja ilmoittaa eturistiriidasta, kokouspöytäkirjaan tehdään merkintä myös siitä, että kyseinen edustaja on pitäytynyt esittämästä huomautuksista ja äänestämästä eturistiriidan kohteena olevasta asiasta.

KERTOMUS

ITERistä ja fuusioenergian kehittämistä vastaavan eurooppalaisen yhteisyrityksen tilinpäätöksestä
varainhoitovuodelta 2016 sekä yhteisyrityksen vastaus

(2017/C 426/05)

SISÄLLYS

	Kohta	Sivu
JOHDANTO	1-6	32
F4E-yhteisyrityksen perustaminen	1-2	32
Hallinto ja ohjaus	3-4	32
Tavoitteet	5	32
Resurssit	6	32
LAUSUNTO	7-29	32
Lausunto tilien luotettavuudesta	8	33
Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta	9	33
Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta	10-20	33
Tiettyjä seikkoja painottava kappale	11-20	33
Toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuudet	21-23	34
Tarkastajan velvollisuudet tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä	24-28	34
TALOUSARVIO- JA VARAINHALLINTO	30	35
Varainhoitovuoden 2016 talousarvion toteuttaminen	30	35
SISÄISET KONTROLLIT	31-35	35
Operatiivisten hankintasopimusten ja avustusten valvonta	31-34	35
Petostentorjuntastrategia	35	36
LIITE – AIEMPINA VUOSINA ESITETTYJEN HUOMAUTUSTEN SEURANTA		37

JOHDANTO

F4E-yhteisyrityksen perustaminen

1. ITERin⁽¹⁾ ja fuusioenergian kehittämistä vastaava eurooppalainen yhteisyritys ("yhteisyritys") perustettiin 35 vuodeksi maaliskuussa 2007⁽²⁾. Fuusiotoiminnot päätettiin kehittää pääosin Ranskan Cadarachessa, mutta yhteisyrityksen toimipaikka on Barcelonassa.
2. Yhteisyrityksen perustajaosakkaita ovat Euroopan atomienergiayhteisö (Euratom), jota edustaa Euroopan komissio, Euratomin jäsenvaltiot sekä Sveitsi (jolla on yhteistyösopimus Euratomin kanssa).

Hallinto ja ohjaus

3. Yhteisyrityksen hallintorakenteeseen kuuluvat hallintoneuvosto, pääjohtaja ja muut elimet. Hallintoneuvosto vastaa yhteisyrityksen valvonnasta sen pyrkiessä tavoitteisiinsa. Pääjohtaja vastaa yhteisyrityksen päivittäisestä hallinnosta.
4. Lisäksi yhteisyrityksen hallintoon osallistuu muita elimiä: puheenjohtajisto, tekninen asiantuntijaryhmä, hankintoja ja sopimuksia käsittelevä komitea, hallinto- ja johtokomitea, tarkastuskomitea ja sisäinen arviointipaneeli.

Tavoitteet

5. Yhteisyritykseen tavoitteet ovat
  - a) vastata Euroopan atomienergiayhteisön (Euratom) osuudesta fuusioenergia-alan kansainvälisessä ITER-organisaatiossa
  - b) vastata Euratomin osuudesta Japanin kanssa toteutettavissa fuusioenergian nopeaan toteuttamiseen tähtäävissä laajemman lähestymistavan toimissa
  - c) valmistella ja koordinoita toimintaohjelmaa, jolla valmistellaan koefuusioreaktorin ja muiden asiaan liittyvien laitteistojen, kuten kansainvälisen fuusiomateriaalien säteilytyslaitoksen rakentamista.

Resurssit

6. Vuonna 2016 yhteisyrityksen maksumäärärahat olivat 720 miljoonaa euroa (2015: 586 miljoonaa euroa) ja maksusitoumusmäärärahat olivat 459 miljoonaa euroa (2015: 467,9 miljoonaa euroa)⁽³⁾. Yhteisyrityksen henkilöstön määrä oli 31. joulukuuta 2016 yhteensä 415 (2015: 383)⁽⁴⁾.

LAUSUNTO

7. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut
  - a) yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat⁽⁵⁾ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta⁽⁶⁾ 31. joulukuuta 2016 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
  - b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

⁽¹⁾ International Thermonuclear Experimental Reactor (kansainvälinen lämpöydinkoereaktori).

⁽²⁾ Neuvoston päätös 2007/198/Euratom, tehty 27 päivänä maaliskuuta 2007, eurooppalaisen yhteisyrityksen perustamisesta ITERiä ja fuusioenergian kehittämistä varten sekä etujen myöntämisestä perustettavalle yhteisyritykselle (EUVL L 90, 30.3.2007, s. 58). Päätöstä on muutettu 13 päivänä joulukuuta 2013 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2013/791/Euratom (EUVL L 349, 21.12.2013, s. 100) ja 10 päivänä helmikuuta 2015 tehdyllä neuvoston päätöksellä (Euratom) 2015/224 (EUVL L 37, 13.2.2015, s. 8).

⁽³⁾ Toinen talousarvionmuutos, jonka hallintoneuvosto hyväksyi joulukuussa 2016.

⁽⁴⁾ Yhteisyrityksestä ja sen toiminnasta on saatavissa lisätietoa yhteisyrityksen verkkosivustolla osoitteessa: <http://www.fusionforenergy.europa.eu>.

⁽⁵⁾ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

⁽⁶⁾ Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarvion tapahtumat, ja talousarvion liitetiedot.

Lausunto tilien luotettavuudesta

8. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2016 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2016 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksytyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

9. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31 päivänä joulukuuta 2016 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

10. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31 päivänä joulukuuta 2016 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Tiettyjä seikkoja painottava kappale

11. Asettamatta kyseenalaiseksi edellä esitettyä kantaa, tilintarkastustuomioistuin kiinnittää huomiota seuraavaan: EU:n neuvoston 7. heinäkuuta 2010 hyväksymissä päätelmissä⁽⁷⁾ vahvistettiin, että yhteisyrityksen rahoitusosuus on 6,6 miljardia euroa (vuoden 2008 arvon mukaan) ITER-hankkeen rakennusvaiheessa, jonka valmistumisajankohdaksi suunniteltiin alustavasti vuotta 2020. Määrä ei sisällä komission vuonna 2010 ehdottamaa 663 miljoonan euron määrää, joka oli tarkoitettu kattamaan mahdolliset ennakoimattomat menot⁽⁸⁾.

12. ITER-organisaation neuvosto⁽⁹⁾ hyväksyi marraskuussa 2016 uuden ITER-hankkeen perusuran (laajuus, aikataulu ja kustannukset). Kaikki ITER-osakkaat⁽¹⁰⁾ hyväksyivät yleisen hankeaikataulun⁽¹¹⁾ ja hankkeen kokonaiskustannukset hyväksyttiin esiteltäväksi (ad referendum). Tämä tarkoittaa, että kunkin osakkaan on haettava hyväksyntä hankekustannuksille oman hallintonsa talousarviomenettelyn kautta.

13. ITER-organisaation neuvoston vahvistamassa uudessa aikataulussa määritetään neljävaiheinen lähestymistapa, jossa asetetaan joulukuuhun 2025 määräaika hankkeen rakentamisvaiheen ensimmäisen strategisen välitavoitteen ("ensimmäinen plasma") saavuttamiselle ja joulukuuhun 2035 määräaika koko rakennusvaiheen arvioidulle päätökseen saamiselle. Tämä merkitsee 15 vuoden viivästystä alkuperäiseen perusuraan nähden. Uuden vaiheittaisen lähestymistavan tavoitteena on saada hankkeen täytäntöönpano paremmin vastaamaan kansainvälisen ITER-järjestön osakkaiden painopisteitä ja rajoitteita.

14. Uuden ITER-hankkeen perusuran hyväksymisen jälkeen yhteisyritys asetti uuden aikataulun ja suoritti uudelleenlaskennan, jonka avulla määritettiin yhteisyrityksen hankkeen rakennusvaiheeseen osoittaman osuuden lopullisia kustannuksia koskeva arvio.

15. Yhteisyrityksen hallintoneuvostolle joulukuussa 2016 esitettyjen tulosten mukaan on oletettavissa, että rahoitustarve vuoden 2020 jälkeiseen rakennusvaiheeseen on 5,4 miljardia euroa (mikä tarkoittaa 82 prosentin lisäystä hyväksytyyn 6,6 miljardin euron määrään nähden). EU:n neuvoston vuonna 2010 hyväksymää 6,6 miljardin euron määrää käytetään nyt enimmäismääränä, jonka yhteisyritys voi käyttää vuoteen 2020 mennessä.

16. On syytä huomata, että rakennusvaiheen lisäksi yhteisyrityksen on rahoitettava ITERin toimintavaihetta vuodesta 2035 alkaen⁽¹²⁾ sekä sen jälkeen ITERin deaktivoituvaihetta ja käytöstäpoistovaihetta. Näitä rahoitusosuuksia ei ole vielä arvioitu.

⁽⁷⁾ ITER-hankkeen tilannetta koskevat neuvoston päätelmät, 7. heinäkuuta 2010 (asiakirja 11 902/10).

⁽⁸⁾ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle 4. toukokuuta 2010: ITER-hankkeen tilanne ja mahdollinen jatko (KOM(2010) 226 lopullinen).

⁽⁹⁾ Järjestyksessä 19. ITER-organisaation neuvosto, 16.–17. marraskuuta 2016. ITER-neuvosto on kansainvälisen ITER-organisaation hallintoelin.

⁽¹⁰⁾ Kiinan kansantasavalta, Intian tasavalta, Japani, Korean tasavalta, Venäjän federaatio, Amerikan yhdysvallat ja Euroopan unioni.

⁽¹¹⁾ ITER-neuvosto tarkisti hankkeen koko päivitetyn rakennusaikataulun "ensimmäisen plasman" välitavoitteen (2025) kautta ja Deuterium-Tritium -operaatioon saakka (2035), kuten kansainvälinen ITER-järjestö oli ehdottanut.

⁽¹²⁾ ITER-hankkeen toimintavaiheen odotetaan kestävän vuoteen 2037 saakka.

17. Yhteisyrityksen ensimmäistä plasmaa koskevat ennusteet ovat yhteensopivat kansainvälisen ITER-järjestön hankeaikataulun kanssa, mutta aikaperspektiivi on määritetty aikaisimman tekniseltä kannalta mahdollisen ajankohdan perusteella⁽¹³⁾.

18. Komissio antoi kesäkuussa 2017 tiedonannon, joka käsitteli EU:n osuutta uudistetusta ITER-hankkeesta⁽¹⁴⁾. Komissio haki tiedonannolla Euroopan parlamentin tukea ja EU:n neuvoston valtuutusta sille, että komissio hyväksyy uuden perusuran⁽¹⁵⁾ Euratomin puolesta.

19. Uuteen perusuraan ei sisälly varautumista ennakoimattomiin tapahtumiin, mutta komissio katsoo tiedonannossaan, että enintään 24 kuukauden liikkumavara aikataulussa ja 10–20 prosentin liikkumavara budjetissa olisi asianmukainen⁽¹⁶⁾. Talusarvion enimmäismääräksi asetetun 6,6 miljardin euron määrän noudattamista varten toteutettuihin toimenpiteisiin kuului lisäksi se, että kaikkien niiden komponenttien, jotka eivät ole olennaisen tärkeitä ensimmäisen plasman kannalta, hankintaa ja asentamista lykättiin. ITER-hankkeen rakentamisvaiheen johtamista ja valvontaa on onnistuttu parantamaan, mutta edelleen on olemassa riski, että kustannukset kasvavat ja hankkeen toteutus venyy verrattuna uuteen ehdotettuun perusuraan.

20. Yhdistynyt kuningaskunta ilmoitti 29. maaliskuuta 2017 Eurooppa-neuvostolle päätöksestään erota EU:sta ja Euratomista. Erojärjestelyjä koskevasta sopimuksesta neuvotellaan vastaisuudessa. Tällä voi olla suuri vaikutus yhteisyrityksen tulevaan toimintaan ja ITER-hankkeeseen.

Toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuudet

21. Toimiva johto vastaa SEUT:n 310–325 artiklan ja yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen mukaisesti tilinpäätöksen laatimisesta ja esittämisestä kansainvälisesti hyväksytyjen julkisen sektorin tilinpäätösstandardien pohjalta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Tähän velvollisuuteen kuuluu suunnitella, ottaa käyttöön ja ylläpitää sisäisen valvonnan järjestelmä, jonka pohjalta on mahdollista laatia ja esittää tilinpäätös, jossa ei ole petoksesta tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä. Toimivan johdon vastuulla on lisäksi varmistaa, että tilinpäätöksessä mainitut toiminnot, rahoitustoimet ja tiedot ovat niitä sääntelevien normien mukaisia. Yhteisyrityksen toimiva johto on viime kädessä vastuussa tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta.

22. Kun toimiva johto laatii tilinpäätöstä, sen vastuulla on arvioida yhteisyrityksen kykyä jatkaa toimintaansa. Toimivan johdon on tuotava tarvittaessa esiin toiminnan jatkuvuuteen liittyvät seikat ja laadittava tilinpäätös toiminnan jatkuvuuden periaatteen pohjalta.

23. Hallintoelinten vastuulla on valvoa organisaation tilinpäätösraportointia.

Tarkastajan velvollisuudet tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä

24. Tilintarkastustuomioistuimen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus siitä, onko yhteisyrityksen tilinpäätöksessä olennaisia virheellisyyksiä ja ovatko tilien perustana olevat toimet lailliset ja asianmukaiset, ja antaa tarkastuksensa perusteella Euroopan parlamentille ja neuvostolle tai muille asianomaisille vastuuvapauden myöntäville viranomaisille tarkastuslausuma tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Kohtuullisella varmuudella tarkoitetaan korkeaa varmuustasoa. Kohtuullinen varmuus ei kuitenkaan ole tae siitä, että tarkastuksessa havaitaan kaikki olennaiset virheellisydet ja noudattamatta jättämiset. Virheellisydet ja noudattamatta jättämiset voivat johtua petoksista tai virheistä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

⁽¹³⁾ Kuten riippumattoman tarkasteluryhmän viidennessä vuotuisessa arvioinnissa (31. lokakuuta 2016) ja F4E-yhteisyrityksen hankehallinnointipäällikön hallintoneuvostolle joulukuussa 2016 antamassa raportissa todetaan.

⁽¹⁴⁾ COM(2017) 319 final, 14.6.2017 (sekä tiedonantoon liittyvä komission yksiköiden valmisteluasiakirja SWD(2017) 232 final, 14.6.2017).

⁽¹⁵⁾ Euratomin osuus ei rajoita komission ehdotuksia eikä Yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euratomista ja vuoden 2020 jälkeisestä monivuotisesta rahoituskehystä käytävien neuvottelujen tuloksia.

⁽¹⁶⁾ COM(2017)319 final, 14.6.2017 (sekä tiedonantoon liittyvä komission yksiköiden valmisteluasiakirja SWD(2017) 232 final, 14.6.2017), V luku "ITER: tie eteenpäin".

25. Tarkastuksessa suoritetaan toimenpiteitä, joiden avulla hankitaan tarkastusevidenssiä tilinpäätökseen sisältyvistä luvuista ja siinä esitettävistä muista tiedoista sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tarkastajan harkintaan ja arvioon siitä, kuinka suuri on riski, että petoksista tai virheistä johtuen tilinpäätökseen sisältyy olennaisia virheellisyyksiä tai että tilien perustana olevien toimien kohdalla on jätetty olennaisella tavalla noudattamatta Euroopan unionin lainsäädäntökehyksen vaatimuksia. Näitä riskejä arvioidessaan tarkastaja arvioi sisäisiä kontroleja, jotka ovat relevantteja tilinpäätöksen laatimisen ja sen oikein esittämisen sekä tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden kannalta. Tämän pohjalta tarkastaja suunnittelee olosuhteisiin nähden asianmukaiset tarkastustoimenpiteet, mutta tarkoituksena ei ole esittää lausuntoa sisäisten kontrollien vaikuttavuudesta. Tarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätösperiaatteiden asianmukaisuuden ja toimivan johdon esittämien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilien yleisen esittämistavan arviointi.

26. Tulojen alalla tilintarkastustuomioistuin tarkastaa komissiolta ja muilta sidosryhmiltä saadun tuen ja arvioi menettelyt, joilla yhteisyrittäjä kerää palkkioita ja muita tuloja.

27. Menojen alalla tilintarkastustuomioistuin tarkastaa maksutapahtumat, kun menot ovat aiheutuneet ja ne on kirjattu ja hyväksytty. Tarkastus kattaa ennakkomaksuja lukuun ottamatta kaikentyypiset (myös omaisuuserien hankintaan liittyvät) maksut siinä vaiheessa, kun maksu on suoritettu. Ennakkomaksut tarkastetaan, kun varojen vastaanottaja esittää tositteet siitä, että varat on käytetty asianmukaisesti, ja yhteisyrittäjä hyväksyy tosittien ennakkomaksun tilinpidollisen selvittämisen yhteydessä joko samana vuonna tai myöhemmin.

28. EU:n varainhoitoasetuksen 208 artiklan 4 kohdassa säädetyn mukaisesti⁽¹⁷⁾ tilintarkastustuomioistuin on tätä kertomusta ja tarkastuslausumaa laatiessaan ottanut huomioon riippumattoman ulkopuolisen tarkastajan yhteisyrittäjän tilien osalta suorittaman tarkastustyön.

29. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoja kyseenalaiseksi.

TALOUSARVIO- JA VARAINHALLINTO

Varainhoitovuoden 2016 talousarvion toteuttaminen

30. Käytettävissä olevaan varainhoitovuoden 2016 lopulliseen talousarvioon sisältyi 488 miljoonaa euroa maksusitoumusmäärärahoja⁽¹⁸⁾ ja 724 miljoonaa euroa maksuumäärärahoja⁽¹⁹⁾. Maksusitoumusmäärärahojen käyttöaste oli 99,8 prosenttia ja maksuumäärärahojen käyttöaste 98 prosenttia.

SISÄISET KONTROLLIT

Operatiivisten hankintasopimusten ja avustusten valvonta

31. Yhteisyrittäjällä on järjestelmä, jonka avulla tarkastetaan toimeksisaajien luona, ovatko toimeksisaajat noudattaneet sen laadunvarmennusta koskevia vaatimuksia⁽²⁰⁾.

32. Syyskuussa 2016 komission sisäisen tarkastuksen osasto sai päätökseen tarkastuksen, joka kohdistui hankintamettelyjen täytäntöönpanoon. Yhteisyrittäjä toteuttaa parhaillaan tarkastuksen perusteella annettujen suositusten mukaista toimintasuunnitelmaa. Komission sisäisen tarkastuksen osasto toteutti seurantaa, joka liittyi sen toimittamaan sopimushallinnointia koskeneeseen tarkastukseen. Se katsoi, että yhteisyrittäjä oli pannut kaikki sen antamat suositukset oli riittävällä tavalla täytäntöön.

⁽¹⁷⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 966/2012 (EUVL L 298, 26.10.2012, s. 1).

⁽¹⁸⁾ Vuoden 2016 lopulliseen hyväksyttyyn talousarvioon tehdyt muutokset liittyvät lähinnä käyttötarkoitukseensa sidottuihin 15 miljoonan euron tuloihin ITERin vararahastosta, maksusitoumuksiin tarkoitettuun edellisiltä vuosilta siirrettyyn 13,5 miljoonan euron määrään sekä 0,5 miljoonan euron takaisinperintöihin, jotka koskivat operatiivisten sopimusten yhteydessä liikaa suorittuja maksuja.

⁽¹⁹⁾ Vuoden 2016 lopulliseen hyväksyttyyn talousarvioon tehdyt muutokset liittyvät lähinnä ITERin vararahastosta suoritettuihin neljän miljoonan euron maksuihin.

⁽²⁰⁾ Tarkastukset kattavat täytäntöönpanon monia eri näkökohtia, kuten seuraavat: laatusuunnitelman; kaikki tapaukset, joissa ei ole noudatettu tiettyä vaatimusta; hankintojen valvonnan ja alihankinnan hallinnoinnin; dokumentoinnin ja tiedonhallinnan; muutosten ja poikkeamien hallinnoinnin; rakennustöihin sovellettavan laadunvalvontasuunnitelman; yksityiskohtaisen hankeaikataulun, sopimusten riskienhallinnan ja teknisiin töihin sovellettavan laadunvalvontasuunnitelman. Kaikkiaan 29:n vuonna 2016 toimitetun tarkastuksen yhteydessä havaittiin 47 tapausta, joissa laadunvarmennusvaatimuksia ei ollut noudatettu, ja 202 parannusta vaativaa osa-aluetta.

33. Vuonna 2016 yhteisyrityksen sisäisen tarkastuksen yksikkö toteutti seurantaa, joka liittyi sen toimittamaan ITER-rakennusten alan hankintatoimia koskevaan tarkastukseen. Sisäisen tarkastuksen yksikkö tiedosti, että yhteisyritys oli tehnyt merkittävää työtä hankintatoimiin liittyvien menettelyiden, ohjeiden, sääntöjen ja välineiden vakioimisen ja suunnittelun osalta. Sisäisen tarkastuksen yksikkö esitti myös kuusi uutta suositusta menettelyjen parantamiseksi.

34. Avustusmaksuihin liittyvää jäännösvirhetasoa ei lasketa, koska niiden osuus yhteisyrityksen talousarviosta on vähäinen⁽²¹⁾ ja jälkitarkastuksia toimitetaan vain vähän⁽²²⁾. Vuonna 2016 tutkimuksen toimeenpanovirasto käynnisti yhteisyrityksen lukuun jälkitarkastuksen, joka koski erästä edunsaajaa. Yhteisyritys on toteuttanut tarvittavat toimet korjatakseen aiempien vuosien tarkastuksissa havaitut virheet.

Petostentorjuntastrategia

35. Yhteisyrityksen hallintoneuvosto hyväksyi kesäkuussa 2015 petostentorjuntastrategian ja vastaavan toimintasuunnitelman. Suurin osa toimista toteutettiin vuonna 2016. Yhteisyritys ei ole kuitenkaan perustanut erityistä välinettä, jolla helpotettaisiin hankintamenettelyihin liittyvien yhteisyrityksen toimien seurantaa, erityisesti niiden toimien kohdalla, jotka liittyvät menettelyjen riskienarviointi-, arviointi-, neuvottelu- ja ratkaisuvaiheisiin.

Tilintarkastustuomioistuimen IV jaosto on tilintarkastustuomioistuimen jäsenen Baudilio TOMÉ MUGURUZAN johdolla hyväksynyt tämän kertomuksen Luxemburgissa 3. lokakuuta 2017 pitämässään kokouksessa.

Tilintarkastustuomioistuimen puolesta

Klaus-Heiner LEHNE

presidentti

⁽²¹⁾ Yhteisyrityksen perustamisen ja vuoden 2016 lopun välisenä aikana yhteisyritys oli myöntänyt 150 avustusta, joiden yhteisarvo oli 81 miljoonaa euroa. Yhteisyritys myönsi vuonna 2016 kuusi avustusta, joiden yhteisarvo oli viisi miljoonaa euroa.

⁽²²⁾ Tarkastukseen oli valittu kuusi edunsaajaa, joiden osalta oli tarkastettu yhteensä kuuden miljoonan euron määrä, mikä vastaa kahdeksaa prosenttia kaikista edunsaajista ja seitsemää prosenttia kaikista yhteisyrityksen perustamisen jälkeen tehdyistä avustussopimuksista.

LIITE

Aiempiä vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Vuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautus	Korjaavan toimenpiteen tilanne (Toteutettu / Kesken / Tekemättä)
	HUOMAUTUKSET TALOUSARVIO- JA VARAINHALLINNOSTA	
	<i>Tilinpäätöksen esittäminen</i>	
2015	Tilinpäätöksen liitetietojen 4.3.1.1. kohta: taulukko ja tiedot Taulukosta "Kansainvälisen ITER-organisaation kanssa tehdyt ITER-hankintajärjestelyt" käyvät ilmi toteutetut hankintajärjestelyt (sarake 3) ja tähän mennessä maksetut hankintajärjestelyt (sarake 4). Taulukosta ei kuitenkaan käy ilmi, mihin asti käynnissä olevissa urakoissa on tosiasiaa päästy. Vuoden 2015 tilinpäätöksessä F4E täydensi näitä tietoja seuraavasti: kesken olevaa työtä koskevassa arvioissa otettiin huomioon hankintamenettelyihin liittyviä sopimuksia koskevien menojen kokonaismäärä, ja lisäksi esitettiin kaavio, josta käy ilmi, onko kunkin kansainvälisen ITER-organisaation kanssa tehdyn hankintajärjestelyn välitavoitteet saavutettu. Vuoden 2015 tilinpäätöksessä esitetystä arviosta huolimatta esitystapaa on edelleen kehitettävä, jotta yhteisyrityksen tähän asti toteuttamien toimintojen tilanteesta ja arvosta saataisiin täsmällisempiä tietoja.	Kesken
	HUOMAUTUKSET YHTEISYRITYKSEN VALVONTAJÄRJESTELMIIN SISÄLTÄYVISTÄ KESKEISISTÄ KONTROLLEISTA	
2015	Yhteisyritys kehittää edelleen kaikkia operatiivisia sekä rahoitus- ja budjetointitietoja varten keskitettyä ja yhdenmukaista hallinnointijärjestelmää, jonka avulla voidaan seurata ja valvoa säännöllisesti arvioita, kuluja ja poikkeamia. Hallintoneuvosto hyväksyi 8. ja 9. kesäkuuta 2015 pitämässään kokouksessa pääjohtajan ehdotuksen, jonka mukaan toiminnanohjausjärjestelmä (ERP) toteutetaan kahdessa vuodessa.	Kesken
2015	Kansainvälisen ITER-organisaation kanssa keskustellaan järjestelmästä, jonka avulla saadaan tietoa toimien täytäntöönpanoasteen arvosta (ansaitun arvon hallinta) Tarkoituksena on parantaa varoja koskevien välitavoitteiden jakautumista hankintajärjestelyjen aikana.	Kesken
	<i>Operatiiviset hankinnat ja avustukset</i>	
2015	Kaikista vuonna 2015 käynnistetyistä 84 operatiivisesta tarjouskilpailumenettelystä 45 prosenttia oli neuvottelumenettelyjä (58 prosenttia vuonna 2014). Vaikka yhteisyrityksen vähensi vuonna 2015 neuvottelumenettelyjen prosenttiosuutta, sen on edelleen pyrittävä lisäämään operatiivisten hankintamenettelyjensä kilpailuttavuutta. Avustusten osalta ehdotuksia saatiin pyyntöä kohti keskimäärin 1,4.	Kesken

Vuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautus	Korjaavan toimenpiteen tilanne (Toteutettu / Kesken / Tekemättä)
	MUUT SEIKAT	
	<i>Oikeusperusta</i>	
2015	F4E:n hallintoneuvosto muutti lopulta 2. joulukuuta 2015 varainhoitoa koskevia säännöksiään ja niiden soveltamissääntöjä uuden EU:n varainhoitokehyksen mukaiseksi. Euroopan komissio antoi helmikuussa 2016 myönteisen lausunnon tarkistuksista, jotka F4E oli sisällyttänyt varainhoitoa koskeviin säännöksiinsä, mutta pyysi yhteisyritystä harkitsemaan, voisiko se tarkentaa niitä soveltamissääntöjensä säännöksiä, jotka liittyvät poikkeamiin EU:n varainhoitoasetuksesta ja 208 artiklassa tarkoitettuihin elimiin sovellettavasta varainhoidon puiteasetuksesta.	Kesken
	<i>Teollis- ja tekijänoikeudet ja teollisuuspolitiikka</i>	
2015	Yhteisyrityksen hallintoneuvosto hyväksyi 27. kesäkuuta 2013 päätöksen fuusioenergia-alan teollisuuspolitiikan ja teollis- ja tekijänoikeuksia koskevan politiikan toteuttamisesta sekä tietojen levittämisestä. Yhteisyritys on laatinut hankintastrategiaa koskevan asiakirjan kutakin hankintatoimea varten. Yhteisyritys on laatinut kunkin hankintatoimen tulosaineiston omistusoikeuden osalta hankintastrategian täytäntöönpanon seurantaan käytettävän tarkistuslistan.	Kesken
	Tarkastuksen aikaan (huhtikuussa 2016) F4E oli toteuttanut suurimman osan F4E:n hallintoneuvoston 27. kesäkuuta 2013 tekemään päätökseen sisältyvistä määräyksistä. Viittä määräystä ei kuitenkaan ollut vielä pantu täysimääräisesti täytäntöön ja kolme ei ollut vielä pantu miltään osin täytäntöön.	Toteutettu
	Näiden toimintalinjojen täytäntöönpanoa koskeva vaikutusarviointi on suunniteltu, mutta sitä ei ole vielä toteutettu.	Kesken
	<i>Isäntävaltiosopimus</i>	
2015	Espanjan kuningaskunnan kanssa 28. kesäkuuta 2007 tehdyn isäntävaltiosopimuksen mukaan yhteisyrityksen käyttöön olisi pitänyt antaa pysyvät tilat kesäkuuhun 2010 mennessä. Yhteisyrityksen ja Espanjan hallituksen välisen yhteydenpidon perusteella yhteisyritykselle esitettiin virallinen tarjous 10. maaliskuuta 2015. Isäntävaltio ilmoitti joulukuussa 2015 F4E:n hallintoneuvostolle, että 10. maaliskuuta 2015 esitetyn tarjouksen virallistamisesta ministeritasolla käytäviä neuvotteluja ei ollut saatu päätökseen. Isäntävaltio tarjoutui sen sijaan aloittamaan neuvottelut kiinteistön omistajan kanssa siitä, voisiko F4E:n nykyisestä toimipaikasta tulla yhteisyrityksen pysyvä toimipaikka. Tarkastuksen aikaan (huhtikuussa 2016) yhteisyritys oli parhaillaan tutkimassa kyseistä uutta ehdotusta.	Toteutettu

Vuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautus	Korjaavan toimenpiteen tilanne (Toteutettu / Kesken / Tekemättä)
	<i>Henkilöstösääntöjen soveltamissäännöt</i>	
2015	Yhteisyritys hyväksyi edelleen vuonna 2015 useita henkilöstösääntöjen soveltamissääntöjä, jotka vastaavat EU:n henkilöstösääntöjen soveltamissääntöjä. Tästä huolimatta tietyt henkilöstösääntöjen soveltamissäännöt ovat vielä antamatta.	Toteutettu

YHTEISYRITYKSEN VASTAUS

33. Heinäkuusta 2017 lähtien on pantu täytäntöön sisäisen tarkastuksen yksikön uusia suosituksia, ja kuudesta viisi on toteutettu. Toteutettavana oleva suositus liittyy sisäisen arviointipaneelin roolin uudelleenmäärittelyyn. Se on määrä saada päätökseen lokakuussa 2017, koska kyseinen toimi on osa laajempaa parannushanketta, jossa on tarkoituksena kehittää avoimia hankintamenettelyjä.

35. F4E määrittelee parhaillaan vaatimuksia sellaisen työkalun perustaksi, jonka avulla F4E voi kerätä järjestelmällisesti tietoja hankintamenettelyihin liittyvistä petoksentorjunnan indikaattoreista. Tämän työkalun avulla F4E:n henkilöstö voi myös syöttää lisätietoja, jotka liittyvät minkä tahansa hankintamenettelyn hälytysjärjestelmään.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

2015 – Tilinpäätöksen esittäminen

EU käyttää ITER-määrärahoja ansaitun arvon hallinnan järjestelmänään. Saatujen määrärahojen arvo suunniteltuun arvoon verrattuna edellyttää F4E:ltä edistystä hankintojen EU:n osuuden päätökseen saattamisessa. Määrärahoprofiilin on tarkoitus edustaa hankkeen eri vaiheissa (eli suunnittelussa, valmistuksessa, toimittamisessa ja käyttöön otossa) tehdyn todellisen työn arvoa.

F4E ja ITER-organisaatio ovat sopineet tämän profiilin muokkaamisesta uudelleen kutakin hankintajärjestelyä varten, jotta voitaisiin varmistaa koko hankintajärjestelyn keston ajan oikea luottopainotus, joka on mahdollisimman lähellä todellisuutta. Kyseisiä muutoksia on jo tehty joihinkin aiempiin hankintajärjestelyihin, ja ne on määrä saattaa päätökseen vuoden 2017 lokakuun loppuun mennessä.

2015 – Huomautukset yhteisyrityksen valvontajärjestelmiin sisältyvistä keskeisistä kontrolleista

Ensimmäinen kohta: F4E:n uusi johtaja tilasi maaliskuussa 2016 riippumattomalta konsulttiyritykseltä tutkimuksen, jonka tarkoituksena oli laatia malli yhdenntelylle monialaiselle ja yhdenntelylle kaupalliselle ja taloudelliselle valvontajärjestelmälle. Tästä tutkimuksesta luovutettiin raportti kesäkuun 2016 puolivälissä, ja siinä olevat suositukset on käyty läpi ja hyväksytty.

F4E on nyt panemassa täytäntöön yrityshankkeiden valvontajärjestelmää, joka katsottiin yksinkertaisimmaksi ja edullisimmaksi keinoksi saada F4E:n taloudellisia tietoja yhdenntetyksi aiempaa paremmin.

F4E on valinnut Ecosys-järjestelmän, ja se on parhaillaan päättämässä sopimusneuvotteluja toimittajan kanssa. F4E toteuttaa sitten pilottivaiheen, ja lopullisen täytäntöönpanon tavoitepäivämäärä on vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä.

Toinen kohta: EU käyttää ITER-määrärahoja ansaitun arvon hallintajärjestelmänään. Määrärahan saavutettu arvo verrattuna suunniteltuun arvoon takaa F4E:n etenemisen EU:n osuuden saavuttamiseksi hankinnoissa. Määrärahoprofiilin on tarkoitus edustaa hankkeen eri vaiheissa (eli suunnittelussa, valmistuksessa, toimittamisessa ja asentamisessa) tehdyn todellisen työn arvoa.

F4E ja ITER-organisaatio ovat sopineet tämän profiilin muokkaamisesta uudelleen kutakin hankintajärjestelyä varten, jotta voidaan varmistaa, että koko hankintajärjestelyn keston ajan annetaan oikea luottopainotus, joka on mahdollisimman lähellä todellisuutta. Kyseisiä muutoksia on jo tehty joihinkin aiempiin hankintajärjestelyihin, ja ne on määrä saattaa loppuun vuoden 2017 lokakuun loppuun mennessä.

2015 – Operatiiviset hankinnat ja avustukset

Huolimatta uusista viestintä- ja tiedonlevitystoimista, joita on toteutettu erityisesti uuden varainhoitoasetuksen integroinnin yhteydessä, neuvottelumenettelyjä koskevat luvut pysyivät vuonna 2016 samoina kuin edellisinä vuosina (49 prosenttia kokonaismäärästä vuonna 2016 verrattuna 45 prosenttiin vuonna 2015 ja 58 prosenttiin vuonna 2014). On kuitenkin pantava merkille, että enemmistö näistä menettelyistä oli arvoltaan vähäisiä, alle direktiivin julkaisukynnyksen jääneitä neuvottelumenettelyjä ja ne olivat täysin F4E:n varainhoitoa koskevien säännösten mukaisia.

Arvoltaan vähäisten neuvottelumenettelyjen osuus oli noin 40 prosenttia F4E:n vuotuisen sopimusten määrästä (2016: määrä 41 prosenttia ja arvo 0,8 prosenttia; 2015: määrä 43 prosenttia ja arvo 0,3 prosenttia), mutta niiden osuus vuotuisesta talousarviosta oli vain noin yksi prosentti.

Neuvottelumenettelyjen käyttö näissä tapauksissa (F4E:n varainhoitoa koskevien säännösten mukaisissa rajoissa) vastaa moitteetonta varainhoitoa koskevaan huoleen, koska F4E pystyy näin käyttämään sisäisiä resursseja tehokkaammin arvoltaan suurissa hankinnoissa. Siksi F4E katsoo, että arvoltaan vähäisten neuvottelumenettelyjen vähentämiseksi edelleen ei tarvita toimenpiteitä, koska varainhoitoasetuksen periaatteita ja säännöksiä noudatetaan.

Muut neuvottelumenettelyt olivat tyypillisesti arvoltaan suurempia sopimuksia (keskimäärin viisi prosenttia menettelyjen kokonaismäärästä), ja ne kuvastavat F4E:n monimutkaista ja innovatiivista toimintaympäristöä. Fuusioteknologiamarkkinat ovat luonteeltaan sellaiset, että monissa tapauksissa markkinoilla on hyvin rajallisesti kilpailua. Tämä johtaa usein vähäiseen kilpailuun tai (äärimmäisissä tapauksissa) monopoliin tai jopa siihen, ettei tarjouspyyntöihin osallistuta.

F4E lisäsi vuodesta 2012 alkaen tiedonlevitystoimiaan, mutta osallistuminen jäi vähäiseksi. Perussyö F4E:n mielestä ei ole näkyvyyden puute vaan ennemminkin F4E:n hankintojen satunnaisuus. F4E:n johtopäätöksenä on, että laajoihin tiede- ja teknologiahankkeisiin liittyvä toiminta on luonteeltaan sellaista, että vähäinen kilpailu on valitettava tosiseikka, johon yksi hankintaviranomainen ei voi juurikaan vaikuttaa.

Siksi F4E alkoi vuoden 2016 aikana etsiä asiaan puuttumiseksi keinoja yhteistyössä muiden sellaisten hankintaviranomaisten kanssa, jotka hallinnoivat samankaltaisia hankkeita Euroopassa ja joilla on vastassaan vastaava kilpailun puute. F4E on pyrkinyt lisäämään sellaisten aloitteiden vaikutusta, jotka tähtäävät teollisuuden kilpailun ja osallistumisen tehostamisen varmistamiseen. Se on perustanut foorumin, jossa on mukana samanlaisia, lajinsa ensimmäisiä korkean teknologian edelläkävijähankkeita Euroopassa (Cern, ESA, ESS, ESRF, ESO jne.). Tämän foorumin avulla erilaiset organisaatiot, joilla on hankkeissaan samanlaisia haasteita, voivat tehdä yhteistyötä niiden käsittelemiseksi aiempaa koordinoitummin ja tehokkaammin. Näin pyritään edistämään suurten tiedehankkeiden sisämarkkinoita, jotka ovat vakaat ja aiempaa laajemmat ja siten yritysten kannalta houkuttelevat.

Tanskan helmikuussa 2018 järjestämä tapahtuma on foorumin osallistujien ensimmäinen tilaisuus toteuttaa uutta yhteistyötä käytännössä.

2015 – Oikeusperusta

Yhteisyritys on yhteistyössä Euroopan komission (budjettipääosasto ja energian pääosasto) kanssa laatinut pyydetty erityissäännökset lisättäväksi yhteisyriksen varainhoitoa koskevien säännösten soveltamissääntöihin. Ne koskevat neljää poikkeusta, jotka yhteisyrikselle on myönnetty sen varainhoitoa koskevissa säännöksissä EU:n yleisestä varainhoitoasetuksesta ja 208 artiklassa tarkoitettuihin elimiin sovellettavasta varainhoidon puiteasetuksesta.

Yhteisyriksen hallintoneuvosto hyväksyi 4. heinäkuuta 2017 soveltamissääntöjen tarkistuksen, joka odottaa nyt Euroopan komission virallista myönteistä lausuntoa. Kun myönteinen lausunto on annettu, neljä soveltamissäännöstä tulee voimaan 1. elokuuta 2017.

2015 – Teollis- ja tekijänoikeudet ja teollisuuspolitiikka

F4E aikoo teollisuuspolitiikan vaikutustenviannon osalta käyttää tuloksia F4E:n toiminnan (ja koko ITER-hankkeen) arvioinnista, jonka Euroopan komissio tekee vuosina 2017–2018.

KERTOMUS

polttokenno- ja vety-yhteisyrityksen tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2016 sekä yhteisyrityksen vastaus

(2017/C 426/06)

SISÄLLYS

	Kohta	Sivu
JOHDANTO	1-12	43
Polttokenno- ja vety-yhteisyrityksen perustaminen	1-2	43
Hallinto ja ohjaus	3-6	43
Tavoitteet	7	43
Resurssit	8-12	43
LAUSUNTO	13-25	44
Lausunto tilien luotettavuudesta	14	44
Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta	15	44
Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta	16	44
Toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuudet	17-19	44
Tarkastajan velvollisuudet tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä	20-24	45
TALOUSARVIO- JA VARAINHALLINTO	26-33	45
Varainhoitovuoden 2016 talousarvion toteuttaminen	26	45
Monivuotisen talousarvion toteuttaminen seitsemännen puiteohjelman yhteydessä	27-29	45
Monivuotisen talousarvion toteuttaminen Horisontti 2020 -ohjelman yhteydessä	30-33	46
SISÄISET KONTROLLIT	34	46
Sisäisen valvonnan kehys	34	46
LIITE – AIEMPINA VUOSINA ESITETTYJEN HUOMAUTUSTEN SEURANTA		47

JOHDANTO

Polttokenno- ja vety-yhteisyrityksen perustaminen

1. Polttokenno- ja vety-yhteisyritys (jäljempänä ”yhteisyritys”) perustettiin toukokuussa 2008 Brysseliin 31. joulukuuta 2017 asti kestäväksi ajanjaksoksi, ja se alkoi toimia itsenäisesti 15. marraskuuta 2010 ⁽¹⁾. Toukokuussa 2014 neuvosto jatkoi yhteisyrityksen toiminnan kestoä 31. joulukuuta 2024 saakka ⁽²⁾.

2. Yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin välinen kumppanuus polttokenno- ja vetyteknologiaa koskevan tutkimuksen ja innovoinnin alalla. Yhteisyrityksen osakkaat ovat Euroopan komission edustama Euroopan unioni (EU), teollisuusryhmittymä (*Hydrogen Europe*) ja tutkimusryhmittymä (*New European Research Grouping on Fuel Cells and Hydrogen, N.ERGHY*).

Hallinto ja ohjaus

3. Yhteisyrityksen hallintorakenteeseen kuuluvat hallintoneuvosto, toimitusjohtaja, tiedekomitea, valtioiden edustajien ryhmä ja sidosryhmäfoorumi.

4. Hallintoneuvosto koostuu kymmenestä jäsenestä sekä kuudesta teollisuusryhmittymien, kolmesta komission ja yhdestä tutkimusryhmittymän edustajasta. Se vastaa yhteisyrityksen strategisista suuntauksista ja toiminnasta ja valvoo yhteisyrityksen toimien toteuttamista. Toimitusjohtaja vastaa yhteisyrityksen päivittäisestä johtamisesta.

5. Tiedekomiteassa on enintään yhdeksän jäsentä, jotka edustavat tasapainoisesti asiantuntemusta tiedeyhteisöstä, teollisuudesta ja sääntelyelimestä. Tiedekomitea antaa neuvoja, jotka liittyvät vuotuisissa työsuunnitelmissa huomioon otettaviin tieteellisiin painotuksiin sekä vuotuisessa toimintakertomuksessa kuvattuihin tieteellisiin saavutuksiin.

6. Valtion edustajien ryhmässä on yksi edustaja kustakin osakasvaltiosta ja kustakin Horisontti 2020 -puiteohjelmaan assosioituneesta maasta. Sen antaa lausunnon yhteisyrityksen strategisista suuntauksista ja Horisontti 2020 -tavoitteiden saavuttamisesta. Sidoryhmäfoorumi on vuotuinen tapahtuma, jossa yhteisyrityksen sidoryhmät keskustelevat yhteisyrityksen toiminnasta ja voivat esittää kommentteja.

Tavoitteet

7. Yhteisyrityksen tavoitteena on osoittaa vuoteen 2020 mennessä, että polttokenno- ja vetyteknologiat ovat yksi Euroopan liikenne- ja energijärjestelmien kulmakivistä. Yhteisyritys pyrkii myötävaikuttamaan vahvan, kestävä ja maailmanlaajuisesti kilpailukykyisen polttokenno- ja vetyteknologian alan kehittämiseen Euroopan unionissa.

Resurssit

8. EU rahoittaa yhteisyrityksen ensimmäisen vaiheen toimintaa seitsemänneistä puiteohjelmasta enintään 470 miljoonalla eurolla ⁽³⁾. Muilta osakkailta saatujen rahoitusosuuksien on oltava vähintään samansuuruisia kuin EU:n osuus.

9. EU osallistuu yhteisyrityksen toisen toimintavaiheen kuluihin enintään 665 miljoonalla eurolla. Määrä rahoitetaan Horisontti 2020 -puiteohjelmasta. Tästä määrästä voidaan käyttää enintään 570 miljoonaa euroa osuuteen, joka vastaa teollisuusryhmittymää ja tutkimusryhmittymää edustavien osakkaiden vähimmäisrahoitusosuutta (380 miljoonaa euroa), ja enintään 95 miljoonaa euroa voidaan käyttää osuuteen, joka vastaa vähimmäismäärän ylittäviä osakkaiden lisärahoitusosuuksia ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Neuvoston asetus (EY) N:o 521/2008, annettu 30 päivänä toukokuuta 2008, polttokenno- ja vetyteknologian alalla toimivan yhteisyrityksen perustamisesta (EUVL L 153, 12.6.2008, s. 1), jota on muutettu neuvoston asetuksella (EU) N:o 1183/2011 (EUVL L 302, 19.11.2011, s. 3).

⁽²⁾ Neuvoston asetus (EU) N:o 559/2014, annettu 6 päivänä toukokuuta 2014, toisen polttokenno- ja vety-yhteisyrityksen perustamisesta (EUVL L 169, 7.6.2014, s. 108).

⁽³⁾ Asetus (EY) N:o 521/2008, 5 artiklan 1 kohta.

⁽⁴⁾ Asetus (EU) N:o 559/2014, 3 artiklan 1 kohta.

10. Teollisuusryhmittymää ja tutkimusryhmittymää edustavien osakkaiden odotetaan antavan vähintään 380 miljoonaa euroa yhteisyrityksen rahoittamille Horisontti 2020 -hankkeille ⁽⁵⁾; määrään sisältyy vähintään 285 miljoonan euron luontoissuoritukset täydentäviin toimiin ⁽⁶⁾.

11. Yhteisyrityksen hallinnolliset kulut eivät saa olla yli 38 miljoonaa euroa, ja ne katetaan rahoitusosuuksilla, jotka jaetaan tasan vuosittain unionin ja teollisuusryhmittymää ja tutkimusryhmittymää edustavien osakkaiden kesken ⁽⁷⁾.

12. Vuonna 2016 yhteisyrityksen maksumäärärahat olivat 98,3 miljoonaa euroa (2015: 95,1 miljoonaa euroa). Yhteisyrityksen henkilöstön määrä oli 31. joulukuuta 2016 yhteensä 26 (2015: 26) ⁽⁸⁾.

LAUSUNTO

13. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat ⁽⁹⁾ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta ⁽¹⁰⁾ 31. joulukuuta 2016 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Lausunto tilien luotettavuudesta

14. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2016 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31 päivältä joulukuuta 2016 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksytyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

15. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31 päivänä joulukuuta 2016 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

16. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31 päivänä joulukuuta 2016 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuudet

17. Toimiva johto vastaa SEUT:n 310–325 artiklan ja yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen mukaisesti tilinpäätöksen laatimisesta ja esittämisestä kansainvälisesti hyväksytyjen julkisen sektorin tilinpäätösstandardien pohjalta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Tähän velvollisuuteen kuuluu suunnitella, ottaa käyttöön ja ylläpitää sisäisen valvonnan järjestelmä, jonka pohjalta on mahdollista laatia ja esittää tilinpäätös, jossa ei ole petoksesta tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä. Toimivan johdon vastuulla on lisäksi varmistaa, että tilinpäätöksessä mainitut toiminnot, rahoitustoimet ja tiedot ovat niitä sääntelevien normien mukaisia. Yhteisyrityksen toimiva johto on viime kädessä vastuussa tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta.

⁽⁵⁾ Asetus (EU) N:o 559/2014, 4 artiklan 1 kohta.

⁽⁶⁾ Asetuksen (EU) N:o 559/2014 4 artiklan 2 kohdan mukaan täydentävät toimet ovat luontoissuorituksia, jotka eivät kuulu yhteisyrityksen työsuunnitelmaan eivätkä sen talousarvioon ja joilla tuetaan polttokenno- ja vetyteknologian alan yhteisen teknologia-aloitteen tavoitteita. Mainitun asetuksen 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti riippumaton ulkoinen tilintarkastaja varmentaa täydentävien toimien kustannukset, joita yhteisyritys, Euroopan tilintarkastustuomioistuin tai unionin elin ei tarkasta.

⁽⁷⁾ Toisen polttokenno- ja vety-yhteisyrityksen yhtiöjärjestyksen 13 artiklan 2 kohta (asetuksen (EU) N:o 559/2014 liite).

⁽⁸⁾ Yhteisyrityksestä ja sen toiminnasta on saatavissa lisätietoa yhteisyrityksen verkkosivustolla osoitteessa <http://www.fch.europa.eu>.

⁽⁹⁾ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

⁽¹⁰⁾ Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotaapahtumat, ja talousarvion liitetiedot.

18. Kun toimiva johto laatii tilinpäätöstä, sen vastuulla on arvioida yhteisyrityksen kykyä jatkaa toimintaansa. Toimivan johdon on tuotava tarvittaessa esiin toiminnan jatkuvuuteen liittyvät seikat ja laadittava tilinpäätös toiminnan jatkuvuuden periaatteen pohjalta.

19. Hallintoelinten vastuulla on valvoa organisaation tilinpäätösraportointia.

Tarkastajan velvollisuudet tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä

20. Tilintarkastustuomioistuimen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus siitä, onko yhteisyrityksen tilinpäätöksessä olennaisia virheellisyksiä ja ovatko tilien perustana olevat toimet lailliset ja asianmukaiset, ja antaa tarkastuksensa perusteella Euroopan parlamentille ja neuvostolle tai muille asianomaisille vastuuvapauden myöntäville viranomaisille tarkastuslausuma tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Kohtuullisella varmuudella tarkoitetaan korkeaa varmuustasoa. Kohtuullinen varmuus ei kuitenkaan ole tae siitä, että tarkastuksessa havaitaan kaikki olennaiset virheellisydet ja noudattamatta jättämiset. Virheellisydet ja noudattamatta jättämiset voivat johtua petoksista tai virheistä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

21. Tarkastuksessa suoritetaan toimenpiteitä, joiden avulla hankitaan tarkastusevidenssiä tilinpäätöksen sisältyvistä luvuista ja siinä esitettävistä muista tiedoista sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tarkastajan harkintaan ja arviointiin siitä, kuinka suuri on riski, että petoksista tai virheistä johtuen tilinpäätöksen sisältyy olennaisia virheellisyksiä tai että tilien perustana olevien toimien kohdalla on jätetty olennaisella tavalla noudattamatta Euroopan unionin lainsäädäntökehyksen vaatimuksia. Näitä riskejä arvioidessaan tarkastaja arvioi sisäisiä kontroleja, jotka ovat relevantteja tilinpäätöksen laatimisen ja sen oikein esittämisen sekä tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden kannalta. Tämän pohjalta tarkastaja suunnittelee olosuhteisiin nähden asianmukaiset tarkastustoimenpiteet, mutta tarkoituksena ei ole esittää lausuntoa sisäisten kontrollien vaikuttavuudesta. Tarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätösperiaatteiden asianmukaisuuden ja toimivan johdon esittämien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilien yleisen esittämistavan arvioiminen.

22. Tulojen alalla tilintarkastustuomioistuin tarkastaa komissiolta saadun tuen ja arvioi menettelyt, joilla yhteisyritys kerää palkkioita ja muita tuloja.

23. Menojen alalla tilintarkastustuomioistuin tarkastaa maksutapahtumat, kun menot ovat aiheutuneet ja ne on kirjattu ja hyväksytty. Tarkastus kattaa ennakkomaksuja lukuun ottamatta kaikentyyppiset (myös omaisuuserien hankintaan liittyvät) maksut siinä vaiheessa, kun maksu on suoritettu. Ennakkomaksut tarkastetaan, kun varojen vastaanottaja esittää tositteet siitä, että varat on käytetty asianmukaisesti, ja yhteisyritys hyväksyy tosittien ennakkomaksun tilinpidollisen selvittämisen yhteydessä joko samana vuonna tai myöhemmin.

24. EU:n varainhoitoasetuksen 208 artiklan 4 kohdassa säädetyn mukaisesti tilintarkastustuomioistuin on tätä kertomusta ja tarkastuslausumaa laatiessaan ottanut huomioon riippumattoman ulkopuolisen tarkastajan yhteisyrityksen tilien osalta suorittaman tarkastustyön⁽¹¹⁾.

25. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoja kyseenalaiseksi.

TALOUSARVIO- JA VARAINHALLINTO

Varainhoitovuoden 2016 talousarvion toteuttaminen

26. Kun otetaan huomioon edeltäviltä vuosilta käyttämättä jääneet maksumäärärahat (17,2 miljoonaa euroa), seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman ja Horisontti 2020 -ohjelman täytäntöönpanoon käytettävissä oleviin varainhoitovuoden 2016 lopullisiin määrärahoihin sisältyi 127,8 miljoonaa euroa maksusitoumusmäärärahoja ja 115,5 miljoonaa euroa maksumäärärahoja. Maksusitoumusmäärärahojen käyttöaste laski 77,7 prosenttiin ja maksumäärärahojen 83,9 prosenttiin. Määrärahojen vajaakäyttö johtui pääasiassa siitä, että vuoden 2016 ehdotuspyyntömenettelyyn kuuluvan arvioinnin perusteella tehtiin odotettua vähemmän avustussopimuksia.

Monivuotisen talousarvion toteuttaminen seitsemännen puiteohjelman yhteydessä

27. Yhteisyritys oli sitonut sille seitsemännestä puiteohjelmasta osoitetuista 470 miljoonan euron määrärahoista vuoden 2016 loppuun mennessä 464,4 miljoonaa euroa ja suorittanut maksuja 372 miljoonaa euroa. Seitsemännen puiteohjelman käynnissä oleviin hankkeisiin sovellettavan yhteisyrityksen maksusuunnitelman mukaan 75,3 miljoonan euron (17 prosenttia) maksattamatta olevat operatiiviset maksut suoritetaan vuoden 2019 loppuun mennessä.

⁽¹¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 966/2012 (EUVL L 298, 26.10.2012, s. 1).

28. Yhteensä 470 miljoonan euron luontois- ja käteissuorituksista, jotka teollisuusryhmittymän ja tutkimusryhmittymän on määrä maksaa yhteisyrityksen operatiiviseen toimintaan, hallintoneuvosto oli validoinut vuoden 2016 loppuun mennessä 299 miljoonan euron suoritukset. Yhteisyritykselle oli raportoitu vuoden 2016 loppuun mennessä 40,6 miljoonan euron verran lisää operatiiviseen toimintaan tarkoitettuja luontoissuorituksia.

29. Teollisuutta ja tutkimusta edustavien osakkaiden kokonaisrahoitusosuudet yhteisyritykselle olivat näin ollen vuoden 2016 lopussa 339,6 miljoonaa euroa. EU:n (komission) osuus oli puolestaan 383,7 miljoonaa euroa.

Monivuotisen talousarvion toteuttaminen Horisontti 2020 -ohjelman yhteydessä

30. Yhteisyritys oli sitonut sille Horisontti 2020 -ohjelmasta osoitetuista 665 miljoonan euron määrärahoista vuoden 2016 loppuun mennessä 288,1 miljoonaa euroa (43 prosenttia) ja suorittanut maksuja 77,4 miljoonaa euroa ensimmäisten hankkeidensa täytäntöönpanoon.

31. Teollisuusryhmittymää ja tutkimusryhmittymää edustavat osakkaat olivat ilmoittaneet vuoden 2016 loppuun mennessä suorittaneensa 4,9 miljoonan euron luontoissuoritukset operatiivisiin toimiin. Hallintoneuvosto oli validoinut 1,2 miljoonaa euroa yhteisyrityksen hallinnollisiin kuluihin suoritettuja käteissuorituksia.

32. Täydentäviä toimia koskevista muiden osakkaiden vähintään 285 miljoonan euron luontoissuorituksista oli vuoden 2016 loppuun mennessä jo raportoitu ja todennettu 188,6 miljoonan euron määrä (66 prosenttia).

33. Teollisuusryhmittymää ja tutkimusryhmittymää edustavien osakkaiden kokonaisrahoitusosuudet olivat näin ollen vuoden 2016 loppuun mennessä 194,7 miljoonaa euroa. EU:n käteissuoritukset olivat puolestaan 79,5 miljoonaa euroa. Ero selittyy muiden osakkaiden suurilla suorituksilla yhteisyrityksen täydentäviin toimiin.

SISÄISET KONTROLLIT

Sisäisen valvonnan kehys

34. Yhteisyritys on ottanut käyttöön rahoitusta ja operatiivista toimintaa koskeviin asiakirjatarkastuksiin perustuvat ennakkotarkastusmenettelyt. Lisäksi se suorittaa seitsemännen puiteohjelman avustusten saajien tekemien kuluilmoitusten jälkitarkastuksia. Nämä tarkastukset muodostavat keskeisen välineen, jonka avulla arvioidaan tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus, ja ne kattavat myös yhteisyrityksen muiden osakkaiden käteis- ja luontoissuoritukset. Yhteisyrityksen vuoden 2016 toimintakertomuksessa raportoitiin jälkitarkastusten jäännösvirhetasoksi 1,24 prosenttia ⁽¹²⁾.

Tilintarkastustuomioistuimen IV jaosto on tilintarkastustuomioistuimen jäsenen Baudilio TOMÉ MUGU-
RUZAN johdolla hyväksynyt tämän kertomuksen Luxemburgissa 19. syyskuuta 2017 pitämässään
kokouksessa.

Tilintarkastustuomioistuimen puolesta

Klaus-Heiner LEHNE

presidentti

⁽¹²⁾ Yhteisyrityksen vuotuinen toimintakertomus s. 54.

LIITE

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Vuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautus	Korjaavan toimenpiteen tilanne (Toteutettu / Kesken / Tekemättä / Ei relevantti)
	<i>Komission sisäisen tarkastuksen osasto</i>	
2015	Komission sisäisen tarkastuksen osasto sai päätökseen tarkastuksen, joka koski Horisontti 2020 -puiteohjelman avustusehdotusten arviointi- ja valintaprosessia toisessa polttokenno- ja vety-yhteisyrityksessä marraskuussa 2015. Sisäisen tarkastuksen osasto suositteli, että yhteisyritys valitsisi ehdotusten aiheet selkeämmin ja avoimemmin. Toinen polttokenno- ja vety-yhteisyritys ottaa vuonna 2016 käyttöön parannetut menettelyt, joita sovelletaan seuraavaan ehdotuspyyntömenettelyyn vuonna 2017.	Toteutettu
	<i>Eturistiriidat</i>	
2015	Komissio julkaisi heinäkuussa 2015 yhteisyrityksille ohjeet eturistiriitoja koskevista säännöistä. Ohjeiden yhteydessä julkaistiin eturistiriidattomuudesta annettavan ilmoituksen yleismalli, joka yhteisyrityksen olisi otettava käyttöön menettelyissään.	Kesken

YHTEISYRITYKSEN VASTAUS

Yhteisyritys on ottanut tilintarkastustuomioistuimen kertomuksen huomioon.

KERTOMUS

innovatiivisia lääkkeitä koskevaa yhteistä teknologia-aloitetta toteuttavan yhteisyrityksen tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2016 sekä yhteisyrityksen vastaus

(2017/C 426/07)

SISÄLLYS

	Kohta	Sivu
JOHDANTO	1-11	50
Innovatiiviset lääkkeet -aloitetta toteuttavan yhteisyrityksen perustaminen	1-2	50
Hallinto ja ohjaus	3-5	50
Tavoitteet	6	50
Resurssit	7-11	50
LAUSUNTO	12-24	51
Lausunto tilien luotettavuudesta	13	51
Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta	14	51
Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta	15	51
Toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuudet	16-18	51
Tarkastajan velvollisuudet tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä	19-23	52
TALOUSARVIO- JA VARAINHALLINTO	25-31	52
Varainhoitovuoden 2016 talousarvion toteuttaminen	25	52
Monivuotisen talousarvion toteuttaminen seitsemännen puiteohjelman yhteydessä	26-28	52
Monivuotisen talousarvion toteuttaminen Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä	29-31	53
SISÄISET KONTROLLIT	32-34	53
Sisäisen valvonnan kehys	32	53
Horisontti 2020 -puiteohjelman avustusten hallinnointi	33	53
Kuluilmoitusten ennakkotarkastukset ja seuranta	34	53
LIITE – AIEMPINA VUOSINA ESITETTYJEN HUOMAUTUSTEN SEURANTA		54

JOHDANTO

Innovatiiviset lääkkeet -aloitetta toteuttavan yhteisyrityksen perustaminen

1. Innovatiivisia lääkkeitä koskevan yhteisen teknologia-aloitteen toteuttamiseksi perustettiin joulukuussa 2007⁽¹⁾ kymmenen vuoden ajaksi eurooppalainen yhteisyritys (jäljempänä "IMI-yhteisyritys"), jonka toimipaikka on Brysselissä. Yhteisyritys alkoi toimia itsenäisesti 16. marraskuuta 2009. Toukokuussa 2014 neuvosto hyväksyi uuden perustamisasetuksen ja jatkoi yhteisyrityksen toiminnan kestoa 31. joulukuuta 2024 saakka⁽²⁾.

2. IMI-yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuteen perustuva terveystieteiden tutkimusta ja innovointia edistävä elin. Yhteisyrityksen perustajaosakkaat ovat komission edustama Euroopan unioni (EU) ja lääketieteellisyhteisöjä edustava Euroopan lääketieteellisyhteisöjen yhdistysten liitto (EFPIA).

Hallinto ja ohjaus

3. IMI-yhteisyrityksen hallintorakenteeseen kuuluvat hallintoneuvosto, toimitusjohtaja, tiedekomitea, valtioiden edustajien ryhmä, strategiset hallintoryhmät sekä sidosryhmäfoorumi.

4. Hallintoneuvosto on yhteisyrityksen pääasiallinen päätöksentekuelin, ja se vastaa yhteisyrityksen toiminnasta ja valvoo sen toimintojen toteutusta. Hallintoneuvosto koostuu kymmenestä jäsenestä, jotka edustavat yhtäläisesti yhteisyrityksen kahta perustajajäsentä. Toimitusjohtaja vastaa yhteisyrityksen päivittäisestä johtamisesta.

5. Tiedekomitea, valtioiden edustajien ryhmä, strategiset hallintoryhmät ja sidosryhmäfoorumi ovat neuvoa-antavia elimiä. Tiedekomiteaan kuuluu eri alojen tieteellisiä asiantuntijoita ja sen antaa suosituksia hallintoneuvostolle. Valtioiden edustajien ryhmä koostuu EU:n jäsenvaltioiden ja EU:n tutkimusohjelmiin assosioituneiden maiden edustajista. Ryhmä antaa strategisia lausuntoja hallintoneuvostolle. Strategiset hallintoryhmät koostuvat lääkeyhtiöiden, Euroopan komission ja tiedekomitean edustajista. Hallintoryhmät koordinoivat yhteisyrityksen hankkeita toisiinsa nähden sekä EU:n laajempien tutkimusohjelmien kanssa. Sidosryhmäfoorumi on vuotuinen tapahtuma, jossa yhteisyrityksen sidosryhmät käsittelevät yhteisyrityksen tuoreimpia toimia ja suunnitelmia.

Tavoitteet

6. IMI-yhteisyrityksen tavoitteena on edistää terveydenhoitoa nopeuttamalla innovatiivisten lääkkeiden kehittämistä ja niiden saatavuutta etenkin osa-alueilla, joilla ilmenee täyttämättömiä lääketieteellisen hoidon tarpeita tai yhteiskunnallisia tarpeita. Tätä varten yhteisyritys pyrkii helpottamaan yhteistyötä terveystieteiden tutkimukseen osallistuvien keskeisten toimijoiden, kuten korkeakoulujen, lääke- ja muun teollisuuden, pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritykset), potilasjärjestöjen ja lääkealan sääntelytahojen, välillä.

Resurssit

7. EU:n enimmäisrahoitusosuus IMI1-ohjelman (2008–2013) toimintakuluista on 1 miljardia euroa, joka rahoitetaan seitsemännestä tutkimuksen puiteohjelmasta⁽³⁾. Lääketieteellisyhteisöjen osakkailta saatujen rahoitusosuuksien ja EU:n rahoitusosuuksien on oltava samansuuruiset.

8. EU osallistuu IMI2-ohjelman (2014–2024) toimintakuluihin enintään 1 638 miljoonalla eurolla. Määrä rahoitetaan Horisontti 2020 -puiteohjelmasta. Määrästä enintään 1 425 miljoonaa euroa vastaa Euroopan lääketieteellisyhteisöjen yhdistysten liiton EFPIAn rahoitusosuutta ja enintään 213 miljoonaa euroa vastaa rahoitusosuuksia muilta yrityksiltä ja yliopistoilta, jotka ovat päättäneet osallistua IMI-yhteisyritykseen assosioituneina kumppaneina⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Neuvoston asetus (EY) N:o 73/2008, annettu 20 päivänä joulukuuta 2007, yhteisyrityksen perustamisesta innovatiivisia lääkkeitä koskevan yhteisen teknologia-aloitteen toteuttamiseksi (EUVL L 30, 4.2.2008, s. 38).

⁽²⁾ Neuvoston asetus (EU) N:o 557/2014, annettu 6 päivänä toukokuuta 2014, toisen innovatiiviset lääkkeet -aloitetta toteuttavan yhteisyrityksen perustamisesta (EUVL L 169, 7.6.2014, s. 54).

⁽³⁾ Asetus (EY) N:o 73/2008, 5 artiklan 1 kohta.

⁽⁴⁾ Asetus (EU) N:o 557/2014, 3 artiklan 1 kohta.

9. EFPIAn rahoitusosuus on vähintään 1 425 miljoonaa euroa. Muiden IMI2-ohjelman osakkaiden tai assosioituneiden kumppaneiden on suoritettava maksut, joihin ne ovat sitoutuneet liittyessään yhteisyrityksen osakkaaksi tai assosioituneeksi jäseneksi.

10. IMI-yhteisyrityksen hallinnolliset kulut eivät saa olla yli 85,2 miljoonaa euroa ja ne katetaan osakkaiden käteisrahoitusosuuksilla, jotka jaetaan tasan vuosittain unionin ja teollisuutta edustavien osakkaiden kesken ⁽⁵⁾.

11. Vuonna 2016 IMI-yhteisyrityksen maksumäärärahat olivat 263,4 miljoonaa euroa (2015: 195 miljoonaa euroa). Yhteisyrityksessä oli 41 työntekijää 31. joulukuuta 2016 (2015: 35) ⁽⁶⁾.

LAUSUNTO

12. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat ⁽⁷⁾ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta ⁽⁸⁾ 31. joulukuuta 2016 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Lausunto tilien luotettavuudesta

13. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2016 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2016 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksytyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

14. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31 päivänä joulukuuta 2016 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

15. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31 päivänä joulukuuta 2016 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuudet

16. Toimiva johto vastaa SEUT:n 310–325 artiklan ja yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen mukaisesti tilinpäätöksen laatimisesta ja esittämisestä kansainvälisesti hyväksytyjen julkisen sektorin tilinpäätösstandardien pohjalta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Tähän velvollisuuteen kuuluu suunnitella, ottaa käyttöön ja ylläpitää sisäisen valvonnan järjestelmä, jonka pohjalta on mahdollista laatia ja esittää tilinpäätös, jossa ei ole petoksesta tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisuyttä. Toimivan johdon vastuulla on lisäksi varmistaa, että tilinpäätöksessä mainitut toiminnot, rahoitustoimet ja tiedot ovat niitä sääntelevien normien mukaisia. Yhteisyrityksen toimiva johto on viime kädessä vastuussa tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta.

17. Kun toimiva johto laatii tilinpäätöstä, sen vastuulla on arvioida yhteisyrityksen kykyä jatkaa toimintaansa. Toimivan johdon on tuotava tarvittaessa esiin toiminnan jatkuvuuteen liittyvät seikat ja laadittava tilinpäätös toiminnan jatkuvuuden periaatteen pohjalta.

⁽⁵⁾ IMI 2 -yhteisyrityksen yhtiöjärjestyksen 13 artiklan 2 kohta (asetus (EU) N:o 557/2014, liite).

⁽⁶⁾ Lisätietoja yhteisyrityksen toiminnasta esitetään sen sivustolla: <https://www.imi.europa.eu>

⁽⁷⁾ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

⁽⁸⁾ Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotapahtumat, ja talousarvion liitetiedot.

18. Hallintoelinten vastuulla on valvoa organisaation tilinpäätösraportointia.

Tarkastajan velvollisuudet tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä

19. Tilintarkastustuomioistuimen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus siitä, onko yhteisyrityksen tilinpäätöksessä olennaisia virheellisyyksiä ja ovatko tilien perustana olevat toimet lailliset ja asianmukaiset, ja antaa tarkastuksensa perusteella Euroopan parlamentille ja neuvostolle tai muille asianomaisille vastuuvapauden myöntäville viranomaisille tarkastuslausuma tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Kohtuullisella varmuudella tarkoitetaan korkeaa varmuustasoa. Kohtuullinen varmuus ei kuitenkaan ole tae siitä, että tarkastuksessa havaitaan kaikki olennaiset virheellisydet ja noudattamatta jättämiset. Virheellisydet ja noudattamatta jättämiset voivat johtua petoksista tai virheistä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

20. Tarkastuksessa suoritetaan toimenpiteitä, joiden avulla hankitaan tarkastusevidenssiä tilinpäätöksen sisältyvistä luvuista ja siinä esitettävistä muista tiedoista sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tarkastajan harkintaan ja arvioon siitä, kuinka suuri on riski, että petoksista tai virheistä johtuen tilinpäätöksen sisältyy olennaisia virheellisyyksiä tai että tilien perustana olevien toimien kohdalla on jätetty olennaisella tavalla noudattamatta Euroopan unionin lainsäädäntökehyksen vaatimuksia. Näitä riskejä arvioidessaan tarkastaja arvioi sisäisiä kontroleja, jotka ovat relevantteja tilinpäätöksen laatimisen ja sen oikein esittämisen sekä tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden kannalta. Tämän pohjalta tarkastaja suunnittelee olosuhteisiin nähden asianmukaiset tarkastustoimenpiteet, mutta tarkoituksena ei ole esittää lausuntoa sisäisten kontrollien vaikuttavuudesta. Tarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätösperiaatteiden asianmukaisuuden ja toimivan johdon esittämien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilien yleisen esittämistavan arvioiminen.

21. Tulojen alalla tilintarkastustuomioistuin tarkastaa komissiolta saadun tuen ja arvioi menettelyt, joilla yhteisyritys kerää palkkioita ja muita tuloja.

22. Menojen alalla tilintarkastustuomioistuin tarkastaa maksutapahtumat, kun menot ovat aiheutuneet ja ne on kirjattu ja hyväksytty. Tarkastus kattaa ennakkomaksuja lukuun ottamatta kaikentyyppiset (myös omaisuuserien hankintaan liittyvät) maksut siinä vaiheessa, kun maksu on suoritettu. Ennakkomaksut tarkastetaan, kun varojen vastaanottaja esittää tositteet siitä, että varat on käytetty asianmukaisesti, ja yhteisyritys hyväksyy tosittien ennakkomaksun tilinpidollisen selvittämisen yhteydessä joko samana vuonna tai myöhemmin.

23. EU:n varainhoitoasetuksen 208 artiklan 4 kohdassa säädetyn mukaisesti⁽⁹⁾ tilintarkastustuomioistuin on tätä kertomusta ja tarkastuslausumaa laatiessaan ottanut huomioon riippumattoman ulkopuolisen tarkastajan yhteisyrityksen tilien osalta suorittaman tarkastustyön.

24. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoja kyseenalaiseksi.

TALOUSARVIO- JA VARAINHALLINTO

Varainhoitovuoden 2016 talousarvion toteuttaminen

25. Kun huomioon otetaan edeltäviltä vuosilta käyttämättä olevat määrärahat (54,1 miljoonaa euroa), seitsemännen puiteohjelman ja Horisontti 2020 -puiteohjelman täytäntöönpanoon käytettävissä oleviin varainhoitovuoden 2016 lopullisiin määrärahoihin sisältyi 307 miljoonaa euroa maksusitoumusmäärärahoja ja 263,4 miljoonaa euroa maksumäärärahoja. Maksusitoumusmäärärahojen käyttöaste oli 94,1 prosenttia ja maksumäärärahojen käyttöaste 69,2 prosenttia. Maksumäärärahojen alhainen toteuttamisaste liittyi lähinnä Ebola+-ohjelmaa koskevien menojen vähenemisestä sekä viiveistä, joita ilmeni avustussopimusten tekemisessä Horisontti 2020 -puiteohjelman ehdotuspyyntöjen yhteydessä.

Monivuotisen talousarvion toteuttaminen seitsemännen puiteohjelman yhteydessä

26. IMI-yhteisyritys oli sitonut sille seitsemännestä puiteohjelmasta osoitetuista 1 miljardin euron määrärahoista vuoden 2016 loppuun mennessä 966 miljoonaa euroa ja suorittanut maksuja 648 miljoonaa euroa. Suorittamattomien maksujen suuri määrä, 318 miljoonaa euroa (32 prosenttia), johtui lähinnä viiveistä, joita ilmeni seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman toimien käynnistämässä IMI-yhteisyrityksen ensimmäisinä toimintavuosina.

⁽⁹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 966/2012 (EUVL L 298, 26.10.2012, s. 1).

27. Yhteensä 1 miljardin euron suorituksista, jotka teollisuutta edustavien osakkaiden on määrä maksaa yhteisyrityksen toimintaan, hallintoneuvosto oli validoinut vuoden 2016 loppuun mennessä 403 miljoonan euron luontois- ja käteissuoritukset. IMI-yhteisyrityksen osakkaat ovat lisäksi raportoineet 103 miljoonan euron luontoissuoritukset.

28. Teollisuutta edustavien osakkaiden luontois- ja käteissuoritusten kokonaismäärä oli näin ollen vuoden 2016 loppuun mennessä 506 miljoonaa euroa. Seitsemänten tutkimuksen puiteohjelmaan liittyviin IMI-yhteisyrityksen toimiin kohdistuvat EU:n käteissuoritukset olivat puolestaan 728 miljoonaa euroa.

Monivuotisen talousarvion toteuttaminen Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä

29. IMI-yhteisyritys oli sitonut sille Horisontti 2020 -puiteohjelmasta osoitetuista 1 638 miljoonan euron määrärahoista vuoden 2016 loppuun mennessä 515 miljoonaa euroa (31 prosenttia) ja suorittanut maksuja 111 miljoonaa euroa (seitsemän prosenttia osoitetuista varoista) ensimmäisten hankkeidensa täytäntöönpanoon. Maksujen alhainen toteutumistasaste johtuu pääosin viivästyksistä neuvoteltaessa Horisontti 2020 -puiteohjelman avustussopimuksia alan teollisuutta edustavien kumppanien kanssa.

30. Yhteensä 1 638 miljoonan euron luontois- ja käteissuorituksista, jotka teollisuutta edustavien osakkaiden on määrä maksaa yhteisyrityksen toimintaan, teollisuutta edustavat osakkaat olivat raportoineet vuoden 2016 loppuun mennessä 83,8 miljoonan euron luontoissuorituksista, joista toimitusjohtaja oli validoinut 47,2 miljoonaa euroa.

31. Teollisuutta edustavien osakkaiden kokonaisrahoitusosuudet Horisontti 2020 -puiteohjelmaa koskevaan yhteisyrityksen toimintaan olivat näin ollen vuoden 2016 lopussa 83,8 miljoonaa euroa. EU:n käteissuoritukset olivat puolestaan 135 miljoonaa euroa.

SISÄISET KONTROLLIT

Sisäisen valvonnan kehys

32. Yhteisyritys on ottanut käyttöön rahoitusta ja operatiivista toimintaa koskeviin asiakirjatarkastuksiin perustuvat vaikuttavat ennakkotarkastusmenettelyt. Lisäksi se toimittaa seitsemännen puiteohjelman avustusten saajien tekemien kuluilmoitusten jälkitarkastuksia. Nämä tarkastukset muodostavat keskeisen välineen, jonka avulla arvioidaan tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus, ja ne kattavat myös yhteisyrityksen muiden osakkaiden käteis- ja luontoissuoritukset. Yhteisyritys raportoi vuoden 2016 lopussa jälkitarkastusten jäännösvirhetasoksi 1,67 prosenttia⁽¹⁰⁾.

Horisontti 2020 -puiteohjelman avustusten hallinnointi

33. Vuosi 2016 oli Horisontti 2020 -puiteohjelman kolmas toteutusvuosi. Sen lopussa yhteisyritys oli saanut vasta osittain valmiiksi valvontajärjestelmiensä yhdistämisen komission yhteisiin Horisontti 2020 -avustusten hallinnointi- ja seurantavälineisiin.

Kuluilmoitusten ennakkotarkastukset ja seuranta

34. Yhteisyrityksen maksut edunsaajille (yliopistot, tutkimuslaitokset ja pk-yritykset) viivästyivät jonkin verran. Tämä osoittaa, että hankeraportointiin ja hankkeisiin liittyviin kuluilmoituksiin sovellettavissa sisäisissä valvonta- ja seurantamenettelyissä oli puutteita, jotka heikensivät hanketäytäntöönpanon tehokkuutta.

Tilintarkastustuomioistuimen IV jaosto on tilintarkastustuomioistuimen jäsenen Baudilio TOMÉ MUGU-
RUZAN johdolla hyväksynyt tämän kertomuksen Luxemburgissa 19. syyskuuta 2017 pitämässään
kokouksessa.

Tilintarkastustuomioistuimen puolesta

Klaus-Heiner LEHNE

presidentti

⁽¹⁰⁾ IMI-yhteisyrityksen vuotuinen toimintakertomus 2016, s. 102.

LIITE

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Vuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautus	Korjaavan toimenpiteen tilanne (Toteutettu / Kesken / Tekemättä)
	<i>Keskeiset kontrollit ja valvontajärjestelmät</i>	
2014	<p>Hankekulujen maksamista koskevien operatiivisten ennakkotarkastusten toteuttamista ei ollut dokumentoitu riittäväällä tavalla seuraavilla kriittisillä osa-alueilla:</p> <p>a) Tieteellisiä hankkeita hallinnoivan IMI-yhteisyrityksen henkilöstön käyttämässä ennakkotarkastuslomakkeessa painotettiin hallinnollista sääntöjenmukaisuutta toiminnan sääntöjenmukaisuuden sijaan: lomakkeessa ei selkeästi yksilöity ja kommentoitu hankkeen (käynnissä, käynnissä mutta puutteellinen, keskeytetty/peruutettu) ja suoritteiden (ei varauksia, selvitystä edellyttäviä varauksia, merkittäviä varauksia) tilannetta.</p> <p>b) Maksu suoritettiin ilman tieteellisiä hankkeita hallinnoivan henkilöstön hyväksymää virallista suoriteluetteloja ja ilman osoitusta siitä, että henkilöstö olisi arvioinut suoritteet.</p>	Toteutettu
	<i>Eturistiriidat</i>	
2015	Komissio julkaisi heinäkuussa 2015 yhteisyrityksille ohjeet eturistiriitoja koskevista säännöistä. Ohjeiden yhteydessä julkaistiin eturistiriidattomuudesta annettavan ilmoituksen yleismalli, joka yhteisyrityksen olisi otettava käyttöön menettelyissään.	Toteutettu

YHTEISYRITYKSEN VASTAUS

29. Toimintaan liittyvien maksujen suhteellisen alhainen taso liittyy siihen, että hyväksytyillä yhteenliittymien jäsenillä oli viiveitä yhteenliittymäsopimusten tekemisessä. Tällainen sopimus kuitenkin vaaditaan, jotta IMI 2 -yhteisyrityksen kanssa voitaisiin allekirjoittaa H2020-avustussopimus.

Lisäksi ebola- ja mikrobiresistenssiohjelmiin kuuluvissa hankkeissa on pyydetty vähemmän varoja kuin hankkeiden alustavissa talousarvioissa oli ennakoitu. Tämä johtui lähinnä epidemian laantumisesta.

31. Tässä ohjelmien toteutuksen vaiheessa on tärkeää tietää, että 25:een Horizon 2020 -hankkeeseen on varattu sidottuja määrärahoja 275,8 miljoonaa euroa EU:n varoja ja 249,1 miljoonan euron arvosta teollisuuden luontoissuorituksia. Kun EU:n tuki siirretään vuosittain kattamaan ennakkomaksut ja hankkeiden edunsaajien ilmoittamat kustannukset, teollisuuden kustannukset ilmoitetaan luontoissuorituksina hankkeiden määrättyjen raportointiaikojen mukaisesti. Ne alkavat aikaisintaan 12 kuukautta avustussopimuksen allekirjoittamisen jälkeen.

33. IMI 2 -yhteisyritys aikoo saada valmiiksi siirtymisen yleisiin Horizon 2020:n hallinnoinnin välineisiin vuoden 2017 loppuun mennessä. Tähän sisältyy hanketietojen siirtäminen kahdeksasta ensimmäisestä IMI 2 -yhteisyrityksen tarjouspyynnöstä, joita on isännöity väliaikaisesti paikallisessa SOFIA-järjestelmässä.

34. Joitakin viiveitä on esiintynyt avustussopimuksessa määrättyjen kausiraporttien toimittamisessa edunsaajilta IMI 2 -yhteisyritykselle. Usein edunsaajien lähettämien kausiraporttien ensimmäiset versiot olivat epätäydellisiä siten, että niistä puuttui joitakin vaadittuja todistavia asiakirjoja. Tällaiset viiveet haittasivat maksutarkastusprosessin ensimmäisen osan (raportin toimitus, raportin saaminen ja täydellisyystarkastus) tehokkuutta. Vuonna 2016 keskimääräinen aika kustannusten korvaamisessa välipyyntöjen perusteella oli 95 päivää, kun tavoite oli 90 päivää.

KERTOMUS

SESAR-yhteisyrityksen tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2016 sekä yhteisyrityksen vastaus

(2017/C 426/08)

SISÄLLYS

	<i>Kohta</i>	<i>Sivu</i>
JOHDANTO	1-10	57
SESAR-yhteisyrityksen perustaminen	1-2	57
Hallinto ja ohjaus	3-4	57
Tavoitteet	5-6	57
Resurssit	7-10	58
LAUSUNTO	11-23	58
Lausunto tilien luotettavuudesta	12	58
Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta	13	58
Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta	14	58
Toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuudet	15-17	59
Tarkastajan velvollisuudet tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä	18-22	59
TALOUSARVIO- JA VARAINHALLINTO	24-30	60
Varainhoitovuoden 2016 talousarvion toteuttaminen	24	60
Monivuotisen talousarvion toteuttaminen seitsemännen puiteohjelman ja TEN-T-ohjelman yhteydessä	25-27	60
Monivuotisen talousarvion toteuttaminen Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä	28-30	60
SISÄISET KONTROLLIT	31-34	60
Sisäisen valvonnan kehys	31	60
SESAR 2020 -hankkeita koskevien luontoissuoritusten raportointi ja tarkistus	32	61
Ehdotuspyyntöihin osallistuvien hakijoiden rahoitusvalmiuksien arviointi	33	61
Palvelusopimusten kustannustehokkuus	34	61
LIITE – AIEMPINA VUOSINA ESITETTYJEN HUOMAUTUSTEN SEURANTA		62

JOHDANTO

SESAR-yhteisyrityksen perustaminen

1. Brysselissä sijaitseva Yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan ilmaliikenteen hallinnan tutkimushankkeesta vastaava SESAR-yhteisyritys perustettiin helmikuussa 2007 kahdeksaksi vuodeksi. Se alkoi toimia itsenäisesti 10. elokuuta 2007 ⁽¹⁾. Kesäkuussa 2014 neuvosto muutti perustamisasetusta ja jatkoi yhteisyrityksen toiminnan kestoa 31. joulukuuta 2024 saakka ⁽²⁾.

2. SESAR-yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuteen perustuva elin, joka vastaa nykyaikaistetun ilmaliikenteen hallintajärjestelmän (ATM) kehittämisestä ja käyttöönotosta Euroopassa. Yhteisyrityksen perustajaosakkaita ovat Euroopan unioni (EU), jota edustaa Euroopan komissio, ja Euroopan lennonvarmistusjärjestö (Eurocontrol). Kiinnostuksenilmaisupyynnön perusteella yhteisyrityksen osakkaiksi valittiin 19 julkista ja yksityistä ilmailualan toimijaa. Niihin lukeutuu esimerkiksi ilma-alusten valmistajia, maalaiteiden ja ilmailuteollisuuden laitevalmistajia, lennonvarmistuspalvelujen tarjoajia sekä lentokenttäviranomaisia.

Hallinto ja ohjaus

3. Yhteisyrityksen hallintorakenteeseen kuuluvat hallituneuvosto ja pääjohtaja.

4. Hallituneuvostoon kuuluvat SESAR-yhteisyrityksen osakkaiden edustajat sekä sidosryhmien edustajat (asevoimat, ilmatilan siviilikäyttäjät, lennonvarmistuspalvelujen tarjoajat, laitevalmistajat, lentokentät, ilmaliikenteen hallinta-alan henkilöstö sekä tiedeyhteisö). Hallituneuvosto hyväksyy ATM-yleissuunnitelman, jonka neuvosto vahvistaa ja jonka avulla kohdistetaan yleistä valvontaa SESAR-hankkeen täytäntöönpanoon. Toimitusjohtaja vastaa yhteisyrityksen päivittäisestä johtamisesta.

Tavoitteet

5. SESAR-hankkeen tavoitteena on Euroopan ilmaliikenteen hallintajärjestelmän nykyaikaistaminen määrittämällä, kehittämällä ja toimittamalla uusia tai parannettuja teknologioita ja menettelyjä. Hanke jakautuu kolmeen vaiheeseen:

— Määrittelyvaihe (2004–2007), jota johtaa Eurocontrol ja jota osarahoitetaan Euroopan laajuisia liikenneverkkoja koskevasta ohjelmasta (TEN-T). Toiminnan perusteella laadittiin eurooppalainen ilmaliikenteen hallinnan yleissuunnitelma (European ATM Master Plan), jossa määritetään ilmaliikenteen nykyaikaisen hallintajärjestelmän uuden sukupolven sisältö sekä kuvaillaan sen kehittämistä ja käyttöönottoa.

— Kaksikautinen kehitysvaihe (2007–2013; jatkettu vuoteen 2016), jota hallinnoi SESAR-yhteisyritys ja jota osarahoitetaan TEN-T-ohjelmasta ja seitsemänneistä tutkimuksen puiteohjelmasta.

— Käyttöönotto vaihe (2014–2024), jota johtavat lentoliikennealan teollisuus ja sidosryhmät. Tavoitteena on tuottaa ja toteuttaa laajalti uusi ilmaliikenteen hallinnan infrastruktuuri, jota osarahoitetaan Horisontti 2020 -puiteohjelmasta.

6. Seitsemännen puiteohjelman ja TEN-T-ohjelmien yhteydessä SESAR-yhteisyrityksen tavoitteena oli nykyaikaistaa Euroopan ilmaliikenteen hallintajärjestelmää ja parantaa sen turvallisuutta koordinoimalla ja keskittämällä kaikki olennaiset tutkimus- ja kehittämistoimet EU:ssa uusien teknologisten järjestelmien, komponenttien ja operatiivisten menettelyiden tuottamiseen eurooppalaisessa ilmaliikenteen hallinnan yleissuunnitelmassa (SESAR I – kehitysvaihe) määritetyn mukaisesti. Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä SESAR-yhteisyritys toteuttaa SESAR II -ohjelmaa (SESAR 2020). Tavoitteena on koordinoita sidosryhmien suorittamaa tutkimusta ja innovointia (kehitysvaiheen jatko) sekä panna täytäntöön uusi ilmaliikenteen hallintajärjestelmän infrastruktuuri (kehitysvaihe).

⁽¹⁾ Neuvoston asetus (EY) N:o 219/2007, annettu 27 päivänä helmikuuta 2007, yhteisyrityksen perustamisesta uuden sukupolven eurooppalaisen ilmaliikenteen hallintajärjestelmän (SESAR) kehittämiseksi (EUVL L 64, 2.3.2007, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (EY) N:o 1361/2008 (EUVL L 352, 31.12.2008, s. 12).

⁽²⁾ Neuvoston asetus (EU) N:o 721/2014, annettu 16 päivänä kesäkuuta 2014, yhteisyrityksen perustamisesta uuden sukupolven eurooppalaisen ilmaliikenteen hallintajärjestelmän (SESAR) kehittämiseksi annetun asetuksen (EY) N:o 219/2007 muuttamisesta yhteisyrityksen voimassaolon jatkamiseksi vuoteen 2024 (EUVL L 192, 1.7.2014, s. 1).

Resurssit

7. SESAR I -ohjelman (2008–2015) kehitysvaiheen talousarvio oli 2 100 miljoonaa euroa, josta EU, Eurocontrol ja toimiin osallistuvat lentoliikenneteollisuuden julkiset ja yksityiset yhteistyökumppanit vastasivat samansuuruisilla osuuksilla. Enintään 700 miljoonan euron suuruinen EU:n rahoitusosuus rahoitetaan seitsemännestä puiteohjelmasta ja TEN-T-ohjelmista ⁽³⁾.

8. EU osallistuu SESAR-yhteisyrityksen SESAR 2020 -ohjelman täytäntöönpanokuluihin enintään 585 miljoonalla eurolla. Määrä rahoitetaan Horisontti 2020 -puiteohjelmasta ⁽⁴⁾. SESAR 2020 -ohjelman osakassopimusten mukaan Eurocontrolin rahoitusosuus yhteisyrityksen operatiivisista toimista on noin 500 miljoonaa euroa ja muiden lentoliikennealaa edustavien osakkaiden osuus vähintään 720,7 miljoonaa euroa. Noin 90 prosenttia Eurocontrolin ja muiden osakkaiden rahoitusosuuksista perustuu luontoissuorituksiin.

9. Yhteisyrityksen hallintokulujen kattamiseen tarkoitettujen rahoitusosuuksien osalta hallintoneuvosto päättää määristä, jotka kunkin osakkaan on vapautettava käyttöön suhteessa rahoitusosuuteen, jonka osakas on sitoutunut maksamaan. Hallintoneuvosto vahvistaa määräajat, joihin mennessä osakkaiden on maksettava rahoitusosuutensa.

10. Vuonna 2016 SESAR-yhteisyrityksen maksumäärärahat olivat 157,1 miljoonaa euroa (2015: 136,9 miljoonaa euroa). Yhteisyrityksen henkilöstön määrä oli 31. joulukuuta 2016 yhteensä 44 (2015: 41) ⁽⁵⁾.

LAUSUNTO

11. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

a) yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat ⁽⁶⁾ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta ⁽⁷⁾ 31. joulukuuta 2016 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja

b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Lausunto tilien luotettavuudesta

12. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2016 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. päivältä joulukuuta 2016 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksytyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

13. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31 päivänä joulukuuta 2016 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

14. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31 päivänä joulukuuta 2016 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

⁽³⁾ Euroopan komission ja SESAR-yhteisyrityksen välinen yleinen sopimus, joulukuuta 2009, 3 artikla.

⁽⁴⁾ Asetuksen (EY) N:o 219/2007, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (EY) N:o 1361/2008, 4 artiklan 1 kohta.

⁽⁵⁾ Lisätietoja yhteisyrityksen toimivaltuuksista ja toiminnasta esitetään sen sivustolla: <http://www.sesarju.eu>

⁽⁶⁾ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

⁽⁷⁾ Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotapahtumat ja talousarvion liitetiedot.

Toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuudet

15. Toimiva johto vastaa SEUT:n 310–325 artiklan ja yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen mukaisesti tilinpäätöksen laatimisesta ja esittämisestä kansainvälisesti hyväksytyjen julkisen sektorin tilinpäätösstandardien pohjalta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Tähän velvollisuuteen kuuluu suunnitella, ottaa käyttöön ja ylläpitää sisäisen valvonnan järjestelmä, jonka pohjalta on mahdollista laatia ja esittää tilinpäätös, jossa ei ole petoksesta tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä. Toimivan johdon vastuulla on lisäksi varmistaa, että tilinpäätöksessä mainitut toiminnot, rahoitustoimet ja tiedot ovat niitä sääntelevien normien mukaisia. Yhteisyrityksen toimiva johto on viime kädessä vastuussa tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta.

16. Kun toimiva johto laatii tilinpäätöstä, sen vastuulla on arvioida yhteisyrityksen kykyä jatkaa toimintaansa. Toimivan johdon on tuotava tarvittaessa esiin toiminnan jatkuvuuteen liittyvät seikat ja laadittava tilinpäätös toiminnan jatkuvuuden periaatteen pohjalta.

17. Hallintoelinten vastuulla on valvoa organisaation tilinpäätösraportointia.

Tarkastajan velvollisuudet tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä

18. Tilintarkastustuomioistuimen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus siitä, onko yhteisyrityksen tilinpäätöksessä olennaisia virheellisyksiä ja ovatko tilien perustana olevat toimet lailliset ja asianmukaiset, ja antaa tarkastuksensa perusteella Euroopan parlamentille ja neuvostolle tai muille asianomaisille vastuuvapauden myöntäville viranomaisille tarkastuslausuma tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Kohtuullisella varmuudella tarkoitetaan korkeaa varmuustasoa. Kohtuullinen varmuus ei kuitenkaan ole tae siitä, että tarkastuksessa havaitaan kaikki olennaiset virheellisydet ja noudattamatta jättämiset. Virheellisydet ja noudattamatta jättämiset voivat johtua petoksista tai virheistä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

19. Tarkastuksessa suoritetaan toimenpiteitä, joiden avulla hankitaan tarkastusevidenssiä tilinpäätökseen sisältyvistä luvuista ja siinä esitettävistä muista tiedoista sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tarkastajan harkintaan ja arviointiin siitä, kuinka suuri on riski, että petoksista tai virheistä johtuen tilinpäätökseen sisältyy olennaisia virheellisyksiä tai että tilien perustana olevien toimien kohdalla on jätetty olennaisella tavalla noudattamatta Euroopan unionin lainsäädäntökehyksen vaatimuksia. Näitä riskejä arvioidessaan tarkastaja arvioi sisäisiä kontroleja, jotka ovat relevantteja tilinpäätöksen laatimisen ja sen oikein esittämisen sekä tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden kannalta. Tämän pohjalta tarkastaja suunnittelee olosuhteisiin nähden asianmukaiset tarkastustoimenpiteet, mutta tarkoituksena ei ole esittää lausuntoa sisäisten kontrollien vaikuttavuudesta. Tarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätösperiaatteiden asianmukaisuuden ja toimivan johdon esittämien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilien yleisen esittämistavan arvioiminen.

20. Tulojen alalla tilintarkastustuomioistuin tarkastaa komissiolta saadun tuen ja arvioi menettelyt, joilla yhteisyritys kerää palkkioita ja muita tuloja.

21. Menojen alalla tilintarkastustuomioistuin tarkastaa maksutapahtumat, kun menot ovat aiheutuneet ja ne on kirjattu ja hyväksytty. Tarkastus kattaa kaikenlaiset (myös omaisuuserien hankintaan liittyvät) maksut siinä vaiheessa, kun maksu on suoritettu.

22. EU:n varainhoitoasetuksen 208 artiklan 4 kohdassa säädetyn mukaisesti⁽⁸⁾ tilintarkastustuomioistuin on tätä kertomusta ja tarkastuslausumaa laatiessaan ottanut huomioon riippumattoman ulkopuolisen tarkastajan yhteisyrityksen tilien osalta suorittaman tarkastustyön.

23. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoja kyseenalaiseksi.

⁽⁸⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 966/2012 (EUVL L 298, 26.10.2012, s. 1).

TALOUSARVIO- JA VARAINHALLINTO

Varainhoitovuoden 2016 talousarvion toteuttaminen

24. Kun huomioon otetaan edeltäviltä vuosilta käyttämättä olevat maksumäärärahat (5,7 miljoonaa euroa), seitsemännestä puiteohjelmasta ja Horisontti 2020 -puiteohjelmasta täytäntöönpanoon käytettävissä oleviin varainhoitovuoden 2016 lopullisiin määrärahoihin sisältyi 101,4 miljoonaa euroa maksusitoumusmäärärahoja ja 162,8 miljoonaa euroa maksumäärärahoja. Maksusitoumusmäärärahojen käyttöaste oli 95,7 prosenttia ja maksumäärärahojen käyttöaste 63,2 prosenttia. Maksumäärärahojen alhainen täytäntöönpanoaste johtuu lähinnä viiveistä, joita ilmeni SESAR-yhteisyrityksen osakkaiden toteuttamien tutkimus- ja kehitystoimien täytäntöönpanossa.

Monivuotisen talousarvion toteuttaminen seitsemännen puiteohjelman ja TEN-T-ohjelman yhteydessä

25. SESAR-yhteisyritys oli sitonut sille SESAR I -ohjelman toimia varten osoitetuista 892,8 miljoonan euron operatiivisista ja hallinnollisista määrärahoista⁽⁹⁾ vuoden 2016 loppuun mennessä 827,4 miljoonaa euroa ja suorittanut maksuja 704,2 miljoonaa euroa (79 prosenttia käytettävissä olleista määrärahoista).

26. Muiden osakkaiden oli suoritettava SESAR-yhteisyrityksen operatiivisiin ja hallinnollisiin toimiin luontois- ja käteissuorituksina 1 254,5 miljoonaa euroa (Eurocontrolin osuus 670,2 miljoonaa ja lentoliikennealan osakkaiden osuus 584,3 miljoonaa euroa). Vuoden 2016 loppuun mennessä yhteisyritys oli validoinut 910 miljoonan euron rahoitusosuudet (427,7 miljoonaa euroa Eurocontrolilta ja 482,3 miljoonaa euroa lentoliikennealalta). Muiden osakkaiden luontoissuoritusten osalta SESAR-yhteisyritykselle oli raportoitu vuoden 2016 loppuun mennessä 133,5 miljoonaa euroa (49,2 miljoonaa euroa Eurocontrolilta ja 84,2 miljoonaa euroa lentoliikennealan osakkailta).

27. Kertyneiden EU:n käteissuoritusten kokonaismäärä oli vuoden 2016 lopussa 597,1 miljoonaa euroa. Eurocontrolin luontois- ja käteissuoritusten kokonaismäärä oli puolestaan 476,9 miljoonaa euroa ja lentoliikennealan osakkaiden suoritusten kokonaismäärä 566,5 miljoonaa euroa.

Monivuotisen talousarvion toteuttaminen Horisontti 2020 -puiteohjelman yhteydessä

28. SESAR-yhteisyritys oli sitonut sille Horisontti 2020 -ohjelmasta osoitetuista 585 miljoonan euron määrärahoista vuoden 2016 loppuun mennessä 61,6 miljoonaa euroa ja suorittanut maksuja 49,9 miljoonaa euroa (8,5 prosenttia osoitetuista varoista). Maksut liittyivät lähinnä ensimmäisten SESAR 2020 -hankkeiden ennakkomaksuihin.

29. EU oli vuoden 2016 loppuun mennessä maksanut yhteisyrityksen operatiivisiin toimiin käteissuorituksina kaikkiaan 56,8 miljoonaa euroa.

30. Muiden osakkaiden olisi maksettava yhteisyrityksen SESAR 2020 -ohjelman operatiivisiin toimiin luontois- ja käteissuorituksina yhteensä 1 220,7 miljoonaa euroa (Eurocontrolin osuus 500 miljoonaa euroa ja lentoliikennealan osuus 720,7 miljoonaa euroa). SESAR 2020 -hankkeet olivat kuitenkin vuoden 2016 lopussa vasta alkuvaiheessa eikä hallintoneuvosto ollut vielä validoinut luontois- ja käteissuorituksia.

Sisäiset kontrollit

Sisäisen valvonnan kehys

31. SESAR-yhteisyritys on ottanut käyttöön rahoitusta ja operatiivista toimintaa koskeviin asiakirjatarkastuksiin perustuvat ennakkotarkastusmenettelyt. Lisäksi se toimittaa edunsaajien jälkitarkastuksia. Nämä tarkastukset muodostavat keskeisen välineen, jonka avulla arvioidaan tilien perustana olevien toimien laillisuus ja asianmukaisuus, ja ne kattavat myös yhteisyrityksen muiden osakkaiden kuin EU:n käteis- ja luontoissuoritukset. Yhteisyritys raportoi vuoden 2016 lopussa jälkitarkastusten jäännösvirhetasoksi 1,34 prosenttia⁽¹⁰⁾.

⁽⁹⁾ Kokonaismäärä (892,8 miljoonaa euroa) koostuu seitsemännestä puiteohjelmasta ja TEN-T-ohjelmista rahoitetusta EU:n käteissuorituksesta (700 miljoonaa euroa), Eurocontrolin käteissuorituksesta (165 miljoonaa euroa) ja lentoliikenneteollisuuden alan osakkaiden käteissuorituksesta (27,8 miljoonaa euroa).

⁽¹⁰⁾ SESAR-yhteisyrityksen vuotuinen toimintakertomus 2016, s. 81.

SESAR 2020 -hankkeita koskevien luontoissuoritusten raportointi ja tarkistus

32. SESAR-yhteisyrittäjä ei ole vielä asettanut käyttöön osakkaille ja niiden ulkoisille tarkastajille tarkoitettuja erityisohjeita SESAR 2020 -hankkeita koskevien, osakkaiden suorittamien luontoissuoritusten ilmoittamisesta ja todentamisesta. Yhteisyrittäjä ei ole myöskään laatinut sisäisiä ohjeita SESAR 2020 -hankkeisiin liittyvien kuluilmoitusten ennakkotarkastuksista Horisontti 2020 -puiteohjelmaa koskevan komission ennakkotarkastusstrategian perusteella.

Ehdotuspyyntöihin osallistuvien hakijoiden rahoitusvalmiuksien arviointi

33. Teollista tutkimusta koskenut rajoitettu kiinnostuksenilmaisupyynnö kohdistettiin vain teollisuutta edustaviin yhteisyrittäjien osakkaisiin. Yhteisyrittäjä myönsi kiinnostuksenilmaisupyynnön perusteella avustuksia hankeconsortioille, vaikka tutkimuksen toimeenpanoviraston suorittamat edunsaajien taloudellisen elinkelpoisuuden tarkastukset osoittivat kahdessa tapauksessa, että koordinoinnista vastaavien konsortioon kuuluneiden teollisuutta edustaneiden osakkaiden rahoitusvalmiudet olivat heikot. Tämä merkitsee, että asianomaisten hankkeiden päätökseen saamiseen liittyy suurempi taloudellinen riski. Taloudellinen riski on suurempi myös niiden muiden hankkeiden kohdalla, joihin asianomaiset kaksi edunsaajaa osallistuvat. Pääjohtajan näissä kahdessa tapauksessa tekemä päätös perustui täydentävään tapauskohtaiseen riskinarviointiin, josta vastasi SESAR-yhteisyrittäjien henkilöstö. Yhteisyrittäjä ei ole kuitenkaan vielä ottanut käyttöön systemaattista sisäistä menettelyä, jonka avulla arvioitaisiin uudelleen avustushankkeen koordinaattorin heikkoa taloudellista kannattavuutta. Sillä ei myöskään ole käytössään toimenpiteitä, joiden avulla lievennettäisiin ja kompensoitaisiin kasvaneen taloudellisen riskin vaikutusta.

Palvelusopimusten kustannustehokkuus

34. Palveluhankintojen yhteydessä yhteisyrittäjä asettaa ylärajan sopimusten arvolle. Enimmäismäärä ei perustu systemaattiseen kulujenarviointiprosessiin eikä kohtuullista markkinahintaa koskevaan viitehintajärjestelmään. Näin ei kyetä varmistamaan yhteisyrittäjien monivuotisten palvelusopimusten kustannusvaikuttavuutta. Kokemus näet osoittaa, että suurin osa saaduista tarjouksista on lähellä budjetille asetettua ylärajaa.

Tilintarkastustuomioistuimen IV jaosto on tilintarkastustuomioistuimen jäsenen Baudilio TOMÉ MUGU-
RUZAN johdolla hyväksynyt tämän kertomuksen Luxemburgissa 19. syyskuuta 2017 pitämässään
kokouksessa.

Tilintarkastustuomioistuimen puolesta

Klaus-Heiner LEHNE

presidentti

LIITE

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

Vuosi	Tilintarkastustuomioistuimen huomautus	Korjaavan toimenpiteen tilanne (Toteutettu/Kesken/Tekemättä)
	<i>Eturistiriidat</i>	
2015	Komissio julkaisi heinäkuussa 2015 yhteisyrityksille ohjeet eturistiriitoja koskevista säännöistä. Ohjeiden yhteydessä julkaistiin eturistiriidattomuudesta annettavan ilmoituksen yleismalli, joka yhteisyrityksen olisi otettava käyttöön menettelyissään.	Toteutettu

YHTEISYRITYKSEN VASTAUS

24. Vaikeudet Horisontti 2020 -puiteohjelman yleisten tietoteknisten välineiden mukauttamisessa SESAR-yhteisyrityksen erityistarpeisiin ovat olleet yksi pääasiallisista syistä siihen, että osakkaiden toteuttamista tutkimus- ja kehittämistoimista maksettavien maksujen suorittaminen on viivästynyt. Mukauttamisprosessi alkoi vuonna 2016, ja se jatkuu yhä.

30. Rajoitettujen tarjouspyyntöjen mukaisten Horisontti 2020 -puiteohjelmaan kuuluvien SESAR-yhteisyrityksen hankkeiden osalta osakkaiden odotetaan toimittavan ensimmäiset kuluilmoituksensa vuonna 2018. SESAR-yhteisyritys alkaa sitten validoida asiaan liittyviä luontoissuorituksia.

32. Joulukuussa 2016 SESAR-yhteisyrityksen hallintoneuvosto hyväksyi luontoissuorituksiin liittyvää metodologiaa ja validointiprosessia koskevan asiakirjan "Methodology and Validation process for In kind contributions (IKC) in the SJU (SESAR 2020 Programme only)". Sen mukaisesti SESAR-yhteisyritys laatii tehtäväkuvauksen ja todistusmallin, jotka esitetään hallintoneuvostolle ajallaan ennen minkään luontoissuorituksen saamista vuonna 2018. SESAR-yhteisyritys aikoo tutkia, onko tarvetta mukauttaa komission Horisontti 2020 -puiteohjelmaan liittyvää ennakkotarkastusstrategiaa SESAR 2020 -hankkeisiin liittyviin erityisiin riskeihin. Sillä välin SESAR-yhteisyritys soveltaa komission ennakkotarkastusstrategiaa analogisesti.

33. Horisontti 2020 -puiteohjelmaa koskevien ohjeiden mukaisesti tehtyjen täydentävien riskinarviointien tulosten perusteella SESAR-yhteisyritys havaitsi, että hankekoordinoiden hylkääminen pelkästään tutkimuksen toimeenpanoviraston tekemän analyysin perusteella olisi voinut merkitä yhteisyritykselle huomattavaa kantelun riskiä. SESAR-yhteisyritys on kuitenkin samaa mieltä siitä, että olisi perustettava sisäinen menettely avustushankkeiden koordinoiden heikon taloudellisen kannattavuuden uudelleenarviointia varten mukaan lukien toimenpiteet kasvaneiden taloudellisten riskien lieventämiseksi ja kompensoimiseksi.

34. Tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen johdosta SESAR-yhteisyritys otti vuonna 2017 käyttöön menetelmät, joilla sopimuksia koskevat tarpeet ja niiden kustannukset arvioidaan järjestelmällisesti hankintojen suunnitteluvaiheessa. Näitä menetelmiä on jo käytetty monta kertaa.

KERTOMUS

Shift2Rail-yhteisyrityksen tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2016 sekä yhteisyrityksen vastaus

(2017/C 426/09)

SISÄLLYS

	<i>Kohta</i>	<i>Sivu</i>
JOHDANTO	1-11	65
Shift2Rail-yhteisyrityksen perustaminen	1-2	65
Hallinto ja ohjaus	3-6	65
Tavoitteet	7-8	65
Resurssit	9-11	66
LAUSUNTO	12-24	66
Lausunto tilien luotettavuudesta	13	66
Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta	14	66
Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta	15	66
Toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuudet	16-18	67
Tarkastajan velvollisuudet tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä	19-23	67
TALOUSARVIO- JA VARAINHALLINTO	25-29	68
Varainhoitovuoden 2016 talousarvion toteuttaminen	25	68
Monivuotisen talousarvion toteuttaminen Horisontti 2020 -ohjelman yhteydessä	26-29	68
SISÄISET KONTROLLIT	30-33	68
Sisäisen valvonnan kehys	30	68
Petostentorjuntastrategia	31	68
Hakemusten arviointi ehdotuspyyntöjen yhteydessä	32	68
Hankintamenettelyt	33	69

JOHDANTO

Shift2Rail-yhteisyrityksen perustaminen

1. Shift2Rail-yhteisyritys (S2R, jäljempänä "yhteisyritys") perustettiin Brysseliin kesäkuussa 2014⁽¹⁾ kymmeneksi vuodeksi, ja se alkoi toimia itsenäisesti 24. toukokuuta 2016. Yhteisyritys alkoi toimia itsenäisesti vuonna 2016, joten tilintarkastustuomioistuimien tarkastaa sen tilinpäätöksen nyt ensimmäisen kerran.

2. S2R-yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuteen perustuva rautatiealan elin. Yhteisyrityksen perustajaosakkaat ovat Euroopan unioni (EU), jota edustaa komissio, ja rautatieteollisuutta edustavat kumppanit (keskeiset sidosryhmät, joihin kuuluvat rautatiekaluston valmistajat, rautatieyhtiöt, rataverkon haltijat ja tutkimuskeskukset). Muut tahot voivat osallistua yhteisyritykseen assosioituneina osakkaina.

Hallinto ja ohjaus

3. Yhteisyrityksen hallintorakenteeseen kuuluvat hallintoneuvosto, toimitusjohtaja, tieteellinen komitea ja valtioiden edustajien ryhmä.

4. Hallintoneuvostossa on 22 jäsentä, joista kaksi edustaa komissiota ja yksi kutakin rautatieteollisuuden kumppania. Hallintoneuvostolla on vastuu yhteisyrityksen strategisesta suuntaamisesta ja toimista, ja se valvoo yhteisyrityksen toimien toteuttamista. Toimitusjohtaja vastaa yhteisyrityksen päivittäisestä johtamisesta.

5. Tieteellinen komitea ja valtioiden edustajien ryhmä ovat neuvoa-antavia elimiä. Tieteellinen komitea antaa neuvoja vuotuisissa työsuunnitelmissa käsiteltävistä tieteellisistä ja teknologisista painotuksista. Valtioiden edustajien ryhmä edustaa EU:n jäsenvaltiota ja tutkimuksen Horisontti 2020 -puiteohjelmaan assosioituneita maita. Ryhmä voi antaa lausuntoja yhteisyrityksen strategisesta suuntaamisesta ja yhteisyrityksen toimien kytköksistä alan kansallisiin ja alueellisiin tutkimus- ja innovointiohjelmiin.

6. Yhteisyrityksen yhtiöjärjestyksessä määrätään lisäksi seuraavaa:

— Euroopan unionin rautatievirastolla on erityinen neuvoa-antava tehtävä, jonka mukaisesti se osallistuu yhteisyrityksen työsuunnitelmien määrittelyyn ja täytäntöönpanoon ja varmistaa, että yhteisyrityksen toiminnan tuloksena syntyy teknisiä standardeja, jotka takaavat yhteentoimivuuden ja turvallisuuden.

— Perustetaan innovaatio-ohjelmien ohjauskomiteoita, jotka koostuvat perustajaosakkaiden ja assosioituneiden osakkaiden edustajista, sekä ohjelmatoimisto. Nämä vastaavat teknisen tuen antamisesta kullekin innovaatio-ohjelmalle ja ohjelmien täytäntöönpanosta.

— Perustetaan tarvittaessa asiantuntijatyöryhmiä avustamaan yhteisyritystä sen työssä.

Tavoitteet

7. Yhteisyrityksen on tarkoitus muodostaa rautatiealan yhteisö, joka yhteistyötä tehden edistää innovointia. Yhteisyritys kehittää, integroi, demonstroi ja validoi innovatiivisia teknologioita ja ratkaisuja, joissa noudatetaan tiukkoja turvallisuusnormeja, tarkoituksenaan

— saada aikaan 50 prosentin vähennys rautatieliikennejärjestelmän elinkaarikustannuksissa

— saada aikaan 100 prosentin lisäys rautatieliikennejärjestelmän kapasiteetissa

— saada aikaan 50 prosentin lisäys rautatiepalvelujen luotettavuudessa ja täsmällisyydessä

⁽¹⁾ Neuvoston asetus (EU) N:o 642/2014, annettu 16 päivänä kesäkuuta 2014, Shift2Rail-yhteisyrityksen perustamisesta (EUVL L 177, 17.6.2014, s. 9).

- poistaa ne jäljellä olevat tekniset esteet, jotka haittaavat rautatieliikenteen yhteentoimivuutta ja tehokkuutta
  - vähentää rautatieliikenteeseen liittyviä negatiivisia ulkoisvaikutuksia, erityisesti melua, tärinää, päästöjä ja muita ympäristövaikutuksia.
8. Tavoitteena on luoda yhtenäinen eurooppalainen rautatiealue, lisätä Euroopan rautatiejärjestelmän houkuttelevuutta ja kilpailukykyä, varmistaa liikennemuotosiirtymä tieliikenteestä rautateille sekä ylläpitää Euroopan rautatieteollisuuden johtavaa asemaa maailmanlaajuisilla markkinoilla.

Resurssit

9. EU:n enimmäisrahoitusosuus yhteisyrityksen toimintakuluista on 450 miljoonaa euroa ⁽²⁾. Määrä rahoitetaan Horisontti 2020 -puiteohjelmasta. Teollisuutta edustavien yhteisyrityksen osakkaiden rahoitusosuus on vähintään 470 miljoonaa euroa ⁽³⁾. Määrä sisältää vähintään 350 miljoonan euron luontois- ja käteissuoritukset yhteisyrityksen toimintaan ja hallinnollisiin kuluihin ja vähintään 120 miljoonan euron luontoissuoritukset yhteisyrityksen täydentäviin toimiin ⁽⁴⁾.
10. Yhteisyrityksen hallintomenot ovat enintään 27 miljoonaa euroa, ja ne katetaan osakkaiden käteisrahoitusosuuksilla, jotka jaetaan vuosittain tasan unionin ja teollisuutta edustavien osakkaiden kesken ⁽⁵⁾.
11. Vuonna 2016 yhteisyrityksen maksumäärärahat olivat 51,4 miljoonaa euroa. Yhteisyrityksessä oli 17 työntekijää 31. joulukuuta 2016 ⁽⁶⁾.

LAUSUNTO

12. Tilintarkastustuomioistuin on tarkastanut

- a) yhteisyrityksen tilinpäätöksen, joka sisältää tilinpäätöslaskelmat ⁽⁷⁾ ja kertomukset talousarvion toteuttamisesta ⁽⁸⁾ 31. joulukuuta 2016 päättyneeltä varainhoitovuodelta, ja
- b) tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Lausunto tilien luotettavuudesta

13. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että yhteisyrityksen tilinpäätös 31. joulukuuta 2016 päättyneeltä varainhoitovuodelta antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31 päivältä joulukuuta 2016 sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Kirjanpitosäännöt perustuvat kansainvälisesti hyväksytyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin.

Lausunto tilien perustana olevien tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

14. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31 päivänä joulukuuta 2016 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Lausunto tilien perustana olevien maksujen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta

15. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että 31 päivänä joulukuuta 2016 päättyneen varainhoitovuoden tilien perustana olevat maksut ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

⁽²⁾ Asetus (EU) N:o 642/2014, 3 artiklan 1 kohta.

⁽³⁾ Asetus (EU) N:o 642/2014, 4 artiklan 1 kohta.

⁽⁴⁾ Asetuksen (EU) N:o 642/2014 4 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan täydentävät toimet eivät kuulu yhteisyrityksen työsuunnitelmaan eivätkä sen talousarvioon mutta niillä tuetaan yhteisyrityksen yleissuunnitelman tavoitteita. Saman asetuksen 4 artiklan 4 kohdan mukaisesti riippumaton ulkoinen tilintarkastaja varmentaa täydentävien toimien kustannukset, joita yhteisyritys, Euroopan tilintarkastustuomioistuin tai muu unionin elin ei tarkasta.

⁽⁵⁾ S2R-yhteisyrityksen yhtiöjärjestyksen 16 artiklan 2 kohta (asetus (EU) N:o 642/2014, liite I).

⁽⁶⁾ Lisätietoja yhteisyrityksen toiminnasta esitetään sen sivustolla: <http://shift2rail.org>.

⁽⁷⁾ Tilinpäätöslaskelmat sisältävät taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, nettovarallisuuden muutoksia koskevan laskelman sekä yhteenvedon keskeisistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja muut liitetiedot.

⁽⁸⁾ Kertomukset talousarvion toteuttamisesta käsittävät kertomukset, joissa on aggregoitu kaikki talousarviotapahtumat ja talousarvion liitetiedot.

Toimivan johdon ja hallintoelinten velvollisuudet

16. Toimiva johto vastaa SEUT:n 310–325 artiklan ja yhteisyrityksen varainhoitoasetuksen mukaisesti tilinpäätöksen laatimisesta ja esittämisestä kansainvälisesti hyväksytyjen julkisen sektorin tilinpäätösstandardien pohjalta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Tähän velvollisuuteen kuuluu suunnitella, ottaa käyttöön ja ylläpitää sisäisen valvonnan järjestelmä, jonka pohjalta on mahdollista laatia ja esittää tilinpäätös, jossa ei ole petoksesta tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä. Toimivan johdon vastuulla on lisäksi varmistaa, että tilinpäätöksessä mainitut toiminnot, rahoitustoimet ja tiedot ovat niitä sääntelevien normien mukaisia. Yhteisyrityksen toimiva johto on viime kädessä vastuussa tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta.

17. Kun toimiva johto laatii tilinpäätöstä, sen vastuulla on arvioida yhteisyrityksen kykyä jatkaa toimintaansa. Toimivan johdon on tuotava tarvittaessa esiin toiminnan jatkuvuuteen liittyvät seikat ja laadittava tilinpäätös toiminnan jatkuvuuden periaatteen pohjalta.

18. Hallintoelinten vastuulla on valvoa organisaation tilinpäätösraportointia.

Tarkastajan velvollisuudet tilien ja niiden perustana olevien toimien tarkastamisen yhteydessä

19. Tilintarkastustuomioistuimen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus siitä, onko yhteisyrityksen tilinpäätöksessä olennaisia virheellisyyksiä ja ovatko tilien perustana olevat toimet lailliset ja asianmukaiset, ja antaa tarkastuksensa perusteella Euroopan parlamentille ja neuvostolle tai muille asianomaisille vastuuvapauden myöntäville viranomaisille tarkastuslausuma tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Kohtuullisella varmuudella tarkoitetaan korkeaa varmuustasoa. Kohtuullinen varmuus ei kuitenkaan ole tae siitä, että tarkastuksessa havaitaan kaikki olennaiset virheellisydet ja noudattamatta jättämiset. Virheellisydet ja noudattamatta jättämiset voivat johtua petoksista tai virheistä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

20. Tarkastuksessa suoritetaan toimenpiteitä, joiden avulla hankitaan tarkastusevidenssiä tilinpäätökseen sisältyvistä luvuista ja siinä esitettävistä muista tiedoista sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tarkastajan harkintaan ja arvioon siitä, kuinka suuri on riski, että petoksista tai virheistä johtuen tilinpäätökseen sisältyy olennaisia virheellisyyksiä tai että tilien perustana olevien toimien kohdalla on jätetty olennaisella tavalla noudattamatta Euroopan unionin lainsäädäntökehyksen vaatimuksia. Näitä riskejä arvioidessaan tarkastaja arvioi sisäisiä kontroleja, jotka ovat relevantteja tilinpäätöksen laatimisen ja sen oikein esittämisen sekä tilien perustana olevien toimien laillisuuden ja asianmukaisuuden kannalta. Tämän pohjalta tarkastaja suunnittelee olosuhteisiin nähden asianmukaiset tarkastustoimenpiteet, mutta tarkoituksena ei ole esittää lausuntoa sisäisten kontrollien vaikuttavuudesta. Tarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätösperiaatteiden asianmukaisuuden ja toimivan johdon esittämien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilien yleisen esittämistavan arvioiminen.

21. Tulojen alalla tilintarkastustuomioistuin tarkastaa komissiolta saadun tuen ja arvioi menettelyt, joilla yhteisyritys kerää palkkioita ja muita tuloja.

22. Menojen alalla tilintarkastustuomioistuin tarkastaa maksutapahtumat, kun menot ovat aiheutuneet ja ne on kirjattu ja hyväksytty. Tarkastus kattaa kaikentyyppiset (myös omaisuuserien hankintaan liittyvät) maksut siinä vaiheessa, kun maksu on suoritettu.

23. EU:n varainhoitoasetuksen 208 artiklan 4 kohdassa säädetyn mukaisesti⁽⁹⁾ tilintarkastustuomioistuin on tätä kertomusta ja tarkastuslausumaa laatiessaan ottanut huomioon riippumattoman ulkopuolisen tarkastajan yhteisyrityksen tilien osalta suorittaman tarkastustyön.

24. Jäljempänä esitettävät huomautukset eivät aseta tilintarkastustuomioistuimen lausuntoa kyseenalaiseksi.

⁽⁹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 966/2012 (EUVL L 298, 26.10.2012, s. 1).

TALOUSARVIO- JA VARAINHALLINTO

Varainhoitovuoden 2016 talousarvion toteuttaminen

25. Kun huomioon otetaan edeltäviltä vuosilta käyttämättä olevat maksumäärärahat (0,9 miljoonaa euroa), varainhoitovuoden 2016 lopullisiin määrärahoihin sisältyi 50,2 miljoonaa euroa maksusitoumusmäärärahoja ja 52,3 miljoonaa euroa maksumäärärahoja. Maksusitoumusmäärärahojen käyttöaste oli 94 prosenttia ja maksumäärärahojen käyttöaste 82 prosenttia. Suurin osa yhteisyrityksen vuonna 2016 suorittamista maksuista oli ennakkomaksuja Horisontti 2020 -puiteohjelman hankkeisiin, jotka oli valittu vuosien 2015 ja 2016 ehdotuspyyntöjen perusteella.

Monivuotisen talousarvion toteuttaminen Horisontti 2020 -ohjelman yhteydessä

26. Yhteisyritykselle Horisontti 2020 -ohjelmasta osoitetuista 450 miljoonan euron määrärahoista 52 miljoonaa euroa kohdennettiin liikennealan Horisontti 2020 -työohjelmaan (2014–2015), jota Euroopan komissio hallinnoi. Näin ollen yhteisyritykselle allokoitiin 398 miljoonaa euroa. Vuoden 2016 loppuun mennessä yhteisyritys oli sitonut 92,4 miljoonaa euroa⁽¹⁰⁾ ja suorittanut maksuja 42,7 miljoonaa euroa (10,7 prosenttia allokoituista varoista) ensimmäisten hankkeidensa täytäntöönpanoon.

27. Teollisuutta edustavien osakkaiden vastuulla olivat 350 miljoonan euron rahoitusosuudet yhteisyrityksen operatiivisiin toimiin ja hallinnollisiin kuluihin. Ne raportoivat vuoden 2016 loppuun mennessä – neljä kuukautta sen jälkeen, kun yhteisyritys oli käynnistänyt ensimmäiset Horisontti 2020 -hankkeensa – suorittaneensa luontoissuorituksina 4,5 miljoonaa euroa operatiivisiin toimiin. Tästä määrästä 3 miljoonaa euroa oli varmennettu. Lisäksi hallintoneuvosto oli validoinut 3,2 miljoonan euron verran yhteisyrityksen hallinnollisiin menoihin tarkoitettuja käteissuorituksia.

28. Täydentäviä toimia koskevista teollisuutta edustavien osakkaiden 120 miljoonan euron rahoitusosuuksista oli vuoden 2016 loppuun mennessä jo raportoitu 55 miljoonan euron määrä (45,8 prosenttia), josta 35,2 miljoonaa euroa oli varmennettu.

29. Teollisuutta edustavien osakkaiden kokonaisrahoitusosuudet olivat näin ollen vuoden 2016 loppuun mennessä 62,7 miljoonaa euroa. EU:n käteissuoritukset olivat puolestaan 48,5 miljoonaa euroa.

SISÄISET KONTROLLIT

Sisäisen valvonnan kehys

30. Yhteisyritys on laatinut toimintasuunnitelman sisäisen valvonnan kehysten toteuttamista varten. Siinä otetaan huomioon komission sisäisen tarkastuksen osaston joulukuussa 2016 päätökseen saaman riskianalyysin tulokset. Riippumattomien ulkoisten tarkastajien on määrä käynnistää hankkeiden kuluilmoitusten jälkitarkastukset sen jälkeen, kun ensimmäiset kuluilmoitukset on hyväksytty vuoden 2017 kuluessa.

Petostentorjuntastrategia

31. Yhteisyrityksen täytyy noudattaa komission laatimaa tutkimusalan petostentorjuntastrategiaa. Yhteisyritys ei kuitenkaan vielä vuoden 2016 lopussa ollut tehnyt erityisesti petostentorjuntaan liittyvää riskianalyysiä. Se ei myöskään ollut laatinut komission tarjoamien menetelmien pohjalta toimintasuunnitelmaa oman petostentorjuntastrategiansa toteuttamista varten.

Hakemusten arviointi ehdotuspyyntöjen yhteydessä

32. Tarkastetuista kahdeksasta tapauksesta kahdessa yhteisyritys myönsi avustuksia hankekonsortioille, vaikka tutkimuksen toimeenpanoviraston suorittamat edunsaajien taloudellisen elinkelpoisuuden tarkastukset osoittivat, että koordinoinnista vastaavien konsortioon kuuluneiden teollisuutta edustaneiden osakkaiden rahoitusvalmiudet olivat heikot. Asianomaisten hankkeiden päätökseen saamiseen kohdistuu näin ollen suuri taloudellinen riski. Taloudellinen riski oli erityisen suuri yhdessä tapauksessa, johon koordinoiva kumppani oli osoittanut yli 45 prosenttia hankkeen kokonaisrahoituksesta.

⁽¹⁰⁾ Määrä sisältää 45,1 miljoonan euron käyttämättömät sitoumukset, jotka komissio oli hyväksynyt edeltävänä vuonna ja jotka siirrettiin varainhoitovuodelle 2016 yhteisyrityksen toteutettaviksi.

Hankintamenettelyt

33. Palveluhankintojen yhteydessä yhteisyritys asettaa ylärajan sopimukseen osoitettaville määrärahoille. Evidenssiä ei saatu siitä, että enimmäismäärä perustuisi kulujenarviointiprosessiin ja kohtuullista markkinahintaa koskevaan viitehintajärjestelmään. Näin ei välttämättä kyetä varmistamaan yhteisyrittäjien monivuotisten palvelusopimusten kustannusvaikuttavuutta. Kokemus näet osoittaa, että suurin osa saaduista tarjouksista on lähellä budjetille asetettua ylärajaa.

Tilintarkastustuomioistuimen IV jaosto on tilintarkastustuomioistuimen jäsenen Baudilio TOMÉ MUGURUZAN johdolla hyväksynyt tämän kertomuksen Luxemburgissa 19. syyskuuta 2017 pitämässään kokouksessa.

Tilintarkastustuomioistuimen puolesta

Klaus-Heiner LEHNE

presidentti

YHTEISYRITYKSEN VASTAUS

31. S2R-yhteisyritys otti vuonna 2017 ensiaskeleet oman petostentorjuntaa koskevan toimintasuunnitelman laatimiseksi, jolloin järjestettiin Euroopan petostentorjuntaviraston organisoima petostentorjuntaa käsittelevä tiedotustilaisuus S2R-yhteisyrityksen henkilöstölle sekä petostentorjuntaan liittyvä riskinarviointi. Tämän jälkeen tehdään vaikutuksenarviointi, jossa laaditaan keskeiset tavoitteet tärkeimpien heikkouksien korjaamiseksi (vuoden 2017 viimeinen neljännes), sekä petostentorjuntastrategian ja toimintasuunnitelman arviointi (kesäkuu 2018).

32. Molemmissa tapauksissa S2R:n päätöksessä otettiin huomioon yhteisyrityksen kattavampi suhde kahden kyseessä olevan perustajaosakkaan kanssa ja tarvittava seuranta.

Ensimmäisen tarkastuksen jälkeen (hankkeen välimaksu toukokuussa 2017) molemmat hankkeet ovat osoittaneet myönteisiä toiminnallisia tuloksia. Lisäksi toinen kahdesta organisaatiosta on arvioitu uudelleen sen osalta, onko sen hankekoordinoijan asema tarpeellinen uudessa vuoden 2017 hankkeessa, ja taloudellisen elinkelpoisuuden tarkastuksen tulos on nyt "hyväksyttävä".

33. S2R-yhteisyrityksen noudattama lähestymistapa on komission hankintoja koskevan käsikirjan määräysten ja varainhoitoasetuksen periaatteiden mukainen. Siitä huolimatta yhteisyritys toteuttaa lisäksi menetelmän, jolla dokumentoidaan suunnitteluvaiheen aikana tehdyn markkinahintatutkimuksen tulos tapauskohtaisesti.

ISSN 1977-1053 (sähköinen julkaisu)
ISSN 1725-2490 (painettu julkaisu)

Euroopan unionin julkaisutoimisto
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

FI